

Budsjett 2019

Handlingsprogram 2019-2022

Vedtatt i kommunestyret 17.12.2018

Grimstad kommune

Postadresse:
Postboks 123
4891 Grimstad

Besøksadresse:
Arendalsveien 23

Telefon 37 25 03 00

postmottak@grimstad.kommune.no
www.grimstad.kommune.no

Kommunestyrets vedtak av 17.12.2018	4
Rådmannens innledning	9
Sammendrag	12
Kommuneplanen og utviklingstrekk	13
Næringsstøtte	17
Samarbeid i Østre Agder	18
Budsjettforutsetninger	21
Økonomisk hovedoversikt	28
Grimstad - en åpen, innovativ kommune	30
Kultur- og oppvekstsektoren	36
Helse- og omsorgssektoren	55
Samfunns- og miljøsektoren	68
Støttetjenestene og rådmannens stab	76
Fellesområdet	79
Kirke og trossamfunn	83
Budsjetttabell – kommunestyrets vedtak av 17.12.2018	85
Budsjetttabell – rådmannens forslag	87
Investeringsprogram 2019-2022	89
Kommentarer til investeringer 2019-2022	93
Tiltak det er funnet plass til i budsjett 2019	106
Investeringer det ikke er funnet plass til i budsjett 2019	107
Kommunestyrevedtak 2018 det ikke er funnet plass til i budsjettforslag 2019	108
Vedlegg 1: Budsjettskjema 1 A – driftsbudsjett	109
Vedlegg 2: Driftsregnskap skjema 1 B	110
Vedlegg 3: Regnskapsskjema 2a – Investeringsregnskapet	111
Vedlegg 4: Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjettet fordelt på sektor-ansvar	112
Stikkordsregister	115

Kommunestyrets vedtak av 17.12.2018

Handlingsprogram 2019-2022

Kommunestyret vedtar rådmannens forslag Handlingsprogram 2019-2022 av 1. november 2018 med de endringer som fremkommer i pkt. 12.

Handlingsprogrammets drifts- og investeringsrammer for perioden 2019-2022, skal være bestemmende for planlegging av oppgaver og tjenester i perioden.

Budsjett for 2019

1. Rådmannens forslag til budsjett for 2019 av 1. november 2018, vedtas med de endringer som fremkommer i pkt. 12.

2. Investeringsprogram for 2019 vedtas med en ramme på 274 773 000,- kroner og med de eventuelle endringer som fremkommer i pkt. 12.

3. Kommunestyret vedtar at skatt til kommunen for inntektsåret 2019 utskrives med de til enhver tid gjeldende maksimalsatser vedtatt av Stortinget. For 2019 foreslås det avsatt 10% i marginavsetning.

4. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2019:

- a) Kommunen skriver ut eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 3 bokstav a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
- b) Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4.
- c) Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med én syvendedel i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første pkt).
- d) Den generelle skattesatsen settes til 3,2 promille (esktl. § 13). Satsene differensieres ved at den sats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,6 promille (esktl. § 12 a). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget er 3,2 promille.
- e) Boligeiendommer og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag på kr 140 000 per boenhet (esktl. § 11).
- f) Fredede bygg fritas (esktl. § 7 b).
- g) Eiendomsskatt innkreves sammen med kommunale eiendomsgebyrer og betales i 12 terminer (esktl. § 25).
- h) Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter (esktl. § 10)

5. Kommunestyret vedtar eiendomsgebyr, salgs- og leiepriser i henhold til rådmannens forslag til budsjett for 2019 - prisliste for 2019.

Prisen for kjøp av kommunale varer og tjenester øker med 2,4 % i 2019, dersom annet ikke fremkommer av budsjettforslag eller i prisliste for 2019.

6. Kommunestyret vedtar følgende overføringer over driftsbudsjettet for 2019:

- a. Kontroll-, tilsyns- og revisjonsvirksomheten i Grimstad kommune med kr. 2 892 000,-
- b. Grimstad kirkelige fellesråd med kr. 16 584 000,-.
- c. Grimstad kulturhus KF med kr. 597 000,-.
- d. Grimstad bolig og tomteutvikling KF med kr. 660 000,-.
- e. Grimstad eiendomsutvikling AS med kr. 1 484 000,-

7. Rådmannen får fullmakt til å fordele og omfordele budsjettmidler i 2019 innen forfølgende områder:

- a. Budsjettjustere som følge av endret aktivitet innenfor pleie- og omsorgsenhetene innenfor vedtatte rammer.
- b. Budsjettjustere som følge av endret aktivitet mellom skolene innenfor vedtatte rammer.
- c. Budsjettjustere som følge av endret aktivitet mellom barnehagene innenfor vedtatte rammer.

8. Det vedtas å oppta lån til investeringsformål – i alt kroner 14 360 000,- i 2019 fordelt slik:

- a) Kommunen/VARF 3 600 000,-
- b) Kommunen øvrig: 9 760 000,-

9. Det vedtas å oppta Startlån inntil 90 000 000,- kroner hos Husbanken for videre utlån.

Rådmannen har i henhold til delegert myndighet fullmakt til å oppta lånet.

10. Rådmannen får fullmakt til å justere budsjettet i henhold til ny organisering innenfor helse- og omsorgssektoren (Agenda Kaupang modell), og kultur- og oppvekstsektoren.

11. Forslaget falt som følge av endringer vedtatt i pkt. 12.

12. Følgende endringer ble vedtatt i kommunestyrets møte 17.12.18:

Alle endringer i forhold til rådmannens budsjettforslag 1.11.2018

(Endringer i tusen kroner)

Endringer på inntektssiden:

Skatteanslag økes	3400
Økt bevilgning, bemanningsnorm barnehage (statsbudsjett)	640
Økt bevilgning, lærernorm (statsbudsjett)	340
Opprettholde støtte til ressurskrevende tjenester (statsbudsjett)	1100
Økt avkastning IKT Agder	2300
Innføring av foreldrebetaling for SFO på Langemyr skole	275
Netto endring inntektssiden	6655

Reduserte utgifter:

Redusert lånerente, 2,3% i stedet for 2,4%	1800
Forventet effekt av heltidsprosjektet, verdiskaping lærlinger, reduserte vikarutgifter	1400
Opprettholde tidligere budsjettkutt – reduserte innkjøp (konsulenttjenester m.v.)	1500
Sum reduserte utgifter	4700

Økte utgifter:

Støtte til næringstiltak	300
Forsert satsing på lærlinger, jfr ks-vedtak	2029
Tilskudd, Øygardens Institutt	300
Helse- og omsorgssektoren. Omstillingsbuffer	6500
Økt satsing på tidlig innsats i barnehage og skole	1000
Støtte til bygdebøker	300
Ekstra bevilgning til Solrik	300
Opprettholde Tønnevoldskogen barnehage (helårsvirkning 1000)	500
Opprettholde Fjære ungdomsskole (helårsvirkning 1500)	750
Redusert kutt ved Langemyr skole	2000

Sum økte utgifter	12579
Oppsummering:	
Inntektsendringer	6655
Reduserte utgifter	4700
Økte utgifter	12579
Endring driftsresultat	-1224
Netto resultat i rådmannens opplegg	1238
Resultat med politisk opplegg	14

1.

Budsjettramme for kultur- og oppvekstsektoren vedtas med de endringer som fremkommer i egen tabell. Kommunestyret ber om å få fremskyndet skolepakke 4 til behandling så snart som mulig. I forbindelse med skolepakke 4, eller i egne utredninger før dette, skal blant annet følgende vurderes:

- Oppvekstsenter (barnehage og barneskole) i Holvika.
- Skolekretsgrenser og spesielt grensene for hvilken skole som er nærskolen på ungdomstrinnet.
- Skolekapasitet og forventet elevtallsutvikling, der en også tar hensyn til prognoser for boligbygging.
- Hensiktsmessig skolestruktur.
- Ressursfordelingsmodell mellom de kommunale grunnskolene.
- Alternativ opplæringsarena i Grimstad kommune.
- Ressursbruk til spesialpedagogisk innsats i barnehage og grunnskole.
- Kapasitet i kommunale barnehager og forventede framtidige behov.

2.

Et revidert budsjettforslag for 2019, og handlingsprogram 2019 – 2022, legges fram for kommunestyret til behandling 27.05.2019. I forbindelse med behandlingen av revidert budsjett, 27.05.2019, skal også endringsprosessene i helse- og omsorgssektoren vurderes.

I samme møte behandles også årsregnskapet for 2018.

3.

Rådmannen bes senest til kommunestyremøtet den 25.02.19 gis en oversikt over hva som er gjenværende midler av det som er satt av til trafikksikkerhetsmidler. Det gis samtidig en oversikt over tiltak som disse kan benyttes til, eventuelt tiltak der det kreves reguleringsplan før gjennomføring. Videre foreslås det anvendelse med tanke på å kunne søke fylkeskommunen om delfinansiering av prosjektene. Det skal i denne forbindelsen vurderes om noen av midlene kan benyttes til delfinansiering av trafikksikkerhetstiltak langs Reddalsveien.

4.

Kommunestyret vedtar å omdisponere kr 2 mill. fra ubundet fond til et fond som er øremerket til utbedring av Reddalsveien (bedret trafikksikkerhet). Det skal ikke bukes av disse midlene før fylkeskommunen bidrar med et minst like stort beløp som det kommunen bidrar med, til dette veiprosjektet.

5.

Rådmannen bes om i løpet av 2019 å starte opp planarbeid for utvidelse av Landvik nedre kirkegård. Videre må det i budsjetter framover legges inn midler for grunnverv og opparbeidelse av utvidet kirkegård.

6.

Kommunestyret vedtar en omdisponering av investeringsmidler i budsjettet for 2019:

Investeringsmidler til Sorenskrivergården reduseres med 1,7 mill. Midlene omdisponeres til

- Arkitektkonkurranse, ny kirke på Fevik 0,7 mill
- Nye gravplaner for Grimstad kirkegård, Frivoll 0,7 mill
- Investeringer i forbindelse med sommergågate i sentrum 0,3 mill

7.

Økt tilskudd til Kortfilmfestivalen for 2019 med kr 150 000, vedtatt av kommunestyret 24.09.2018, dekkes innenfor kultursektorens totale budsjettramme.

8.

Tilskudd på kr 330 000 til åpen barnehage i Grimstad misjonskirke, med sikte på oppstart fra høsten 2019, skal vurderes i forbindelse med behandlingen av revidert budsjettforslag, 27.05.2019.

9.

Kommunestyret ber om skriftlig rapportering til hvert kommunestyremøte for å følge opp helse- og omsorgssektorens budsjett på lik linje med det som presenteres i formannskapet.

10.

Nye rammeavtaler innen H&O - Kommunestyret ber om å motta en egen oversikt over avrop i H&O rettet mot rammeavtalene og hvorvidt dette har ført til kostnadsreduksjon, stillstand eller kostnadsøkning. Rapport over hvor mange avrop det har vært og hvem som har fått avropene, og en årsaksforklaring dersom en tilbyder skiller seg ut i mengden avrop. Hvordan har vektingen vært? Rapporteringen gjøres i samme rapport som i punkt 9.

11.

Arbeidet i nedsatt politisk/administrativ gruppe som ser på rutine for budsjettprosesser og ønsket utforming av budsjettene videreføres. Arbeidet skal forankres i kommunestyret.

12.

Kommunestyret anser det som uheldig med omkamper knyttet til vedtak med budsjettmessig konsekvens fattet i løpet av året. Dette av hensyn både til berørte parter og til kommunens behandling av budsjett, samt prioritering mellom ulike tiltak. Kommunestyret ber om at det utarbeides rutiner for søknader som innkommer i løpet av året og hvordan disse skal håndteres. Det bør vurderes å innføre en frist for slike søknader på høsten hvert år slik at de kan behandles i budsjettprosessen.

13.

Kommunestyret ber om en gjennomgang av tilbudet i skolene i Grimstad på fremmedspråk og hvilke valgfag som tilbys på den enkelte skole. Administrasjonen bes vurdere om man gjennom alternativ organisering kan gi flere elever tilbud om andre fremmedspråk og valgfag.

14.

Rådmannen bes utarbeide en plan for hvordan Grimstad kommune kan øke antallet lærlinger i kommunen. Planen skal inneholde hvilke enheter som har mulighet til å ta imot lærlinger, hvor mange lærlinger de har mulighet til å ta imot og innenfor hvilke fagområder, samt økonomiske rammer for gjennomføring. Planen skal også belyse hvor mange som trenger læreplasser i regionen og hvilke fagområder det er behov for flere læreplasser. Kommunene er en viktig part i samfunnskontrakten for flere læreplasser, hvor målet er at alle skal få tilbud om lære plass innen 2020. For å oppfylle det må Grimstad kommune øke antallet læreplasser og ta inn lærlinger fra flere forskjellige fagområder.

15.

Sorenskrivergården anses som et strategisk viktig knutepunkt i Grimstad sentrum og det ønskes en bred politisk prosess på fremtidig bruk av eiendommen. Det legges frem en sak for kommunestyret innen utgangen av juni 2019 hvor flere alternativer presenteres, også anslag på økonomiske konsekvenser av hver modell. Det legges så opp til at prosjektet kan innlemmes i budsjettet for 2020.

16.

For hver tertialrapport og ved avleggelse av årsregnskap og budsjettframlegg skal oppdatert oversikt over kommunens fond vedlegges.

17.

Kommunestyret ønsker at skolene dreier bruken av assistenter over til bruk av fagutdannet/pedagoger. Det anses å gi en større effekt for bla spesialundervisning, og muligens også redusere bruken av spesialundervisning dersom

en større andel av ansatte i Grimstadskolen er pedagoger. Dette bes vurderes i sammenheng med prosjekt for reduksjon av bruk antall timer på spesialundervisning og tilnærming til lærernormen.

18.

Rådmannen bes ta kontakt med andre kommunale brukere og eiere av Langemyr skole for å avklare fremtidige behov, og legge en langsiktig strategi som er forutsigbar for brukere i Grimstad og andre kommuner.

19.

Grimstad kommune etablerer frivillighetspris. (F.eks etter modell i Arendal kommune)

20.

Rådmannen bes legge frem sak som belyser kommunens arbeid med læringer, og belyser hvordan det kan være en ressurs for kommunen.

Rådmannens innledning

Handling og gjennomføringskraft

Det overgripende målet om å redusere andelen unge mennesker på uføretrygd står fast. Det er i tråd med flere av FNs bærekraftsmål som å utrydde fattigdom, god helse, god utdanning og mindre ulikhet.

FNs bærekraftsmål gir retning for vår planlegging og tjenesteyting. Sammen med våre styringsdokumenter, gjeldende lover og regelverk legges bærekraftmålene til grunn for vårt forslag til budsjett og handlingsprogram.

I organisasjonen, og særlig innen helse- og omsorgssektoren, er det store pågående omstillingstiltak. Noen stikkord for endringene er effektiv organisering, styrket ledelse, ny ressursstyrings og -fordelingsmodell, digitalisering, faglige utviklingsprosjekter, oppfølging av eiendomsmasseprosjekt, videre planlegging av nytt helsesenter og satsing på utvikling av heltidskultur

Rådmannen har satt tittelen «Handling og gjennomføringskraft» på dette budsjettforslaget. Kommunestyret har vedtatt at «Kommunestyret forventer at rådmannen i løpet av 2018 og 2019 gjennomfører et prosjekt preget av omstilling og innovasjon med en gjennomgang av alle driftsområder. Målet må være å levere tjenester med høy kvalitet, effektivt og innenfor fastsatte tidsfrister, med reduserte driftskostnader. Budsjettene videre i handlingsperioden bør gradvis legges opp til å sikre en regnskapsmessig driftsmargin på om lag 2 % av omsetningen». Rådmannen vil ikke med dette forslaget til budsjett og handlingsprogram nå målet om 2 % driftsmargin, men videreføre og sette i gang store endringsprosesser for å få en bærekraftig drift i tråd med økonomiske rammer.

Økonomisk analyse og styring må ha stor oppmerksomhet i budsjett 2019 og i handlingsprogrammet for 2019 – 2022 for å sikre god gjennomføring.

Grimstad kommune vokser i de fleste aldersgrupper, og er en attraktiv kommune å vokse opp og bo i. Kommunen har per 01.10.18 23 254 innbyggere.

Den økonomiske situasjonen

Rådmannen hadde store forventninger ved inngangen til 2018 at kostnader og budsjett skulle samsvare, og at vi skulle ha bærekraftig økonomisk utvikling gjennom året. Rådmannen ønsket å se 2018 og 2019 under ett og bruke 2018 til omstilling av driften. Dette skulle gi rom for folkehelseiltak, forebyggende tjenester og tidlig innsats. Etter andre tertial har Grimstad kommune merforbruk, og en stor del av dette skyldes aktivitetsvekst.

Tertialrapportene for 2018 har vist at det er svært utfordrende å få drift i tråd med budsjett, tiltaket med å gjøre en «bottom-up» budsjettering var ikke tilstrekkelig. Vi har analysert driverne i helse og omsorgssektorens budsjett, og erkjent at kommunens budsjettmodell ISF (innsatsstyrt finansiering) ikke lenger er bærekraftig. Dette betyr at det må gjøres store endringer i drift og budsjettering jf. tidligere forståelse av aktiviserbasert budsjettering. Det er videre dokumentert at arbeidsplanene har store utfordringer med tanke på deltid og innleie av vikarer.

Utsiktene for 2019 er økonomisk krevende, med merforbruk innen flere sektorer og nye oppgaver som må løses innenfor dagens økonomiske ramme. Dette vil kreve vilje og kraft til handling og stødig gjennomføring. Budsjettet for 2019 bygger på 2018-budsjettet, med noe styrking. Rådmannen legger opp til rammebudsjettering på enhetsnivå og politisk beslutning på sektornivå, da det ved store endringer i de ulike sektorene vil være nødvendig å kunne flytte ressurser mellom enheter. Selv om enheten får en økonomisk ramme, vil de også ha ansvar for å sikre årsverksoversikt og styring.

I organisasjonen, og særlig innen helse- og omsorgssektoren, er det store pågående omstillingstiltak. Noen stikkord for endringene er effektiv organisering, styrket ledelse, ny modell for budsjettering, digitalisering, faglige utviklingsprosjekter, oppfølging av eiendomsmasseprosjekt og satsing på utvikling av heltidskultur.

Prioritering for neste års budsjett ligger klart på tidlig innsats og forebygging gjennom styrking av bemanningsfaktoren i barnehagene og to nye årsverk i barnevernet. Innsats innen pleie og omsorg flyttes lengre ned i «tjenestetrappen». Dette betinger at foreslåtte endringer gjennomføres for at disse satsingene blir finansiert.

Inndekning skjer blant annet gjennom overflytting av barn fra Tønnevoldskogen barnehage til sentrumsbarnehagene og avvikling av barnehagen, nedleggelse av Fjære ungdomsskole, reversering av nye årsverk opprettet i 2018, redusert bemanningsfaktor i institusjon og redusert bemanning i heldøgns omsorgsboliger. Usikkerhet knyttet til spesialundervisning vil kunne komme til å redusere rammene til den enkelte skole ytterligere. I tillegg er det planlagt effektivisering og reduserte rammer for tekniske tjenester. Merforbruk i alle sektorer for 2018 må fjernes.

Rådmannen har ikke funnet plass til alle tiltak rådmannen er bedt av kommunestyret om finne plass til eller vurdere i budsjett 2019. Rådmannen mener vi først og fremst må gjøre store omstillinger før vi kan klare å skape handlingsrom til styrking av ikke-lovpålagte tjenester. Det legges ved en oversikt på områder som må stå på vent inntil videre.

Rådmannen anmoder om at den nye modellen for budsjettering innen helse- og omsorgssektoren blir innført som foreslått da modellen er basert på dimensjonering av nivå på tjenester. Omstillingsgrebene er omfattende, og de har sterk innbyrdes sammenheng og avhengighet.

Ressursfordeling av den totale skolerammen mellom skolene skjer etter elevtall ved den enkelte skole. Sektoren har satt i gang prosjekt for å gå igjennom modellen for å sikre så riktig fordeling som mulig.

Inntektsbudsjettet for 2019 er på 1 779,8 mill. kroner

Rådmannen legger opp til driftsresultat på 1,238 mill kroner

I budsjettforslaget videreføres investeringene vedtatt i gjeldende handlingsplan. I tillegg foreslår rådmannen blant annet flere brannsikringstiltak, tiltak for å kunne drive effektiv drift innen helse og omsorg samt investeringer innen VAR-området.

Selve budsjettprosessen er revidert i 2018, og det blir politisk og administrativ evaluering i løpet av januar 2019.

Innovasjon og utvikling

Grimstad kommune satser gjennom IKT Agder på effektivisering og tilgjengelighet ved å digitalisere tjenester og kommunikasjon med innbyggerne. I august neste år åpnes I4Helse, hvor UiA sammen med Grimstad kommune og de andre kommunene på Agder skal være en spydspiss for innovasjon og utvikling innen helse- og omsorgstjenester. Rådmannen har fått i oppdrag fra kommunestyret å gå igjennom alle tjenesteområder for å finne områder for effektivisering og forbedring, dette arbeidet fortsetter inn i 2019.

Rådmannen foreslår en intern pris for 2019; en pris for tiltak som gir gevinst ved samskaping, forenkling eller innovasjon. Målet er å skape inspirasjon og engasjement til å forbedre og å utvikle organisasjonen og tjenestene. De ulike kandidatprosjektene vil bli presentert i nyhetsbrevet gjennom året.

Samfunnsutvikling

Ny areal og transportplan, ny torg- og gatebruksplan, ny kommunedelplan for Grimstad sentrum, universitetsplan og strategisk næringsplan vil legge grunnlaget for en bærekraftig by og et bærekraftig samfunn. Tiltak i planene skal etter hvert gjennomføres, og flere prosjekter er satt i gang. Rådmannen er opptatt av at intensjonene i disse viktige planene følges for å oppnå en god samfunnsutvikling. Det er nødvendig med en utvikling mot en mer kompakt by for å sikre gode og effektive tjenester.

Næringsforeningen og kommunen har etablert samarbeid for å styrke Grimstad kommune som en næringsvennlig kommune.

Risikoområder

I tillegg til risikoområder beskrevet senere i dokumentet, vil rådmannen peke på behovet for nå å få arbeidsro til å gjennomføre store omstillinger. Kommunen er sårbar på leder- og nøkkelpersonellressurs, og kapasitet på overordnet utredning og analyse er kritisk. Vi har attraktive ansatte og rådmannen erfarer at andre kommuner tiltrekker seg våre dyktige ansatte.

De to største sektorene vil nå ha stort behov for controllerfunksjon tett på ansvarlige ledere.

Samarbeid

Organisasjonen trenger støtte og oppmuntring til å stå i krevende endringsprosesser. Vi har nesten helt nytt lederlag i store deler av organisasjonen, og organisasjonen vil preges av at det tar tid å oppnå stabilitet og forutsigbarhet. Gjennom satsing på kompetanse og rutiner for ulike tiltak når det skulle oppstå arbeidsmiljøproblemer vil vi fortsette å videreutvikle en trygg og åpen organisasjon.

Rådmannen er stolt over alle medarbeidere som hver dag bidrar til gode tjenester og til gode arbeidsfellesskap. Det gode samarbeidet med tillitsvalgte og verneombud utvikler organisasjonen og forbedrer systemer og arbeidsforhold for alle våre ansatte. Åpenhet, redelighet, respekt og mot er bærende verdier for å holde visjonen om "Grimstad - med viten og vilje" levende.

Rådmannen kommer med konkrete forslag til endringer i kultur- og oppvekstsektoren i dette budsjettet uten at det foreløpig har vært behandlet i samarbeidsutvalg eller omfattende medvirkningsprosesser med brukere, ledere, ansatte og tillitsvalgte. Vi har valgt å informere og involvere tillitsvalgte etter at forslagene var vurdert i rådmannens ledergruppe. Enhetsledere og ansatte ved Tønnevoldskogen barnehage og Fjære ungdomsskole er orientert om rådmannens forslag. Rådmannen avventer kommunestyrets vedtak for avklaring på om dette er prosesser vi skal gå videre med.

Ledere i helse og omsorgssektoren er kjent med at det er og vil bli store utfordringer. Dette er også kommunisert til tillitsvalgte som har fulgt endringsprosessene tett. Det arbeides nå med bemanningsplaner etter ny modell for budsjettering i helse- og omsorgssektoren.

Forsidebildet symboliserer selv om vi opplever å gå inn i en motbakke nå, er det med forventninger om å nå toppen og utsikt til nye muligheter. Trinnene må både feies og repareres og kan være tunge å gå. Likevel vil vi oppleve både fargerike og vakre dager underveis som vil gi krefter til å fullføre endringen som må til.

Grimstad, 1. november 2018

Rådmann, Grimstad kommune

Sammendrag

Budsjett og handlingsprogram bygger på kommunelovens prinsipper om realistisk budsjettering. Budsjettet bygger på situasjonen per oktober 2018. Endringer etter dette er ikke hensyntatt. Budsjettet bygger videre på regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 av 8. oktober 2018. Endringer som følge av forlik i Stortinget i desember tas opp i egen politisk behandling i 2019. Alle tall i budsjett og handlingsplan oppgis i faste 2019-priser. Kommunens samlede driftsinntekter (ekskl. finans) er budsjettet med 1 779,8 mill. kroner i 2019.

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør ca. 65 % av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kan disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. Gjennom inntektssystemet fordeles de frie inntektene til kommunen. Hensikten med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. I perioden 2019-2022 legges det til grunn en kostnadsindeks på 99,14 % I 2018 er tilsvarende tall 99,46 %. Dette betyr at etter statens beregninger, skal Grimstad kommune bli noe rimeligere å «drifte» fra 2019. Det viktigste grepet i rådmannens budsjettforslag, sett i forhold til regjeringens anslag for Grimstad kommune i 2019, er at rådmannen har budsjettet de frie inntektene 26,8 mill. kroner lavere enn statsbudsjettforslaget. Årsaken til dette er at regjeringens forslag bygger på de ekstraordinært høye skatteinntektene i Grimstad i 2017, noe rådmannen ikke finner det forsvarlig å budsjettere med.

Lønnsutgiftene utgjør mer enn 60 % av kommunens totale driftsutgifter. For enkelte enheter utgjør lønnskostnadene over 90 % av den totale økonomiske rammen. Personalbudsjettet for kommunen redegjør for antall årsverk sektorvis og på enheter/områdenivå. Kommunen har totalt budsjettet med 1 329 årsverk for 2019. Det er en økning på 14 årsverk i forhold til budsjett 2018. Endringer kommer som følge av aktivitetsøkning, og konsekvenser av politiske vedtak som er iverksatt i løpet av 2018.

Handlingsprogrammet legger opp til et brutto investeringsnivå på 915,6 mill. kroner totalt for perioden, mens investeringene er 274,8 mill. kroner for 2019. De største investeringene i 2019 er ferdigstillelse av ny sentrumsbarnehage (20,0 mill.) og skolepakke 3: Holviga og Fjære (21,9 mill.). Det er i tillegg lagt inn 25,5 millioner kroner til nødvendig ombygging og ventilasjonsanlegg på Frivolltun/Grom. 5,7 mill. ligger inne i 2019. Ny svømmehall ligger inne med totalt 73,0 mill. kroner og ferdigstillelse i 2021. 3,0 mill. kroner er lagt inn for oppstart/prosjektkostnader i 2019. Det har kommet en henvendelse fra Froland kommune om muligheter for å støtte svømmehallen i Grimstad, dersom Grimstad bidrar i deres planlagte skiskytteranlegg. Dette er et naturlig punkt å vurdere nå i 2019 som en del av utredningen av ny svømmehall (oppstartsprosjektet). Rådmannen har ikke lagt inn tilskudd til skiskytteranlegget nå i dette budsjettforslaget.

Det legges ikke opp til noen endringer i eiendomsskatten i 2019. I statsbudsjettet for 2019 ligger det inne forslag for endring av eiendomsskatteloven. Regjeringen foreslår at maksimal skattesats for bolig- og fritidsbolig reduseres fra syv til fem promille fra 2020. Forslaget har ingen betydning for budsjettåret 2019.

Kommuneplanen og utviklingstrekk

I slutten av forrige valgperiode vedtok kommunestyret ny kommuneplan og syv kommunedelplaner. Disse planene og områdereguleringene for havneområdene og campusområdet danner vesentlige føringer for valgperioden 2015-2019.

Ny planstrategi for Grimstad kommune (2016-2019) inneholder 30 planer, men færre «tunge» planer enn i forrige valgperiode. I inneværende valgperiode har gjennomføring av overordnede planer prioritet.

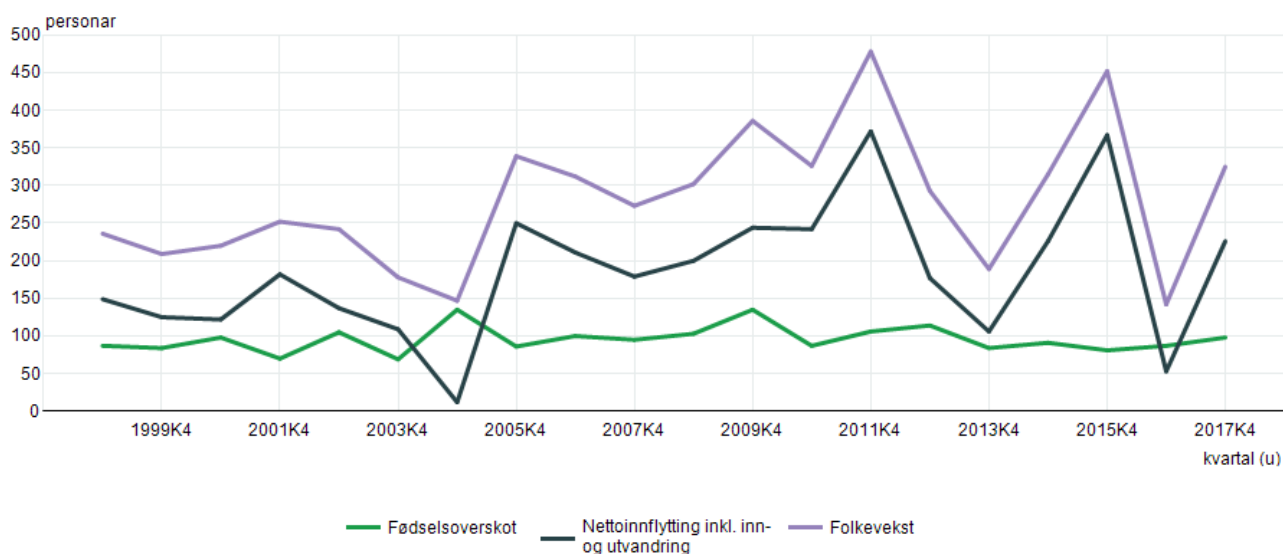
Befolkningsutvikling

Nasjonalt venter SSB at folketallet øker med 2,7 prosent de neste fire årene. Kommuner med veldig høy vekst eller nedgang i folketallet kan regne med noe høyere/lavere vekst i rammetilskuddet enn gjennomsnittet. I Grimstad forventer SSB at folketallet vil øke med 4,7 prosent de neste fire årene, altså vesentlig mer enn den nasjonale veksten.

Noen sentrale kjennetegn ved befolkningsutviklingen og -struktur i Grimstad:

- Stabil befolkningsvekst i over 50 år, ingen år med nedgang i folketallet. Befolkningen har doblet seg på disse årene. Kommunen er blant de 50 i landet som vokser raskest, ifølge SSB sine prognoser. I et normalår øker folkemengden i Grimstad med rundt 300.
- Nettoflyttingen gir vekst i unge barnefamilier.
- Grimstad har fremdeles flere unge og færre eldre enn i mange andre kommuner.
- Relativt høy mobilitet (ut- og innflytting).
- En negativ nettoppendling – flere pendler ut fra Grimstad til arbeidsplasser i andre kommuner.

Diagrammet under viser befolkningsutviklingen i Grimstad de siste 20 årene (utgangen av hvert år).

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Endringer i befolkningen

Fødte ⁱ

253 personer [per 2017]

Nettoflytting ⁱ

226 personer [per 2017]

Døde ⁱ

155 personer [per 2017]

Vekst i befolkningen siste kvartal ⁱ

-26 personer [per 2. kvartal 2018]

Forventet utvikling

Befolkning i 2030 ⁱ

26 586 innbyggere [per 2030]

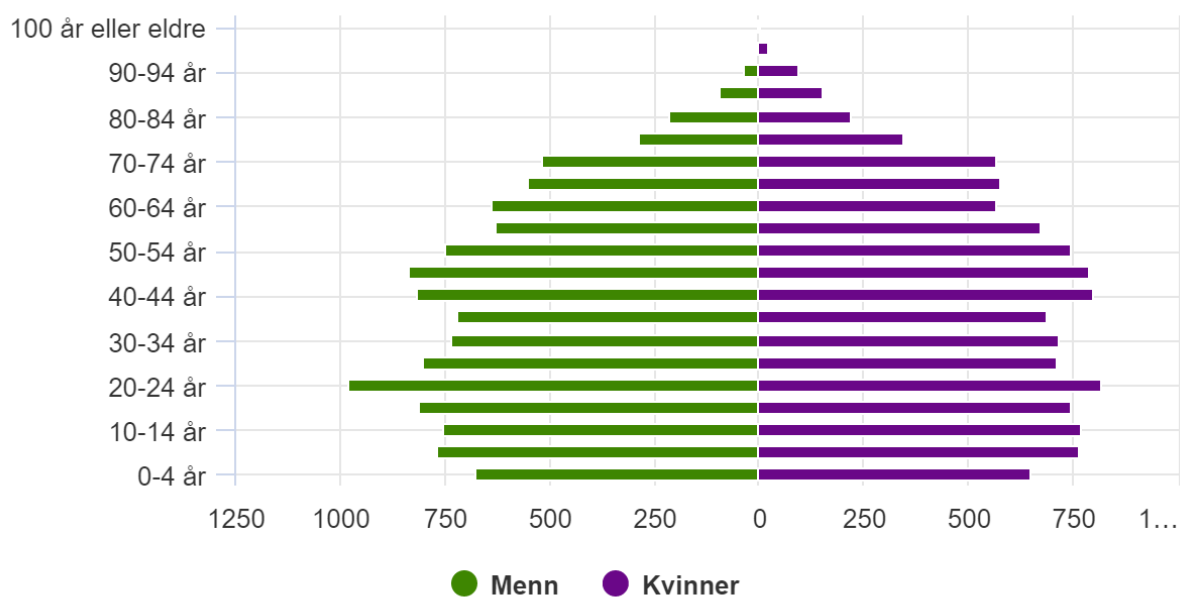

Befolkning i 2040 ⁱ

29 637 innbyggere [per 2040]

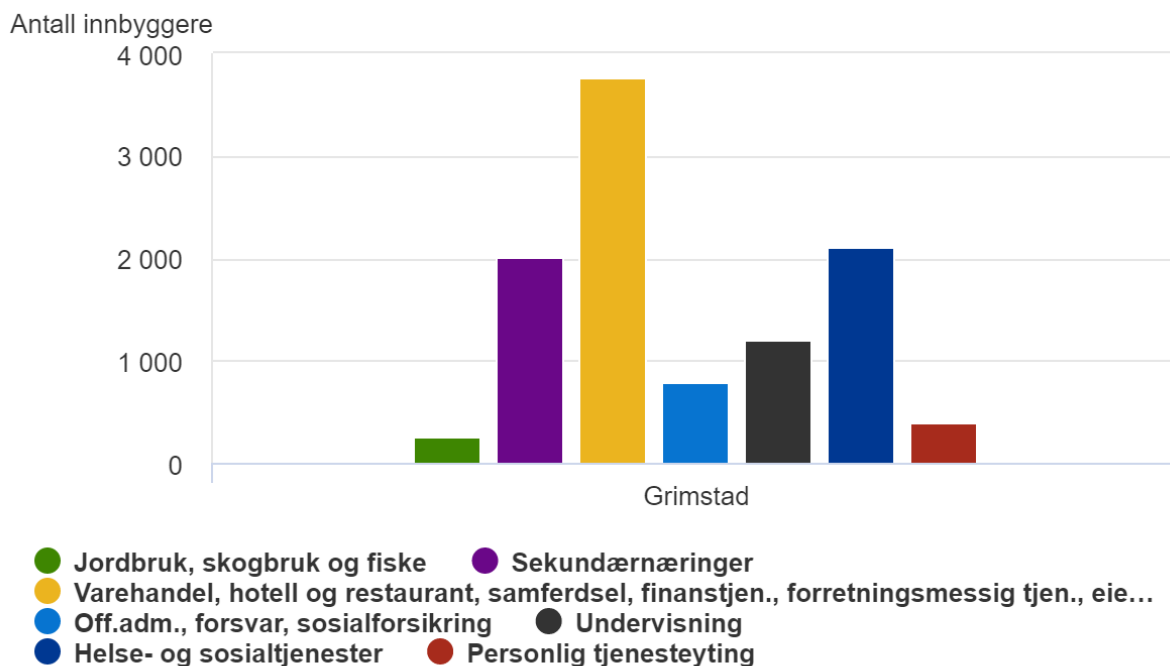
Aldersfordeling

[per 1. januar]

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

Hva innbyggerne arbeider med

Kilde: Registerbasert sysselsetting, Statistisk sentralbyrå

Kommuneplanens satsingsområder

Kommuneplanen har fire satsingsområder – næringsutvikling, universitetsbyen, folkehelse og levekår og kommunen som organisasjon – og i tillegg er «klima» gjennomgående tema.

Næring

Fra 2016 til 2017 var økningen i arbeidsplasser i Grimstad kommune på 1,8 %. Året før var økningen på 5,6 %. Økningen ble etterfulgt av en lengre periode hvor det var stillstand i utviklingen av antall arbeidsplasser i kommunen. Ser man årene 2000 – 2017 under ett har befolkningen økt med 27,3 %, mens sysselsatte med arbeidssted i Grimstad har økt med 13,4 %. Netto utpendling har dermed økt betydelig siden år 2000, men er noe redusert de siste par årene. Sammenlignet med kommuner det vil være naturlig å sammenligne seg med har Grimstad de siste to årene hatt størst prosentvis reduksjon (d.v.s større prosentvis vekst enn Tvedestrand, Arendal, Lillesand og Kristiansand).

Universitetsbyen

Grimstad kommune har egen handlingsplan for universitetsbyen Grimstad. Et viktig potensial for næringsutvikling i Grimstad og regionen er samspillet mellom forsknings- og utviklingsmiljøene på Campus Grimstad og næringsmiljøene i regionen, herunder mulighetene for næringsetableringer i nærområdene til Campus Grimstad. I4 helse og Mechatronics Innovation Lab (MIL) står her sentralt. I 2018 startet et forarbeid til revidering av Handlingsplan for Universitetsbyen Grimstad. Dette er organisert som et samskappingsprosjekt med masterstudenter på kurset «Innovasjon i offentlig sektor» på UiA, og er et samarbeid mellom Grimstad kommune, UiA og Grimstad Næringsforening. Arbeidet med ny plan planlegges startet opp i 2019.

Folkehelse og levekår

Grimstad har, sammen med mange andre kommuner i Agder, over mange år hatt negativ score på sentrale levekårsparametere som antall uføre, sosialhjelp, arbeidsledighet osv. I en rapport rådmannen la fram for kommunestyret høsten 2016 fremkom det at rundt 400 barn i Grimstad lever i familier med vedvarende lav inntekt (under 60 % av medianinntekten).

Ungdata-undersøkelsen ble gjennomført i alle kommuner på Agder våren 2016, og viser en veltilpasset og aktiv ungdomsgenerasjon som bruker mindre rusmidler enn tidligere ungdomskull. Den store utfordringen er knyttet til psykisk helse, særlig blant jenter.

Kommunen som organisasjon

Skal Grimstad kommune yte kommunens innbyggerne gode tjenester, skape gode demokratiske arenaer og bidra til god samfunnsutvikling lokalt og i regionen, må kommuneorganisasjonen fungere godt og takle fremtidige endringer og utfordringer. I 2018 er det gjennomført et omstillingsprosjekt i kommunen som vil medføre endringer i deler av organisasjonen i 2019.

Framtidsbarometeret

Kommunal Rapport har valgt ut til sammen 22 forskjellige indikatorer innen emnene folketall, økonomi og sysselsetting/næringsliv som sammen kan gi et bilde av om kommunen har en høy eller lav risiko hvis det skulle bli brå endringer i økonomien eller samfunnet ellers. Barometeret ser på status i kommunene i dag og ventet utvikling fram til 2022, det siste året i handlingsplanperioden. Hensikten med barometeret er å gi et grovt bilde av hvilke kommuner som ser ut til å ha størst og minst risiko framover. I følge «Framtidsbarometeret» ser risikobildet for Grimstad innen de tre hovedkategoriene folketall, økonomi og sysselsetting bra ut, og Grimstad er på 20. plass på listen. Målt mot resten av Kommune-Norge, viser indikatorene at risikoen for kommunen er relativt lav de neste årene. Mange har klart større utfordringer. Under står det litt mer utfyllende fra hver kategori.

Folketall

Kommunen ligger veldig godt an på indikatoren Folketall. Det tilsier at kommunen vil få god vekst i rammetilskuddet framover. Antall småbarn er ventet å falle med nesten 4 prosent i Norge frem til 2022. over 250 av de framtidige kommunene vil få færre småbarn, ifølge prognosene. I Grimstad venter SSB at antallet barn under skolealder skal øke med 2,1 prosent. Antall skoleelever vil være omtrent uendret, det vil bli 9,6 prosent flere innbyggere over 80 år, mens det samtidig er ventet at det blir 4,9 prosent flere innbyggere mellom 20 og 66 år de neste fire årene.

Sysselsetting

Hva gjelder sysselsetting er indikatorene middels, målt mot resten av landet. Nasjonalt er 81,3 prosent av innbyggerne mellom 20 og 66 år sysselsatte. I Grimstad er andelen sysselsatte i denne aldersgruppen på 77,7 prosent. Kommuner med mange pensjonister kan normalt vente lavere vekst i skatteinntektene, enn kommuner med lav pensjonistandel. I Grimstad er det 3,4 sysselsatte per innbygger i pensjonistalder, det er det samme som landsgjennomsnittet.

Økonomi

De økonomiske nøkkeltallene er gode målt mot resten av landet. I 2017 var korrigert netto driftsresultat på 3,5 prosent nasjonalt, det doblete av hva KS og staten generelt anser for å være en sunn økonomi. I Grimstad var det korrigerte tallet i fjor på 3,5 prosent av brutto driftsinntekter.

Næringsstøtte

I dag ligger det flere virkemidler knyttet til næringsstøtte under rådmannens område. Det gjelder støtte til Grimstad Næringsforening, Grimstad min by (GMB), Norsk Landbruksforening, Regionalt næringsfond, og andre tilskudd.

Grimstad kommune er medeier i Etablerersenteret IKS, lokalisert i Arendal. Førstelinjetjenesten i kommunen er dermed lagt til Etablerersenteret IKS. Fra og med august 2018 har Etablerersenteret fast kontortid på CoHub i Grimstad en halv dag hver uke. Kommunenes driftstilskudd øker med 10 % i 2019 i forhold til 2018. I tillegg dekker man kostnader til næringsfaglige vurderinger som kreves for å få innvilget dagpenger under etablering. Dette er en tjeneste som tidligere ble betalt av NAV. Styret i Etablerersenteret IKS mener det ikke er ønskelig at gründerne må ta denne kostnaden selv, og man har derfor valgt en noe økt bevilgning for å dekke disse kostnadene.

Når det gjelder videre oppfølging av gründerne, har man på Agder etablert et felles innovasjonsselskap, Innoventus Sør. Selskapet tilbyr blant annet inkubatortjenester, og vil være et naturlig sted for videre rådgivning og oppfølging for nystartede bedrifter. Innovasjonsselskapet er lokalisert i Grimstad.

Næringssjefen har kontakt med både nytt og eksisterende næringsliv. En av de viktigste oppgavene er å være et bindeledd mellom bedrifter og kommunen der hvor det er relevant. Kontakt med Grimstad Næringsforening og andre foreninger i kommunen er sentralt i næringssjefens arbeid. I tillegg til kontakt med næringsliv er kontakt og oppfølging overfor Universitetet i Agder og andre forskningsinstitusjoner en viktig del av næringssjefens arbeid. Det budsjetteres med likt beløp til Grimstad Næringsforening og Grimstad Min By i 2019. Beløpet er i tråd med vedtatt budsjett for 2018.

Regionalt næringsfond for Arendal, Grimstad og Froland er en støtteordning med det formål å fremme etablering av ny virksomhet og videreutvikle eksisterende bedrifter. For å sikre kvalitet i saksbehandling og likebehandling av søkere, er det inngått avtale med ekstern saksbehandler. Arendal og Grimstad kommuner inngikk i 2016 avtale med Novigo AS om saksbehandling. Søknader til fondet beslutes av et styre bestående av representanter fra deltagende kommuner, samt observatører fra andre offentlige organisasjoner. De deltagende kommunene finansierer 40 % av fondsmidlene, mens Aust-Agder fylkeskommune finansierer 60 %.

Strategisk næringsplan for Østre Agder og for Grimstad

I 2015 sluttet Grimstad kommune seg til Strategisk næringsplan for Østre Agder 2015-2020. Det er etablert et næringsforum hvor næringsmedarbeidere i Østre Agder-kommunene jevnlig møtes. Det ble også ansatt en prosjektleder med ansvar for å følge opp felles strategisk næringsplan. Varigheten for denne prosjektstillingen er utløpt, men det er forventet at en utviklingsleder ansettes i Østre Agder sekretariatet i løpet av 2018.

I 2018 ble Strategisk næringsplan for Grimstad kommune 2018-2022 vedtatt med tiltak innenfor følgende områder:

1. Markedsførings-/omdømmebyggingsprosjekt
2. Samskappingsprosesser
3. Entreprenørskapssatsing
4. Gode kontaktflater mellom næringsliv og kommune
5. Utvikling av næringstomter
6. Digitalisering/tilrettelegging for teknologi
7. Reiseliv/besøksattraktivitet

BUDSJETT	2018	2019
Grimstad Næringsforening	170 000	170 000
Grimstad Min By	170 000	170 000
Etablerersenteret IKS	310 000	350 000
Norsk Landbruksforening	55 000	55 000
Frie midler næringsutvikling	49 000	59 000
Regionalt næringsfond	300 000	300 000
Saksbehandler RNF	50 000	50 000
Driftstilskudd til Usus	46 000	46 000
Tiltak som følge av strategisk næringsplans handlingsdel	59 000	84 000
Tour des Fjords 2018 omdisponert	75 000	0
Tour des Fjords 2018	500 000	0
SUM NÆRINGSUTVIKLINGSMIDLER RÅDMANNEN	1 784 000	1 284 000

Samarbeid i Østre Agder

Videreutvikling av Østre Agder regionråd

Evalueringen av Østre Agder som ble fullført i 2018, la grunnlag for nytt navn og nye vedtekter. Disse forutsetter vesentlige endringer av virksomheten.

Styret skal være drivkraft for samhandling mellom de åtte kommunene som inngår i samarbeidet, og hovedfokuset for styret skal være nærings- og samfunnsutvikling i regionen. Samtidig tar styret ansvar for å representere regionen overfor nasjonale og regionale myndigheter. Det skal med grunnlag i *Påvirkningsstrategien for Østre Agder* bidra til å ivareta medlemskommunenes interesser overfor nasjonale og regionale myndigheter. Denne strategien er forankret i politiske organ i medlemskommunene. I dette arbeidet skal styret ha tett kontakt med fylkestingsrepresentanter og stortingsrepresentanter fra Aust-Agder.

Utbygging av ny E-18 mellom Grimstad og Dørdal og sammenkoplingen av Sørlandsbanen og Vestfoldbanen er viktige områder for styret i tiden som kommer.

I de nye vedtektene er det lagt til rette for et klarere skille mellom den administrative og den politiske virksomheten i regionrådet. Dette innebærer at Rådmannsutvalget får beslutningsmyndighet innenfor det administrative området for de ulike interkommunale tjenesten som er omfattet av samarbeidet. Formaliseringen av rådmannsutvalg med underliggende forum for samarbeid innenfor oppvekst, helse og omsorg, næring og samfunnsutvikling samt teknisk sektor ivaretar hele bredden i kommunens tjenesteyting. Disse fora brukes samtidig av IKT Agder for å involvere eierkommunene i prosesser knyttet til valg av digitale løsninger.

Samarbeidet styrkes ved at ressursen knyttet til nærings- og samfunnsutvikling gjøres til en permanent del av Østre Agders sekretariat. Det pågår en prosess med sikte på å få tilsatt utviklingsleder som primært skal arbeide med saker som sikter på å skape en god nærings- og samfunnsutvikling i kommunene i Østre Agder.

Gjennom eksterne prosjektmidler og kommunale bidrag i form av egeninnsats og budsjettmidler legges det grunnlag for tilbud innenfor formell kompetanseheving for grunnskolelærere og for lokalt utviklingsarbeid ved skolene. Staten stiller betydelige midler til rådighet for lokal kompetanseheving ved skolene. UiA er vår samarbeidspartner i dette arbeidet, som skjer ute ved den enkelte skole. Den påbegynte fellesinnsatsen for å gi grunnskolelærere styrket formalkompetanse i fagene engelsk, norsk og matte vil bli videreført i 2019 ved at en i dette året i tillegg til engelsk vil starte et tilbud i matte. Også denne satsningen er basert på et tett samarbeid med UiA. En samordnet innsats overfor private og offentlige barnehager gjennom Østre Agder skal bidra til å gi tilbud om kompetansehevende aktiviteter også i denne sektoren. Staten stiller også her midler til rådighet.

Østre Agder helselederforum (HLF) står i spissen for arbeidet med å innføre og ta i bruk velferdsteknologi i de deltakende kommuner. Arbeidet har nådd en fase med fysisk innføring av teknologi med tilhørende rutiner. I helse- og omsorgssektoren vil FOU-arbeid være et sentralt arbeidsfelt i handlingsprogramperioden gjennom arbeidet med vedtatt plan for felles FoU - strategi. Videreutvikling av KØH-tilbudet på Myratunet og arbeidet med felles bygg for legevakt og KØH (kommunal øyeblikkelig hjelp) er sentrale oppgaver i samarbeidet innenfor helse og omsorg. I tillegg pågår en prosess for gjennomgang og mulig evaluering av inngåtte juridisk forpliktende samarbeidsavtaler med Sørlandet sykehus HF (SSHF).

På vegne av eierkommunene medvirker sekretariatet i planleggingen og forberedelsene til bygging av nytt bygg for legevakt og KØH. Likeledes vil Østre Agder regionråd være med når nytt felles krematorium skal prosjekteres og bygges.

Det er igangsatt en prosess med sikte på å utrede eventuelle endringer i organiseringen av NAV-kontor i regionen. Grimstad vil foreta en utredning sammen med Lillesand og Birkenes. De resterende kommunene vil foreta en samlet utredning. Intensjonen er å kunne legge fram en anbefaling overfor kommunestyre og bystyre i mars 2019.

Andre interkommunale samarbeid

Østre Agder krisesenter

Østre Agder krisesenter er et samarbeid mellom de åtte kommunene i Østre Agder, der Arendal er vertskommune. Krisesenteret gir et døgnåpent tilbud til kvinner, menn og barn som er utsatt for vold og mishandling i nære relasjoner. Krisesentertilbudet er en lovpålagt tjeneste.

I rådmannens forslag til budsjett for 2019 er det lagt inn 3,1 mill. til krisesenteret og Alternativ til vold. Kostnaden er budsjettet på fellesområdet til helse- og omsorgssektoren.

Stiftelsen alternativ til vold (ATV)

ATV-Arendal er et tilbud til innbyggerne i Arendal, Grimstad, Froland, Gjerstad, Vegårshei, Åmli, Tvedestrand og Risør kommune. Disse kommunene finansierer ATV-Arendal, sammen med staten ved Barne- og likestillingsdepartementet (BLD). Kontoret har nå tre årsverk. Den nye medarbeideren er psykolog. Behandlingstilbudet er primært for utøvere av vold i nære relasjoner. Klientene mottar behandlingen individuelt, og/eller i gruppe.

Rådmannen har budsjettet med 158 000 kroner til ATV i 2019. Kostnadene er budsjettet på fellesområdet til helse- og omsorgssektoren.

Dykkerberedskap

Grimstad brannvesen har gjennom Østre Agder brannvesen tilgang til dykkertjeneste. Kommunestyret vedtok i møte 5. september 2016 å delta i samarbeid om denne tjenesten. Kommunens kostnad er 103 000 kroner i 2019. Dette er innarbeidet i rådmannens budsjettforslag og utgjør 5 kroner per innbygger.

Veilyssamarbeid

Fra januar 2014 er det etablert en samarbeidsgruppe for veilyssdrift i Østre Agder med en representant fra hver kommune. Samarbeidsgruppen har ett felles årsverk (driftsleder) til disposisjon. Ut over dette stiller den enkelte kommune nødvendig personell til disposisjon for løsning av egne oppgaver.

I rådmannens forslag til budsjett er det ligger det inne 180 000 kroner i 2019 til Grimstads kostnader i samarbeidet. Kostnadene er budsjettet på kommunalteknisk avdeling og utgiftene fordeles etter antall lyspunkt i de deltakende kommuner.

Nytt krematorium i Arendal

Etter vedtak i kommunestyrene er det utredet en felles kremasjonsløsning ved en utvidelse av dagens kremasjonsanlegg på Høgedal i Arendal kommune. Dagens kremasjonsanlegg har nådd konsesjonsgrensen. Arendal kommune har pålegg fra fylkesmannen om å legge fram planer for oppgradering av anlegget. Styret i Østre Agder har anbefalt overfor kommunene at de påtar seg et felles ansvar for drift og finansiering av nytt felles krematorium i regionen. I forslaget ligger at Grimstad bidrar med 5,0 mill. kroner av investeringskostnaden. Bidraget til finansiering inngår i kommunenes årlige driftsbidrag og baseres på at anlegget nedskrives over 20 år.

Utbygging av nytt krematorium er utsatt til 2019. Rådmannen har budsjettet med utgifter til dette fra dette tidspunkt med kr 493 000.

Samarbeid i skolesektoren

Rådmennene i Østre Agder legger opp til et utvidet samarbeid om skolerelaterte prosjekt, men uten at dette forutsetter økte bidrag fra kommunene. Østre Agders innsats på feltet dekkes av kontingenten.

To prosjekt inngår i satsningen. Økte formalkrav til lærere i grunnskolen innenfor utvalgte fag fører til at mange medarbeidere har behov for videreutdanning. For å gjøre dette opplæringstilbudet lett tilgjengelig og for å begrense kostnader og tidsbruk knyttet til reising, vil kommunene i samarbeid med UiA tilby en årsenhet i engelsk. Arendal kommune har på vegne av samarbeidet organisert tilbudet som vil gå skoleåret 2018/2019.

Stortinget har stilt til rådighet midler for lokal kompetansespredning ut fra lokale ønsker og behov. Kommunene i Østre Agder har valgt å søke om slike midler samlet, og er fra 2017 tildelt midler til formålet. Østre Agder ønsker å ha en koordinerende funksjon mellom den enkelte skole og universiteter og høyskoler som kan bidra med tilbud innenfor de felt kommunene etterspør.

Samarbeid om nærings- og samfunnsutvikling

Gjennom deltagelse i det nasjonale programmet utviklingsprogram for byregioner (BYR) har Østre Agder siden januar 2016 mottatt midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å kunne gjennomføre prosjekter og utvikle samarbeidet innenfor næring- og samfunnsutvikling i regionen.

Gjennom evalueringsprosessen har nærings- og samfunnsutvikling fremstått som et viktig satsingsfelt ved videre interkommunalt samarbeid. Basert på erfaringene fra BYR-programmet og etter anbefaling fra styret inviteres derfor kommunene til å vedta en videreføring av samarbeidet på feltet når de skal ta stilling til forslag til nye vedtekter.

Grimstad kommune ivaretar en nøkkelrolle for regionen ved å være vertskommune for UiA. Samspillet mellom regionens næringsliv, offentlige myndigheter og ulike fagmiljøer ved universitetet bidrar sterkt til om vi skal kunne oppnå en god samfunnsutvikling.

Utenfor rammen av Østre Agdersamarbeidet benytter Grimstad seg av barnevernsvakten i Kristiansand. Det er også et samarbeid om arbeidsgiverkontroll som omfatter vesentlig flere kommuner enn samarbeidspartnerne i Østre Agder.

Grimstad er vertskommune for AKST – Agder kommunale støttetjeneste. Dette samarbeidet med Arendal ivaretar regnskap, lønn og dokumentsenter for de to kommunene. Det henvises til egen omtale av dette i handlingsprogrammet.

Samarbeid om IKT-tjenester

Grimstad kommune har sammen med Aust-Agder fylkeskommune og kommunene Arendal, Froland, Risør, Tvedestrand, Gjerstad, Vegårshei og Åmli et samarbeid om IKT-tjenester. I tillegg har den nye Agder fylkeskommune vedtatt at de vil bruke IKT Agder sine tjenester. Styrkingen av IKT Agder-samarbeidet med sammenslåing av tidligere IKT Agder og DDØ i tillegg til at Agder Fylkeskommune fra 1. januar 2020 trer inn i samarbeidet, vil gi IKT Agder en solid plattform slik at de blir en robust aktør for sine eiere i møte med fremtiden.

Budsjettforutsetninger

Budsjett og handlingsprogram bygger på kommunelovens prinsipper om realistisk budsjettering. Budsjettet bygger på situasjonen per oktober 2018. Endringer etter dette er ikke hensyntatt.

Budsjettet bygger videre på regjeringens forslag til statsbudsjett for 2019 av 8. oktober 2018. Endringer som følge av forlik i Stortinget i desember tas opp i egen politisk behandling i 2019. Alle tall i budsjett og handlingsplan oppgis i faste 2019-priser.

Det er budsjettert med 2,4 % rente på lån og 1,7 % rente på innskudd i bank. Dette er kommunale gjennomsnittlige rentebetingelser i henhold til låneavtaler inklusiv påslag for rentesikring. På innskudd er det budsjettert med 3 måneders NIBOR (100 punkter) pluss et påslag på 70 punkter iht. bankavtale. Kommunal deflator er satt til 2,8 %. Lønnsveksten er beregnet til 3,0 % av dette, mens prisstigningen er satt til 2,4%.

Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør ca. 65 % av kommunesektorens samlede inntekter. Dette er inntekter som kan disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regelverk. Gjennom inntektssystemet fordeles de frie inntektene til kommunen. Hensikten med inntektssystemet er å jevne ut kommunenes forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne. Ved fordelingen av rammetilskuddet tas det hensyn til strukturelle forskjeller i kommunenes kostnader (utgiftsutjevning). Omfordelingen skjer som følge av at utgifts- og skatteutjevning blir utført i innbyggertilskuddet. Ungiftsutjevning er grunnlagt med demografiske og sosiale forhold, som gir strukturelle kostnadsforskjeller for kommunen. Dette uttrykkes i kostnadsindeksen som kommer til fradrag i innbyggertilskuddet.

I handlingsplanperioden 2019-2022 legges det til grunn en kostnadsindeks på 99,14 % og innbyggertall på 23 069 per 1. juli 2018. Dette ligger til grunn både på inntekts- og utgiftssiden. Grimstad kommune:

Alle tall i 1000 kr.	2014	2015	2016	2017	2018	Budsjett 2019
Innbyggere per 1.1.	21 783	22 098	22 550	22 692	23 017	23 278
Innbyggere per 1.7.	21 864	22 258	22 629	22 765	23 069	23 069
Kostnadsindeks i %	98,86	98,89	98,96	99,13	99,46	99,14
Frie inntekter mill. kr.	1 025,3	1 046,4	1 121,8	1 143,8	1 191,3	1 241,2

Kommunens håndtering av kravet til realistisk budsjettering

Kommuneloven § 46 nr. 3 slår fast at årsbudsjettet skal være realistisk. Dette innebærer at de enkelte bevilgninger og de inntekter budsjettet bygger på, skal være ført opp ut fra hva som kan påregnes, jf. Ot. prp. nr. 43 (1999-2000) s. 130. Budsjettet skal være fullstendig, dvs. at alle forventede inntekter, innbetalinger og bruk av avsetninger samt utgifter, utbetalinger og avsetninger i året skal tas med (jf. budsjettforskriften § 6). Når utgifts- og inntektsanslag settes, er forsiktighetsprinsippet lagt til grunn. Hvis alle inntekter, kostnader og premisser var kjent og forutsigbare, er det i prinsippet enkelt å tilfredsstille kravet om realistisk budsjettering i kommunen. Utfordringen er å vurdere inntekts- og kostnadsanslagene når usikkerheten er stor. Det viktigste grepet i rådmannens budsjettforslag, sett i forhold til regjeringens anslag for Grimstad kommune i 2019, er at rådmannen har budsjettert de frie inntektene 26,8 mill. kroner lavere. Årsaken til dette er at regjeringens forslag bygger på de ekstraordinært høye skatteinntektene i Grimstad i 2017, noe rådmannen ikke finner det forsvarlig å budsjettere med.

Tidligere handlingsprogram

Handlingsprogrammet 2019-2022 bygger på tidligere vedtatt handlingsprogram og kommunestyrevedtak gjennom 2018, vesentlig vedtatte tertialrapporter. Som følge av det negative resultatet i 2008, var kommunen uten disposisjonsfond fram til utgangen av 2011. Kommunens disposisjonsfond har gradvis økt til 115,1 mill. kroner (oktober 2018) som det ikke er knyttet særskilte kommunestyrevedtak til.

Budsjettet for eiendomsskatt i 2019 er 68,5 mill. kroner. Rådmannen foreslår å holde seg til den økonomiske inntektsrammen for eiendomsskatt som er gitt i vedtatt handlingsprogram 2018-2021.

Sektorenes og enhetenes budsjetterammer

I budsjettprosessen for 2018 ble det lagt stor vekt på detaljgrunnlaget. Dette var for å finne «gulvplanken» for driften ute i driftsenhetene og sektorene. Alle stillinger i enhetene ble gjennomgått og med lønnsgrunnlag (lønnsnivå, stillingsprosent og evt. tillegg) per august 2017 for disse. Også øvrige utgifts- og inntektsposter ble gjennomgått.

Behovet for en slik gjennomgang var spesielt stor innen helse- og omsorgssektoren, hvor flere enheter over flere år hadde hatt større budsjettoverskridelser. Gjennomgangen i fjor avdekket et behov for å øke budsjettmidlene til alle sektorer, men mest til helse- og omsorgssektoren.

I budsjettforslaget for 2019 og årene framover legger rådmannen til grunn at kommuneøkonomien blir strammere. Det er helt vesentlig at de frie inntektene, herunder skatteanslaget, blir budsjettert «forsiktig», det samme med andre store inntekstposter som eiendomsskatt og statlig integreringstilskudd for flyktninger. Det økonomiske handlingsrommet for sektorenes budsjetttrammer og nye tiltak/prioriteringer er derfor meget begrenset. Regnskap 2018 vil med all sannsynlighet vise et merforbruk (ref. 2. tertialrapport 2018) som vil måtte dekkes inn av disposisjonsfond i 2019. Det er derfor vesentlig å stramme inn på driften i sektorene, og da spesielt i de tunge sektorene; helse- og omsorgssektoren og kultur- og oppvekstsektoren. Men alle tjenesteområder i kommunen må delta.

Regjeringens forslag til statsbudsjett 2019

Regjeringen Solberg la fram forslag til statsbudsjett 2019 (Stortingsproposisjon 1 S) den 8. oktober 2018. Regjeringen Solberg er en mindretallsregjering, og må søke flertall for statsbudsjettet i Stortinget. Statsbudsjettet behandles og vedtas endelig av stortinget i desember. Det kan derfor komme endringer i det budsjettgrunnlaget som rådmannens budsjettforslag er bygget på, herunder de budsjetterte frie inntektene (skatt, rammetilskudd og innteksutjevning). Det vil bli informert om endringer i statsbudsjettet som har betydning for Grimstad kommune til formannskapet og kommunestyret. Statsbudsjettet 2019 legger i hovedsak opp til en videreføring av aktivitetsnivået i kommunen justert for demografiutviklingen.

Sitert fra forslag til statsbudsjett: «Kommunesektoren har hatt god inntektsvekst de siste årene, og har et godt økonomisk fundament. En god og forutsigbar kommuneøkonomi er avgjørende for et godt og stabilt tjenestetilbud til innbyggerne. For å bidra til et levende lokaldemokrati og styrke det kommunale velferdstilbudet, legger regjeringens budsjettforslag til rette for at kommunene og fylkeskommunene kan tilby flere og bedre tjenester.

Regjeringen foreslår en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2019 på om lag 1,9 mrd. kroner. Realveksten i frie inntekter anslås til om lag 2,6 mrd. kroner. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for 2018 etter Stortingets behandling av revidert nasjonalbudsjett.

Regjeringen foreslår at veksten i frie inntekter på om lag 2,6 mrd. kroner i sin helhet tildeles kommunene. Av veksten begrunnes 200 mill. kroner med opptappingsplanen på rusfeltet, 100 mill. kroner med opptappingsplanen for habilitering og rehabilitering og 200 mill. kroner med tidlig innsats i skolen. Innenfor rammen av fylkeskommunenes frie inntekter økes midlene som gis med en særskilt fordeling til opprusting og fornying av fylkesvegnettet med 100 mill. kroner».

Utbytte fra Agder Energi AS

Grimstad kommune har en eierandel på 2,963 % i Agder Energi AS. Utbyttet for 2017 til Grimstad kommune, som ble utbetalt i mai 2018, var 17,87 mill. kroner. Rådmannen har budsjettert med samme beløp i 2019 og årene 2020-2022.

Eiendomsskatt i Grimstad

Eiendomsskatteloven gir mulighet for å gjennomføre ny alminnelig taksering hvert 10. år. Siste alminnelige taksering av alle eiendommer i Grimstad ble gjennomført i 2013, med virkning fra 2014. Det betyr at vi i 2019 er over halvveis i denne perioden.

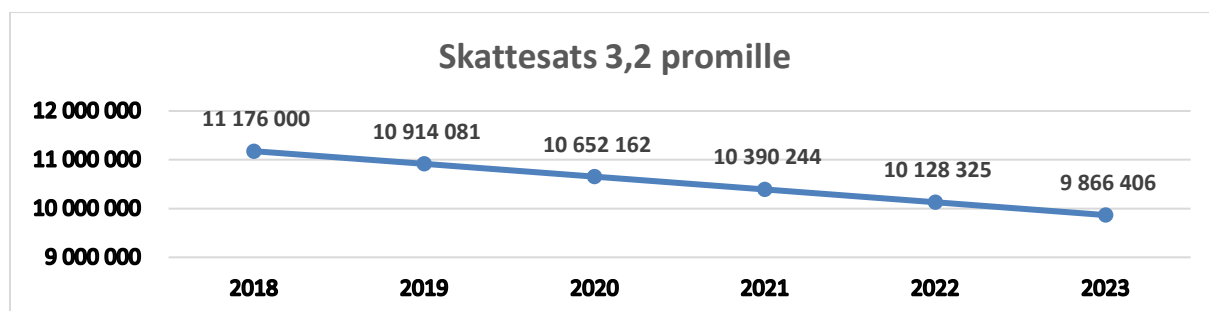
Fra og med 2019 er det nye regler i eiendomsskatteloven som omhandler «verker og bruk»:

Verk og bruk (unntatt energianlegg) skal fra 2019 defineres og takseres som næringseiendommer, uten anledning til å ta med produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner i skattegrunnlaget. Denne endringen er gjennomført ved at «verk og bruk» er byttet ut med «næringseigedom» i eiendomsskatteloven § 4 andre ledd, første og andre setning, og ved at det i tredje setning er tatt inn et forbud mot å ta med produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner i skattegrunnlaget for næringseiendommer.

Med disse endringene er verk og bruk fjernet som egen eiendomskategori, og det er gjort ettertrykkelig klart at produksjonsutstyr ikke lenger skal regnes med i skattegrunnlaget. Begrepet «produksjonsinstallasjonar» er nytt.

Det vil være en overgangsregel for utfasing av eiendomsskatt på produksjonsutstyr og -installasjoner i verk og bruk. Som vist i figuren fører endringen til en gradvis nedgang i inntektene fra næringseiendommer ved opprettholdelse av samme grunnlag og skattesats i overgangsperioden. I perioden vil nye og endrede eiendomsskatteobjekter allikevel sørge for at forventede inntekter i handlingsprogrammet kan opprettholdes uten endringer i skattesats.

Videre vil det fra staten være en kompensasjonsordning for å kompensere for lavere inntekt i nedtrappingsperioden. Omfang og fordeling er ikke bestemt. Regjeringen vil komme tilbake til dette i revidert nasjonalbudsjett for 2019. Kompensasjonen er derfor ikke med i beregningene her.

Figur 1; inntekt eiendomsskatt næring i handlingsprogram perioden

I statsbudsjettet for 2019 ligger det inne forslag for endring av eiendomsskatteloven. Regjeringen foreslår at maksimal skattesats for bolig- og fritidsbolig reduseres fra syv til fem promille fra 2020. Forslaget har ingen betydning for budsjettåret 2019.

Regjeringen foreslår også at det innføres en obligatorisk reduksjonsfaktor i eiendomsskattetakstene på minst 30 prosent for all bolig- og fritidseiendom fra 2020. Kommunene står fritt til å velge en høyere reduksjonsfaktor enn dette. Regjeringen foreslår videre at bruk av formuesgrunnlag gjøres obligatorisk ved verdsettelse av boligeiendom for eiendomsskatteformål fra 2020. Forslaget vil gjøre eiendomsskattetakseringen på tvers av kommunen mer enhetlig. For fritidsbolig er formuesgrunnlagene foreløpig lite egnet til verdsettelse, fordi de i liten grad reflekterer den underliggende markedsverdien. Fritidsboliger skal derfor inntil videre takseres som i dag.

Det foreslås en overgangsregel der kommuner med lokal takst fra 2013 eller senere kan benytte denne til og med skatteåret 2023. Også disse kommunene skal benytte en reduksjonsfaktor på 30 prosent. Grimstad kommune har lokal takst fra 2013 og vil derfor kunne benytte seg av overgangsregelen til og med 2023.

Som vist i tabell 1 vil Grimstad kommune opprettholde samme inntekt fra eiendomsskatt ved å endre promillesatsen for bolig og fritidseiendommer til 3,7

Tabell 1; Handlingsprogram 2018-2021 og forslag til handlingsprogram 2019-2023. I perioden 2020-2023 er det to kolonner for å få med konsekvens av forslag til statsbudsjett.

	2018	2019	2020		2021		2022		2023	
			Gjeldene eiendoms-skattelov	Fors lag til endring i eiendoms-skatteloven	Gjeldene eiendoms-skattelov	Fors lag til endring i eiendoms-skatteloven	Gjeldene eiendoms-skattelov	Fors lag til endring i eiendoms-skatteloven	Gjeldene eiendoms-skattelov	Fors lag til endring i eiendoms-skatteloven
Handlingsprogram 2018-2021 (tall i millioner kr)	67,4	67,8	68,2	68,2	68,6	68,6				
Forslag til handlingsprogram 2019-2023 (tall i millioner kr)	67,4	68,5	68,9	68,9	69,3	69,3	69,7	69,7	70,1	71,1
Næring (promille)	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2	3,2
Bolig og fritidseiendommer (promille)	2,6	2,6	2,6	3,7	2,6	3,7	2,6	3,7	2,6	3,7
Bunnfradrag per boenhet (1000-kroner)	140	140	140	140	140	140	140	140	140	140
Skatt for en KOSTR-bolig (120m2) kr	5252	5252	5252	5252	5252	5252	5252	5252	5252	5252

Endringen medfører at det i 2023 må gjennomføres en ny alminnelig taksering av næringseiendommer, fritidseiendommer, våningshus og boliger i kombinerte bygg.

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018:

4. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal følgende utskrivningsalternativ benyttes for skatteåret 2019:
- Kommunen skriver ut eiendomsskatt etter eiendomsskatteloven § 3 bokstav a på alle faste eiendommer i hele kommunen.
 - Kommunen skriver ut skatt på næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (annet ledd i overgangsregel til esktl. §§ 3 og 4.
 - Det skrives ut skatt på det særskilte skattegrunnlaget redusert med én syvendedel i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4 første ledd første pkt).
 - Den generelle skattesatsen settes til 3,2 promille (esktl. § 13). Satsene differensieres ved at den sats som skal gjelde for boliger og fritidseiendommer settes til 2,6 promille (esktl. § 12 a). Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget er 3,2 promille.
 - Boligeiendommer og fritidseiendommer tilordnes et bunnfradrag på kr 140 000 per boenhet (esktl. § 11).
 - Fredede bygg fritas (esktl. § 7 b).
 - Eiendomsskatt innkreves sammen med kommunale eiendomsgebyrer og betales i 12 terminer (esktl. § 25).
 - Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter (esktl. § 10)

Priser på kommunale tjenester i 2019

I tabellen nedenfor beskrives kort de varer og tjenester hvor rådmannen foreslår at prisene ikke økes fra 2018 til 2019, og de varer og tjenester hvor prisene øker med mer eller mindre enn 2,4 %

I prisvedlegget er det utarbeidet en felles prisliste for varer og tjenester i Grimstad kommune. De varer og tjenester som ikke er nevnt i dette vedlegget eller i dette dokumentet er justert med 2,4 %.

Utgifter knyttet til kommunale eiendomsgebyrer. Endring 2018 - 2019 KOSTRA-bolig					
Gebyr i kroner inkl mva	2017	2018	2019	Endring	Endring i %
Vann	2 533,34	2 580,92	2 194,53	-386,39	-15,00 %
Avløp	4 102,48	3 806,34	3 806,34	0,00	0,00 %
Renovasjon	4 280,00	4 006,08	4 639,04	632,96	15,80 %

Feiertjenesten	554,00	616,60	450,12	-166,48	-27,00 %
Sum KOSTRA-bolig med avløp	13 486,82	11 009,94	11 090,03	80,08	0,73 %
Vann	2 533,34	2 580,92	2 194,53	-386,39	-15,00 %
Renovasjon	4 102,48	4 006,08	4 639,04	632,96	15,80 %
Slamrenovasjon	1 243,00	1 418,01	1 318,75	-99,26	-7,00 %
Feiertjenesten	554,00	616,60	450,12	-166,48	-27,00 %
Sum KOSTRA-bolig med slam	8 432,82	8 621,62	8 602,44	-19,18	-0,22 %

Selvkostfond

Fond i selvfinansområdene ved inngangen til 2018	
Vann	10,1 mill. kr
Avløp	6,9 mill. kr
Renovasjon	0
Slamrenovasjon	0
Feiing	0,5 mill. kr

Selvkost innebærer at kommunens kostnader med å yte tjenestene skal dekkes av gebyrene som brukerne av tjenestene betaler.

Grimstad kommune har ikke anledning til å tjene penger på tjenestene. En annen sentral begrensning i kommunenes handlingsrom er at overskudd fra det enkelte år skal tilbakeføres til de betalende abonnenter eller brukere i form av lavere gebyrer innen de neste fem år. Dette betyr at hvis kommunen har avsatt overskudd (fond) som er eldre enn fire år, må overskuddet brukes til å redusere gebyrene i det kommende budsjettåret.

I forslag til budsjett for 2019 er det budsjettetert med bruk av fond.

Husleie i kommunale boliger

For eksisterende leieavtaler i kommunens boliger økes husleien i samsvar med KPI jf. husleieloven. For nye leietakere økes prisen med 2,4 %.

SFO prisene i Grimstad kommune

SFO- prisene øker med 2,4% i 2019. En heltidsplass vil da koste kr 2607 i 2019 og en korttidsplass vil koste kr 2607 i 2019. Matpenger økte til kr 272.

Foreldrebetaling i kommunale og private barnehager

Makspris for en fulltidsplass i barnehage var i 2018 kr 2 910 pr måned. I forslag til statsbudsjett er det lagt opp til økning av makspris til kr 2 990 fra 1 januar 2019. Det er også lagt opp til en ytterligere økning fra 1 august 2019. Fra 1 august 2019 vil makspris for fulltidsplass i barnehage være kr 3 040.

For differensierte priser og matpenger, se prisvedlegget.

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018

5. Kommunestyret vedtar eiendomsgebyr, salgs- og leiepriser i henhold til rådmannens forslag til budsjett for 2019 - prisliste for 2019.

Prisen for kjøp av kommunale varer og tjenester øker med 2,4 % i 2019, dersom annet ikke fremkommer av budsjettforslag eller i prisliste for 2019.

Vurdering av budsjetterisiko for 2019

Driftsrisiko

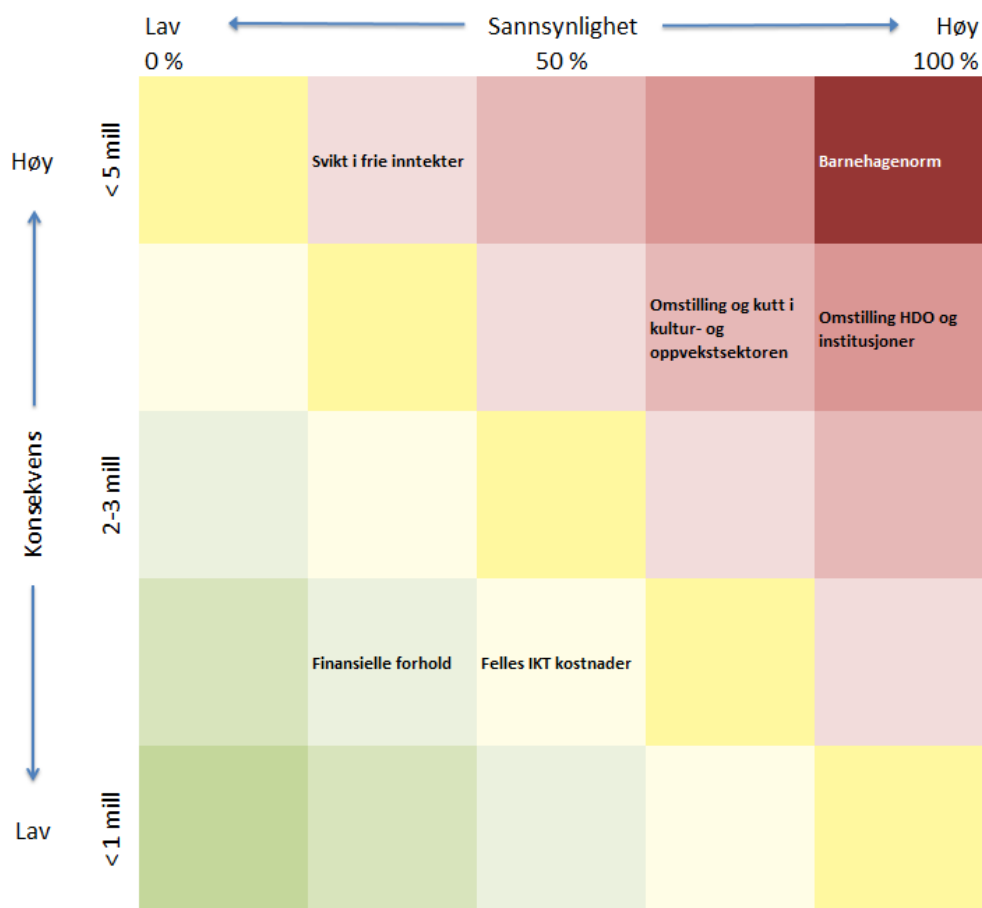
Grimstad kommune gjennomfører regelmessige risikoanalyser for å avdekke risikoen knyttet til kommunens drift. Dette gjøres for investeringsprosjekter og innenfor driften. Den samlede risikoen rapporteres tertialvis. Dette har kommunen gjennomført systematisk gjennom flere år. Det er nytt at risikoen vurderes i budsjettssammenheng. Dette gjøres for å synliggjøre realismen i budsjettet. Hensikten med risikovurderingen er å fremskaffe bedre grunnlag for beslutninger og politisk fokus.

Risikovurderingen bygger på:

1. Hva kan gå galt?
2. Hva er sannsynligheten for at hendelsen inntreffer?
3. Hvilke konsekvenser kan hendelsene medføre?

Risikoanalysen er en frittstående analyse og en del av kommunens totale risikostyring. Det er benyttet en kvalitativ analyse og vurdering, hvor frekvensene og konsekvensene av hendelsene klassifiseres i høy, middels og lav i en risikomatrise.

I første omgang etableres det et enkelt opplegg knyttet til risiko for hver sektor, og for kommunen totalt sett. Økt innsikt om risiko i hele organisasjonen er også et mål som har betydning for hvordan risikobildet håndteres totalt sett.

Forklaringer og tiltak til risikoelementene i matrisen

Svikt i frie inntekter

Svikt i de frie inntektene hadde en forhøyet risiko i 2018, og vi velger å flagge denne risikoen også i 2019. Det er i budsjett 2019 lagt opp til en skatteinngang på 93,3 % av landsgjennomsnittet. Det er på samme nivå som i 2018. Skatteanslaget følger ikke «Grønt hefte» slik som i 2018, men er lagt godt under da tallene i dette heftet for 2019

bygger på skatteinngangen i 2017, som Grimstad var rekordhøy. Risikoen på dette punktet er avhengig av hvordan skatteinngangen for landet totalt sett blir i 2019.

Omstilling heldøgnsomsorg og institusjoner

Innføring av nye budsjettmodeller vil medføre et behov for stor omstilling innen heldøgnsomsorg (HDO) og institusjoner. Dette er tjenester som kommunen drifter dyrt i forhold til sammenlignbare kommuner. I budsjett 2019 reduseres budsjettet for disse tjenestene.

Omstilling og kutt i kultur- og oppvekstsektoren

Det er foreslått strukturendringer i kultur- og oppvekstsektoren. Strukturendringene ligger i rådmannens forslag om å legge ned Tønnevoldskogen barnehage og Fjære ungdomsskole. Oppfølgingen av dette forslaget flagges som en risiko i budsjettet.

Bemanningsnorm barnehage

Regjeringen innfører en ny bemanningsnorm i barnehagene fra 1. august 2018. Grimstad kommune har lav grunnbemanning, og innføring av ny bemanningsnorm vil få betydelige økonomiske konsekvenser.

Bemanningsnormen skal være på plass 1. august 2019. Bemanningsnormen får en kostnad på ca. 3, 5 millioner kr, noe det ikke er funnet plass til i budsjett 2019. Utgiftene må prioriteres inne i sektorens nåværende budsjetttramme. Årseffekt for budsjettåret 2020 vil bli på ca. 8 millioner kroner. Det er da verdt å merke seg at manglende finansiering vil innebære at Grimstad kommune må gjøre omdisponeringer og prioritere ned andre tjenesteområder for å kunne oppfylle normene i årene fremover.

Felles IKT kostnader, gevinstrealisering

Det er stor vilje til digitalisering og investeringer for å forenkle hverdagen til innbyggere og medarbeidere. Dette er et stort ønske internt i Grimstad kommune og i samarbeidet i IKT Agder. Hvis ikke disse investeringene følges opp med gevinstrealisering og gevinstuttak, vil Grimstad kommune ikke hente ut den økonomiske effekten av investeringene og således drive med for høye kostnader.

Finansielle forhold

Den samlede finansielle risikoen til Grimstad kommune ansees lav i budsjett 2019. Det vil allikevel alltid være en risiko ved en eventuell renteoppgang som må dekkes av driftsregnskapet. Den økonomiske konsekvensen ved en eventuell renteendring er derfor stor, men når vi ser på rentebanen for 2019 så vurderes sannsynligheten for at vi skal komme i en periode med store renteendringer som lav.

Økonomisk hovedoversikt

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Rammetilskudd	-521 209	-534 435	-557 044
Inntektsutjevning	22 015	-18 938	-19 910
Skatt	-697 878	-637 932	-664 295
Eiendomsskatt	-66 312	-67 400	-68 500
Andre driftsinntekter	-559 282	-412 296	-470 037
Sum inntekter eks finans	-1 822 666	-1 671 001	-1 779 786
Nettolønn inkl sosiale utgifter	1 023 455	1 026 863	1 064 120
Andre driftsutgifter	743 234	575 660	728 308
Sum utgifter eks finans	1 766 689	1 602 523	1 792 428
Netto finans	-5 160	68 478	-13 880
Resultat	-61 137	-	-1 238

I 2017 hadde kommunen et positivt regnskapsresultat (mindreforbruk) på 61,1 mill. kroner. Hovedårsaken til det positive resultatet var at kommunen mottok betydelige innbetalinger fra enkelte personlige skatteyttere samt høy nasjonal skatteinngang. Denne type innbetalinger er det ikke budsjettet med for årene 2019-2022. Rådmannens budsjettforslag for 2019 legger opp til et lite overskudd på 1,238 mill. kroner. For årene 2020-2022 er det samlet budsjettet med bruk av disposisjonsfond på 2,356 mill. kroner.

Rammetilskudd, inntektsutjevning og skatt utgjør kommunens frie inntekter. I 2017 utgjorde kommunens frie inntekter 1 197,1 mill. kroner. I opprinnelig vedtatt budsjett for 2018 ble frie inntekter satt til 1 191,3 mill. kroner. Budsjett 2019 legger opp til en økning på 49,9 mill. kroner til 1 241,2 mill. kroner, en økning på 4,2 % fra 2018.

Hovedforklaringen til veksten i kommunens frie inntekter på 4,2 % er først og fremst knyttet til forventet lønns- og prisstigning samt til demografisk utvikling. Det er også noen mindre statlige satsingsområder som forklarer veksten.

Statsbudsjettet/«Grønt hefte» anslår de frie inntektene for Grimstad kommune til 1 266,2 mill. kroner i 2019. Av dette utgjør skatteanslaget 709,2 mill. kroner. Anslaget i statsbudsjettet for Grimstad baserer seg imidlertid på den ekstraordinært høye skatteinngangen i 2017 på 697,9 mill. kroner. Rådmannen mener at dette ikke kan legges til grunn for 2019, og har valgt å budsjettere frie inntekter 26,8 mill. kroner lavere enn anslaget i grønt hefte. Rådmannens budsjettforslag for årene 2019 – 2022 baserer seg dermed på en lokal skatteinngang lik 93,3% av landsgjennomsnittet (til informasjon utgjør skatteinngangen per utgangen av september 2018 93,4% av landsgjennomsnittet). Rådmannen mener av denne grunn at det ikke er budsjettet urealistisk, men det forutsetter også en nasjonal skatteinngang som anslått i statsbudsjettet.

I 2019 er det budsjettet med 68,5 mill. kroner i eiendomsskatt. Vedtatt budsjett 2018 er 67,4 mill. kroner. Økningen er dermed 1,1 mill. kroner. Dette forklares med at det er lagt inn en forventet vekst i antall boliger til beskatning tilsvarende 0,4 mill. kroner fra 2018 til 2019, og også med at beløp for 2018 er noe underbudsjettet, slik at det er lagt inn en økning på 0,7 mill. kroner her. For årene 2020 – 2022 er det lagt inn en årlig budsjettet økning på 0,4 mill. kroner knyttet til ventet økning i eiendommer til beskatning.

Oversikt sektorene

	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020	Budsjett 2021	Budsjett 2022
Støttetjenester	54 595	52 391	42 361	42 061	42 061	42 061
Kultur og oppvekst	462 375	506 800	519 947	519 447	519 447	519 447
Helse og omsorg	490 033	538 476	561 873	563 611	563 611	563 611
Samfunn og miljø	102 508	108 668	110 114	110 114	110 114	110 114
Fellesutgifter	43 026	45 514	59 984	61 112	62 784	61 712
Kirke og trossamfunn	18 205	18 918	19 749	19 749	19 749	19 749
Sum drift	1 170 742	1 270 767	1 314 028	1 316 094	1 317 766	1 316 694
Finans	-1 232 154	-1 270 767	-1 314 028	-1 316 094	-1 317 766	-1 316 694
Resultat eks. selvfinans	-61 412	0	0	0	0	0
Selvfinansierende tjenester	275	0	0	0	0	0
Resultat	-61 137	0	0	0	0	0

Grimstad - en åpen, innovativ kommune

Grimstad kommune er en kunnskapsbedrift hvor medarbeiderne utgjør den viktigste ressursen. Kommuneplanen setter mål for hvordan Grimstad kommune skal kunne tilby effektive tjenester av høy kvalitet til våre brukerne og innbyggere. Grimstad skal utvikles gjennom målbevisst satsing på kunnskap og skaperkraft for å møte framtidens behov. Dette styrer arbeidet med utviklingen av organisasjonens og kommunens arbeidsgiverpolitikk gjennom arbeid med ledelse, lederutvikling, visjon og verdier.

Kommunens arbeidsgiverpolitikk bygger opp under visjonen «Med viten og vilje». Arbeidsgiverpolitikken skal bidra til å virkeliggjøre samfunnsoppdraget som Grimstad kommune har. Formålet er å synliggjøre et medarbeiderskap preget av mangfold og arbeidsglede, og sikre at alle ansatte bidrar til utviklingen av effektive tjenester med høy kvalitet.

Satsingsområdene for kommunens organisasjonsstrategi mot 2020 er:

- Kompetanse – anvendelse og utvikling
- Rekruttere, beholde og utvikle riktig kompetanse
- Lederskap og medarbeiderskap i fellesskap
- Innovasjon - evnen til utvikling og nyskapning
- Styrke ledere i lederrollen

Grimstad kommunes organisasjonsstrategi mot 2020

Arbeidsgiverpolitikk og strategi

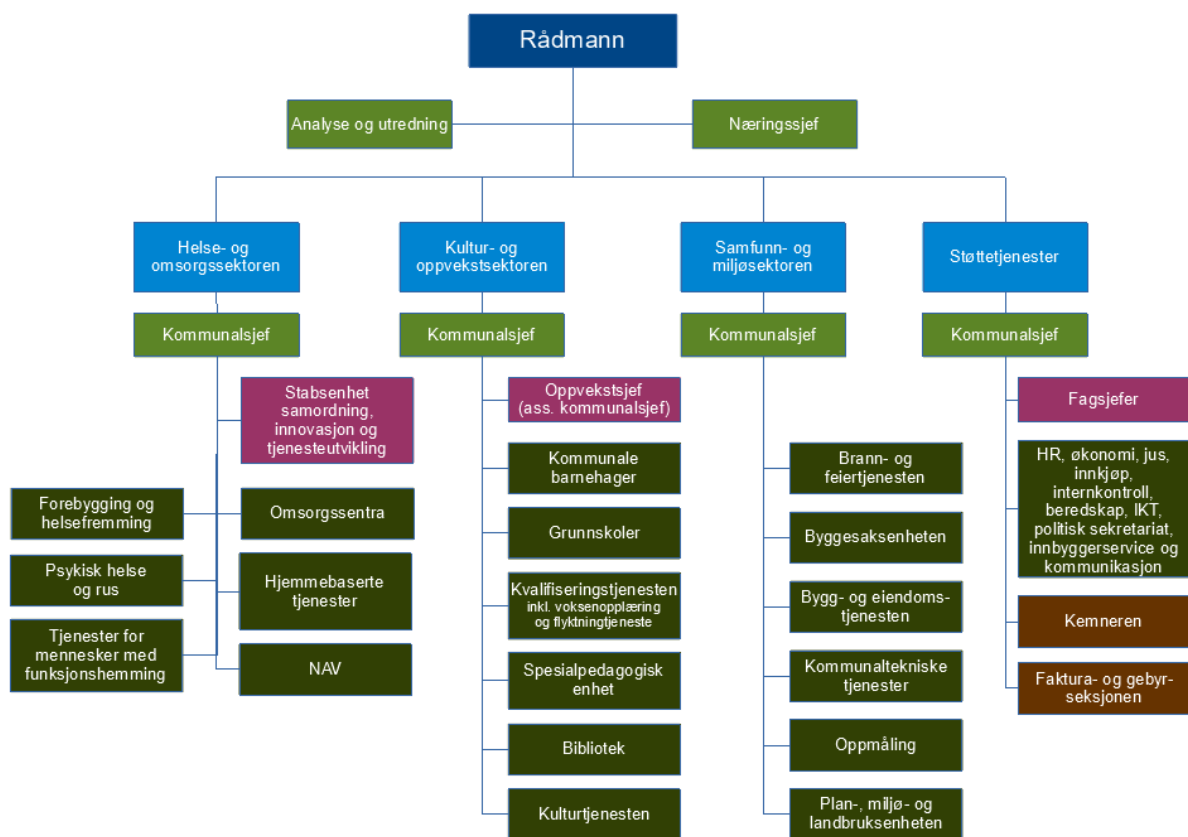
Vedtatt K-sak 15/87

Administrativ organisering

Organisasjonskartet viser kommunens overordnede struktur, med sektorer, enheter og administrative støtteenheter. Grimstad kommune har en desentralisert organisasjonsstruktur, hvor enhetslederne har et helhetlig personal-, økonomi-, fag- og informasjonsansvar. Enhetenes egenart og lokale utfordringer varierer, derfor varierer både organisering og delegering av oppgaver. Delegering av lederansvar til avdelingsledere er i mange enheter en forutsetning for effektiv drift.

Rådmannen og kommunalsjefene utgjør den øverste administrative kommuneledelsen. Rådmannens ledergruppe har det overordnede ansvar for tjenestene kommunen utfører. Den daglige driften av kommunens tjenester til brukere og innbyggere utføres av enhetene, det vil si skoler, sykehjem, barnehager osv. Enhetslederne har vide fullmakter og har et selvstendig ansvar for personell, økonomi, fag og informasjon (PØFI).

Rådmannens støtteenheter utfører de fellesfunksjonene hele kommuneorganisasjonen behøver, så som tjenester knyttet til budsjett, økonomi og regnskap, post, arkiv og dokumenthåndtering, publikumshenvendelser, personal- og organisasjonsforhold, informasjon og kommunikasjon, service og så videre.

Utfordringsbildet på kommunenivå:

- En stor andel deltidsansatte, spesielt innenfor helse- og omsorgssektoren
- Samlet sykefravær er fortsatt for høyt, og det er stor variasjon mellom de ulike enhetene
- Knapphet på læreplasser
- Skjev kjønnsfordeling i kommunen, særlig helse- og omsorgssektoren

Særlige satsingsområder i handlingsprogramperioden er:

- Fortsatte arbeidet for å få en heltidskultur i hele kommunen
- Utvikle og intensivere arbeidet med å redusere sykefraværet
- Øke antall lærlingeplasser
- Likestilling, inkludering og mangfold

Årsverksutvikling

Lønnsutgiftene utgjør en stor andel av kommunens løpende driftsutgifter. For kommunen som helhet er den ca. 60 prosent av løpende kostnader, for enkelte enheter utgjør lønnskostnadene over 90 prosent av den totale økonomiske rammen.

Personalbudsjett for kommunen, og den enkelte enhet, er utarbeidet og redegjør for antall faste årsverk som er innarbeidet i lønnsbudsjettet. Budsjettet er basert på godkjente årsverk som følge av politiske vedtak. Personalbudsjett for 2019 er basert på 1 329 årsverk.

I 2019 ser vi for oss en stabil organisasjonsstruktur, hvor det vil være stort fokus på å tilpasse seg rammevilkårene i budsjettet og de politiske vedtak. Innenfor helse- og omsorgssektoren vil bemanningstilpasninger være påregnelige, for å tilpasse aktiviteten til budsjettforutsetningene og aktivitetsøkning. Innenfor kultur- og

oppvekstsektoren vil mindre bemanningstilpasninger også være påregnelige, både på bakgrunn av endret elev- og barnetall i skole og barnehager og som en del av tilpasning av aktivitet til budsjett.

Spesifisert personalbudsjett per enhet finnes i eget vedlegg til saksdokumentet – *Personalbudsjett*

Innenfor helse- og omsorgsektoren foreslås det nye budsjetteringsmodeller. Det henvises til budsjettkapitlet for mer informasjon rundt dette. Årsverksbudsjettet for enhetene Fevikttun, Frivolltun, hjemmetjenesten og Berge gård er basert på ny budsjetteringsmodell. Ved iverksetting av ny organisasjonsmodell, vil årsverk bli justert mellom enhetene i sektoren.

Personalbudsjett	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Rådmannens forslag 2019
Totalt	1 297	1 315	1329
Støttetjenester og rådmannens stab	42	48 *	47,3
Helse- og omsorgsektoren	547	567	584,6
Kultur- og oppvekstsektoren	555	548	544,3
Samfunns- og miljøsektoren	153	153	153,6

*Inkl. hovedtillitsvalgt og hovedverneombud. Disse var ikke med i tall for 2017.

Likestilling, inkludering og mangfold

Grimstad kommune skal føre en arbeidsgiverpolitikk som fremmer likeverdige arbeids-, lønns- og utviklingsmuligheter uavhengig av kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, alder, etnisitet og religion. Likestillingsloven, diskrimineringslovene og kommuneplanen setter overordnede rammer for likestillingsarbeidet i kommunen.

Gjennomsnittsalderen for fast ansatte i Grimstad kommune er 45,3 år. Innen helse- og omsorgssektoren er snittalder på 45,9, mens i samfunns- og miljøsektoren er snittalder 48,9 år.

I dag er nesten 80 prosent av de ansatte i kommunen kvinner, og det er en tradisjonell fordeling hvor vi har flest kvinner innen omsorgsyrkene. Det er ønskelig å arbeide for en vridning av kjønnsfordelingen innen de ulike yrkesgruppene.

Det er innen de kvinnedominerte yrkene vi finner flest deltidsansatte. Gjennomsnittlig stillingsstørrelse er 77 prosent ved starten av september 2018. Dette er en økning fra 2017, hvor snittet var 71 prosent. I helse- og omsorgssektoren, hvor det har vært arbeidet mye med heltid, har snittet økt fra 61 prosent til 66 prosent. Tallene er basert på alle fast ansatte. Enkelte ansatte har flere stillinger i kommunen. Tallene er ikke justert i forhold til dette.

Grimstad kommune har i samarbeid med Arendal kommune fra høsten 2017 arbeidet med prosjekt om heltidskultur i de respektive kommunene. Arbeidet med heltidskultur vil fortsette i 2019, ved å redusere bruk av ufrivillig deltid, øke antallet hele stillinger i tråd med bestemmelsene i lov- og avtaleverk.

En heltidskultur er helt avgjørende for å møte framtidens kompetansebehov og krav til tjenesteutøvelse. Arbeid med heltidskultur vil bidra til at kommunen fremstår som en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr fulltidsstillinger til våre ansatte.

Kommunestyret vedtok 18. juni 2018 «Retningslinjer for heltidskultur i helse- og omsorgssektoren». Retningslinjene vil være et viktig virkemiddel for å ha fokus på å få flest mulig ansatte i 100 % stillinger.

Grimstad kommune har i samarbeid med KS-konsulent en pågående prosess med utvalgte pilotavdelinger i helse- og omsorgssektoren, det er gjennomført tre av i alt fem samlinger. I denne prosessen benyttes en web-basert heltidsmodell som vil bidra til å gi sektoren bedre oversikt og datagrunnlag for videre analyser. Modellen brukes som et verktøy for å synliggjøre kostnader og gevinster ved nye måter å organisere turnus på, samt hvilke effekter det vil kunne innebære for ansatte og tjenestekvaliteten.

For å øke heltid har arbeidsgiver og arbeidstakerorganisasjonene i Grimstad kommet til enighet om å prøve ut årsturnus (kalenderturnus) på en pilotavdeling som et virkemiddel for å få til flere større stillinger og mer forutsigbarhet for ansatte og brukere av tjenestene våre.

Kompetanse

Kommunen skal fortsatt jobbe for å sikre rett og tilstrekkelig kompetanse i årene som kommer. Det innebærer både rekruttering av nye medarbeidere og å videreutvikle og å ta i bruk den kompetansen ansatte allerede har i dag.

Grimstad kommune har generell god tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Unntaket er først og fremst sykepleiere, en gruppe som det fortsatt er vanskelig både å rekruttere og beholde. Nye pedagognormer innen barnehage- og skoleområdet kan bli utfordrende for kommunen når det gjelder nok tilgang på kvalifiserte lærere og pedagoger.

Regel- og ansvarsendringer kombinert med mer komplekse oppgaver som skal løses i kommunene vil kreve mer og høyere kompetanse, samtidig som en står overfor et digitalskifte. Innføring av nye digitale løsninger vil kreve nye typer kompetanser.

Tilegning av ny kompetanse kan skje gjennom intern opplæring eller ved hjelp av andre kompetansehevende tiltak. Gjennom den digitale læringsplattformen KS Læring kan ansatte gjennomføre relevant opplæring via e-læringskurs. Utvikling av flere digitale opplæringsplaner vil fortsette i kommende periode.

Ledelsesutvikling

God ledelse er vesentlig for at Grimstad kommune skal nå sine mål, være handlekraftig, og evne å endre og tilpasse seg nye rammer. For å utvikle et godt lederskap som utøver ledelse i tråd med kommunens styringsmodeller og ledelsesprinsipper, videreføres arbeidet med lederopplæring og -utvikling.

I 2015 startet lederutviklingsprogrammet «En åpen og innovativ ledelse». Deltakerne på programmet er ledere med personalansvar fra alle sektorene. Det gjennomføres totalt fem samlinger for hvert kull. Det tredje programmet ble avsluttet i juni 2018. Nytt program, det siste i denne serien, startet opp høsten 2018, og avsluttes før sommeren 2019. Etter dette vil nær 100 ledere ha deltatt på lederprogrammet.

God lederopplæring og lederutvikling bidrar til at kommunen har ledere som kan møte kommunens utfordringer. Det er innført «onboarding» og lederskole for nye ledere. Systemet legger til rette for at ledere på ulike nivå og i ulike deler av organisasjonen får tilpasset opplæring, oppfølging og utvikling. Dette innebærer forutsigbarhet i opplæring og utvikling, spesielt for nyansatte ledere

Nærvær og helsefremmende arbeidsplasser

Sykefraværet i Grimstad har de siste årene vært på rundt 7-8 %. Sykefraværet varierer mellom de ulike sektorer og enhetene, og det er flere som har et sykefravær over 10 %. Et høyt sykefravær reduserer gjennomføringskraften, påvirker arbeidsmiljøet og medfører økte kostnader for organisasjonen.

Arbeidet med å redusere sykefraværet og øke nærværet vil fortsatt ha høy prioritet. For å redusere sykefravær skal det jobbes langsiktig og målrettet med lederskap, struktur og kultur for nærvær på den enkelte arbeidsplass. Overordnet mål for inkluderende arbeidsliv (IA) er å bedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefraværet og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet.

I arbeidet med å redusere sykefraværet, og dermed øke arbeidskraftsutnyttelsen og forebygge utstøting, er det nødvendig å ha en helhetlig tilnærming til nærværarbeid og sykefraværsoppfølging. Ledernes systematiske arbeid med arbeidsmiljø og HMS er av grunnleggende betydning for å oppnå reduksjon i fravær.

Grimstad kommune er en IA-bedrift, og inngikk i 2015 ny intensjonsavtale for inkluderende arbeidsliv (IA-avtale). Avtalen har et økt fokus på forebygging og inkludering, og har som mål om å bedre arbeidsmiljøet, styrke jobbnærværet, forebygge og redusere sykefravær og hindre utstøting og frafall fra arbeidslivet.

Grimstad kommune hadde som mål om å redusere sykefraværet med 20 prosent innen utløpet av 2018. Dette innebærer et mål om at samlet sykefravær ikke skal overstige:

- 2016: 7,6 prosent
- 2017: 7,4 prosent
- 2018: 7,2 prosent

Ny intensjonsavtale for IA-arbeid (IA-avtale) er ikke klar. Det er derfor ikke satt nye mål for IA-arbeidet. Rådmannen vil likevel fortsette målet om 20 prosent reduksjon av sykefraværet i 2019 sett i forhold til målet for 2018.

Gjennom et godt aktivt samarbeid med bedriftshelsetjenesten, NAV Arbeidslivssenter og de tillitsvalgte vil vi i 2019 fortsette, og satse på, arbeidet med nærvær og helsefremmende arbeidsplassutvikling. Dette for å oppnå delmålene i avtalen om reduksjon av sykefravær, inkludering av ansatte med nedsatt funksjonsevne og økning av avgangsalder. Gode data om sykefraværsutvikling, bemanningsutvikling, avviksrapportering og andre HR-data brukes for å identifisere områder der det er viktig å sette inn nye tiltak eller oppfølging.

Rådmannen vil i tillegg til det ordinære sykefraværsarbeidet, øke innsatsen i tjenesteområder med høyt sykefravær. I samarbeid med KS sentralt og NAV vil kommune delta i prosjekt «NED med sykefraværet!», et tilbud til kommune for å redusere sykefravær.

Målet er å opprettholde et høyt nærvær i forhold til sammenlignbare kommuner, fokus på arbeidsmiljø, ledelse, myndiggjorte medarbeidere, aktive tiltak som forebygger sykefravær og tiltak for rask tilbakeføring ved sykdom.

HMS og internkontroll

I planperioden vil gjeldende kommunelov bli erstattet av ny kommunelov. Etter gjeldende kommunelov skal rådmannen sørge for at administrasjonen drives i samsvar med lover, forskrifter og overordnede instruksjoner, og at den er gjenstand for betryggende kontroll. Ny bestemmelse om kommunenes internkontroll er en viktig del i den nye kommuneloven. Internkontrollbestemmelsen i ny kommunelov er blitt mer omfattende.

Internkontroll dekker både tjenestekvalitet og HMS. Det er viktig at vi i planperioden styrker kommunens evne til egenkontroll gjennom planlagte og fastsatte internkontrollaktiviteter og interne tilsyn for å møte fremtidens krav til effektivitet til lavest mulig kostnader

En helhetlig tilnærming til virksomhetsstyring gir bedre risikostyring og internkontroll for ledere på alle nivå. Risiko skal identifiseres, vurderes og håndteres tidligst mulig. Avviksmeldinger og varsling av kritikkverdige forhold skal brukes aktivt til forbedring og læring i organisasjonen. Implementering av et nytt avviks-, varslings- og forbedringssystem vil etter planen gjennomføres i 2019.

Det skal også legges bedre til rette for organisasjonens bruk av avvikssystemet i oppfølgings- og forbedringsarbeid gjennom opplæring av ledere, verneombud og tillitsvalgte. Dette må kombineres med arbeid knyttet til åpenhet og god meldekultur. Strukturer og roller knyttet til forbedringsarbeidet etableres og tydeliggjøres, og rapporterings- og analysearbeidet styrkes.

Medarbeiderundersøkelse

Det vil i løpet av første halvår 2019 gjennomføres ny medarbeiderundersøkelse i hele organisasjonen. Medarbeiderundersøkelsen gir et godt grunnlag for utviklingsarbeid i organisasjonen.

Grimstad kommune benytter medarbeiderundersøkelsen «10-faktor». Undersøkelsen fokuserer på variabler som forskning viser er avgjørende for å oppnå gode resultater, såkalte drivere. På individuelt nivå kan driverne være motivasjon, mestring og bruk av egen kompetanse. For en gruppe kan det være evnen til å gi støtte og gjøre hverandre gode, og for ledere vil god rolleavklaring, tillit og riktig type støtte være viktige drivere.

Lærlingesatsing

Grimstad kommune er en av Aust-Agders største lærebedrifter og har i dag totalt 42 lærlinger innenfor ulike fagretninger som helsefag, barne- og ungdomsarbeider, kokkefag, anleggsgartner og feier. For å sikre kvalifisert arbeidskraft i kommunen i årene som kommer, er det viktig å legge til rette for lærlingeplasser. Videre er det en del av kommunens samfunnsansvar å sikre at ungdommer som starter et utdanningsløp mot et fagbrev sikres muligheter til å fullføre med lærlingeplass.

Rådmannen har i budsjettforslag for 2019 ikke funnet midler til kommunestyrets ønskede satsing på lærlinger, annet enn til den gamle opptappingsplanen, som gjelder opptil 45 lærlinger for 2019. Rådmannen har likevel kostnadsberegnet kommunestyrets vedtak om opptapping.

I kommunestyresak 18/95, foreslo rådmannen en opptappingsplan, slik at vi i 2021 kan tilby 69 lærlingeplasser. Kommunen vil da ha 3 lærlinger per 1000 innbyggere i 2021.

Følgende opptrappingsplan ble foreslått av rådmannen i kommunestyresaken:

2019: 48 lærlinger
2020: 58 lærlinger
2021: 69 lærlinger

Årlig lønnskostnad for en lærling er i snitt beregnet til ca. kr 175 000. Nye lærlinger startet opp i august, økning vil derfor ha 5 måneders effekt, første året. Hver lærling skal ha en veileder, i dag får veileder et funksjonstillegg på kr 10 000. En opptrapping vil også medføre økt tid til administrasjon med ca.10 % stilling pr år.

I henhold til opptrappingsplan utgjør kostnader for budsjett 2019 og handlingsprogrammet:

	B-2019	HP-2020	HP-2021	HP-2022
Økning antall lærlinger	6	10	11	
Økt kostnad lønn til lærlinger	437 500	1 779 200	3 602 100	4 725 000
Veiledertillegg økning	25 000	100 000	205 800	270 000
Adm.tid økning	75 000	150 000	225 000	225 000
Totalt årlig kostnad	537 500	2 029 200	4 032 900	5 220 000

Ved å forsere økningene med et år, vil de økte kostnadene for 2019 være kr 2 029 200. Deretter kr 4 032 900 i 2020, kr 5 220 000 i 2021 og 2022. Dette har rådmannen altså ikke funnet rom for i budsjettforslag for 2019.

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018

Tekstforslag

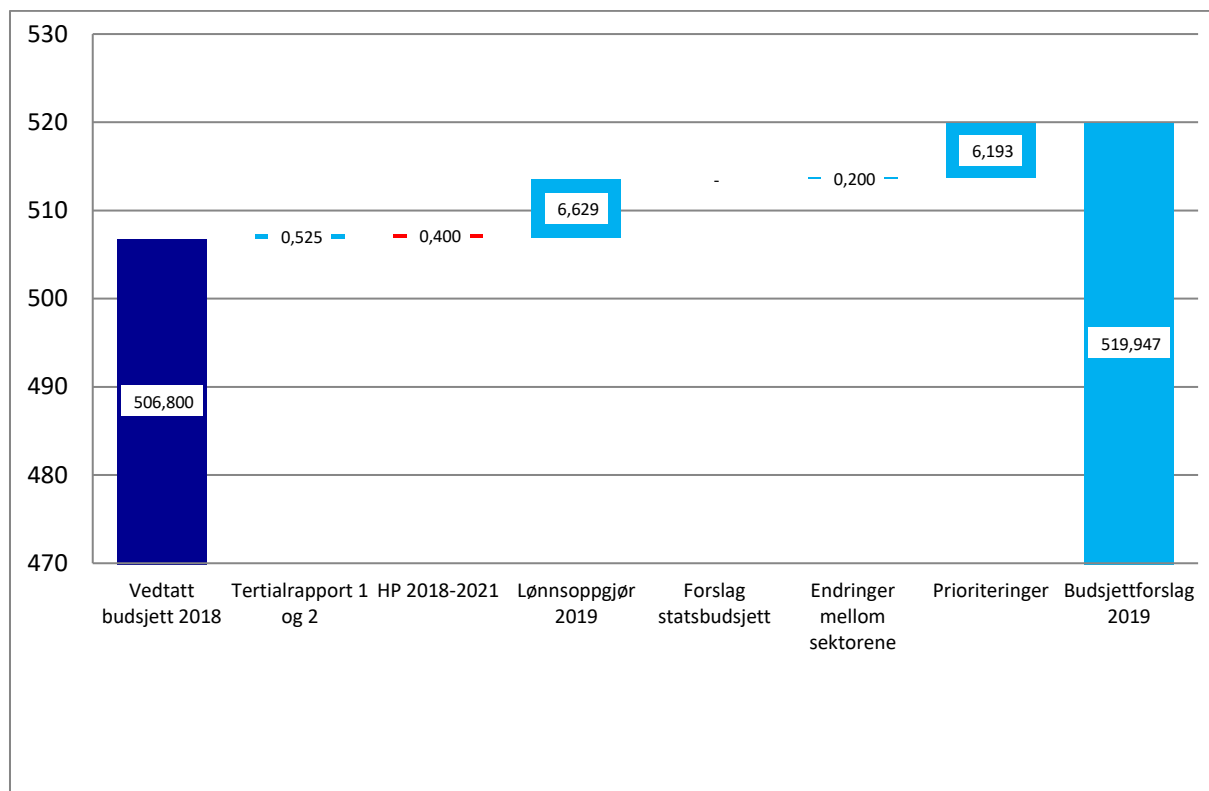
14.

Rådmannen bes utarbeide en plan for hvordan Grimstad kommune kan øke antallet lærlinger i kommunen. Planen skal inneholde hvilke enheter som har mulighet til å ta imot lærlinger, hvor mange lærlinger de har mulighet til å ta imot og innenfor hvilke fagområder, samt økonomiske rammer for gjennomføring. Planen skal også belyse hvor mange som trenger lære plasser i regionen og hvilke fagområder det er behov for flere lære plasser. Kommunene er en viktig part i samfunnskontrakten for flere lære plasser, hvor målet er at alle skal få tilbud om lære plass innen 2020. For å oppfylle det må Grimstad kommune øke antallet lære plasser og ta inn lærlinger fra flere forskjellige fagområder.

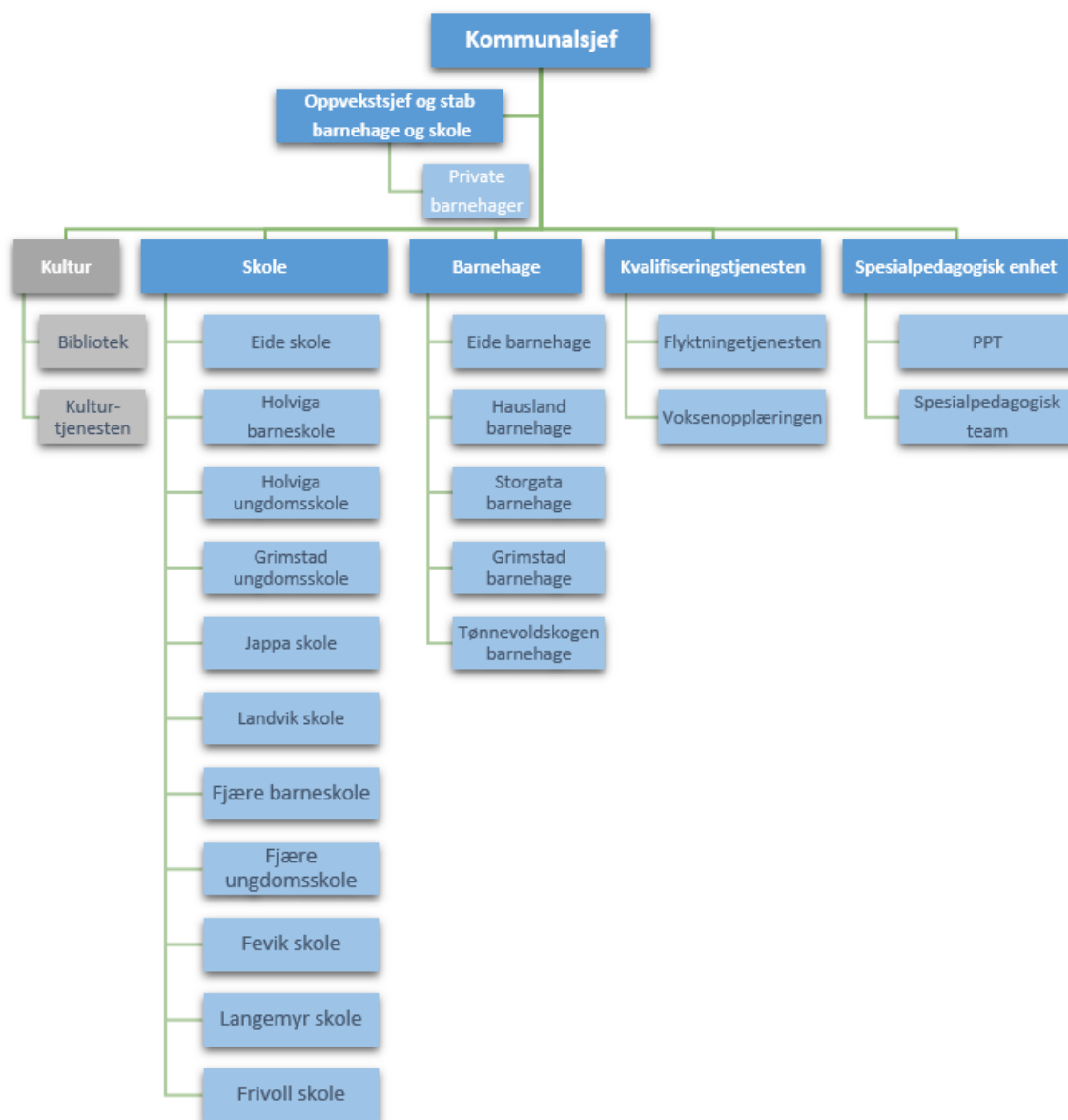
20.

Rådmannen bes legge frem sak som belyser kommunens arbeid med lærlinger, og belyser hvordan det kan være en ressurs for kommunen.

Kultur- og oppvekstsektoren

Kultur- og oppvekstsektoren omfatter 20 tjenesteenheter, 11 skoler, 5 barnehager, kvalifiseringstjenesten, kulturtjenesten, bibliotekstjenesten, spesialpedagogisk enhet og stab barnehage og skole (se organisasjonskart neste side)

Sammendrag og oppsummering av budsjett 2019

Vedtatt netto driftsbudsjett 2018 for sektoren var på 506, 8 mill. kroner. Rådmannen legger med dette fram et budsjett for kultur- og oppvekstsektoren for 2019 på 519,9 millioner kroner. Endringen i budsjettrammen fra 2018 til 2019 fremgår skissemessig av diagrammet over (i mill. kroner).

Tertialrapport 1 og 2 2018

Sektoren er tilført 525 000 kroner:

- 350 000 som lå i rammen til kommunens fellesområde for 2018, men som skulle ha ligget på Kulturtjenesten. Gjelder økt regning til Aust-Agder Museum og Arkiv (gjelder museumsdelen)
- 175.000 fra staten til økt gratis kjernetid i kommunale og private barnehager

Endringer i tidligere vedtatt handlingsprogram

- Endringene kommer på totalt -400.000, dette gjelder summen av flere forhold:
- Vedtatt kutt i budsjettrammen til skolene fra 2019 med (- kr. 2.100.000). Er fordelt ut til skolene.
- Reduksjon midler til prosjekt spesialundervisning fom. 2019 (- kr. 250.000 var kun for 2018)
- Reduksjon midler til prosjekt Hamsun-museum (- kr. 150.000 var kun for 2018)
- Økning midler til private barnehager fom. 2019 (+ kr. 2.600.000)
- Reduksjon midler til ekstraressurser bemanning i kommunale og private barnehager (- kr. 500.000)

Virkning av lønnsoppgjør 2018

Lønnsoppgjøret i 2018 utgjør 6.6 mill kroner med helårsvirkning i 2019.

Budsjettendringer vedtatt i tertialrapportene for 2018

Ingen endringer ble vedtatt i tertialrapportene for 2018. Budsjettgjennomgangen i oktober viser at skolene har et merforbruk på 11 millioner. Dette må i sin helhet kuttes, da det ikke vil være rom innen budsjettrammen for 2019.

Prioriteringer

Rådmannen har prioritert deflator barnehagen med 4,95 millioner, investering i PC skole på 742 tusen og 500 tusen til omstilling og endring i sektoren.

Interne omdisponeringer

Bemanningsnorm bhg fra 1.8.19	Stab barnehage og kom. bhg	3 300 000
Dekkes innenfor barnehageområdet	Stab barnehage og kom. bhg	-3 300 000
Prisvekst Grimstadelever på Langemyr skole	Fellesområdet kultur og oppvekst	475 000
Langemyr, to ekstra elever	Fellesområdet kultur og oppvekst	2 600 000
Reduserte gjennomsnittskostnader pr elev/bemanningsfaktor på Langemyr skole	Langemyr skole	-3 075 000
Spesialundervisning private skoler	Fellesområdet kultur og oppvekst	3 500 000
Redusert omfang spesialundervisning/ramme skolesektoren (reguleres i egen politisk sak)	Skolene	-3 500 000
Reversering ikke-finansierte stillinger (Fjære og Holviga barneskoler)	Fjære barneskole/Holviga barneskole	-
Reversering budsjettreduksjon 2019 -omorganisering av skolestruktur	Fellesområdet KO	2 100 000
Kutt i skoleramme	Skolene	-2 100 000
Merforbruk skolene 2018 fjernes	Skolene	-

KOSTRA-tall

			2015	2016	2017
0904 Grimstad	202 Grunnskole	Netto driftsutgifter i prosent av totalte utgifter (prosent)	21,9	20,9	20,9
		Netto driftsutgifter per innbygger (kr)	11 163,3	11 374,8	11 362,1
		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)	83 799,3	85 668,1	86 055,0
		Netto driftsutgifter per innbygger 6-9 år (kr)	210 655,2	215 817,7	214 889,9
		Avskrivninger til skolelokaler per innbygger (kr)	..	..	..
0906 Arendal	202 Grunnskole	Netto driftsutgifter i prosent av totalte utgifter (prosent)	19,1	17,7	17,6
		Netto driftsutgifter per innbygger (kr)	9 359,9	9 222,5	9 793,2
		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)	76 879,9	75 386,8	79 737,0
		Netto driftsutgifter per innbygger 6-9 år (kr)	184 177,2	181 014,5	195 264,9
		Avskrivninger til skolelokaler per innbygger (kr)	..	..	..
0926 Lillesand	202 Grunnskole	Netto driftsutgifter i prosent av totalte utgifter (prosent)	21,5	25,7	31,1
		Netto driftsutgifter per innbygger (kr)	10 943,7	11 371,1	11 971,1
		Netto driftsutgifter per innbygger 6- 15 år (kr)	83 514,4	86 062,9	88 109,7
		Netto driftsutgifter per innbygger 6-9 år (kr)	186 094,9	195 963,0	200 520,8
		Avskrivninger til skolelokaler per innbygger (kr)	..	..	..

Kilde: SSB.no

Ressursbruk skole

▼ Ressursar - grunnskole

Flere tal

Tala seier noko om ressursinnsats og prioritering i grunnopplæringa både frå kommunane og private skolar.

Indikator og nøkkeltall	Grimstad kommune skoleeier	Kommunegruppe 13	Aust-Agder fylke	Nasjonalt
Årsverk for undervisningspersonale	252,6	20 575,5	1 311,5	56 418,6
Antall elever per årsverk til undervisning	12,8	12,9	12,1	12,1
Antall assistentårsverk i undervisningen	71	3 181	292	8 937
Antall elever per assistentårsverk i undervisningen	40,2	74,6	47,9	68,2
Antall assistentårsverk per hundre lærerårsverk	28,1	15,5	22,3	15,8
Lærertetthet 1.-7. trinn	13,7	13,8	13,1	13,0
Lærertetthet 8.-10. trinn	15,3	15,2	13,9	14,4
Lærertetthet i ordinær undervisning	18,0	17,8	15,9	16,8
Andel undervisning gitt av undervisningspersonale med godkjent utdanning	96,8	97,1	97,6	95,9
Lærertimer som gis til undervisning	158 927	13 092 553	825 782	35 830 044
Undervisningstimer totalt per elev	56	55	59	59

Grimstad kommune skoleeier, Grunnskole, Undervisningspersonell, Offentlig, 2017-2018, Alle trinn, Begge kjønn

Kilde: Skoleporten.no

Mål for Grimstadskolene 2015-2027

Elevene i Grimstad oppnår ut fra sine forutsetninger høy kompetanse i grunnleggende ferdigheter og fag, slik at de er godt forberedt til å delta i videre utdanning og arbeidsliv.

- På nasjonale prøver 9. trinn skal det være maksimum 5% av elevene på laveste nivå på hver av skolene i Grimstad.
- Elevene som går ut av den ordinære grunnskolen i Grimstad skal ha høy faglig kompetanse etter endt 10. trinn, og i gjennomsnitt oppnå høyere skår i norsk, engelsk og matematikk enn gjennomsnittet for landet.
- Elevene i Grimstad opplever å bli verdsatt, ivaretatt og inkludert.
- Elevene i Grimstad opplever å bli inkludert i et trygt skole- og klassefelleskap der det er høy kvalitet på sosial omgang mellom de voksne, mellom de voksne og elever, og mellom hver enkelt elev og hans/hennes medelever.
- Elevene i den ordinære grunnskolen i Grimstad mottar høy kvalitet på den ordinære opplæringen, slik at antall elever med vedtak om spesialundervisning ikke overstiger 5% av det samlede elevtallet i kommunen.
- Barn, unge og deres foreldre opplever at de voksne i skolene griper tidlig inn ved mistanke om, eller avdekking av vanskeligheter og mistrivsel hos elevene.
- Elevene i Grimstad opplever et skolemiljø fritt for mobbing og fritt for diskriminering og krenkende ord og handlinger.
- Elevene i Grimstad opplever aldri mobbing, diskriminering eller krenkende ord og handlinger fra de ansatte i skolen

Innsatsområder i Grimstadskolen 2015 – 2027

Læring

Sosial og faglig utvikling og kompetanse hos elevene er en forutsetning for at de skal være godt forberedt til videre utdanning, arbeidsliv og til deltagelse i samfunnet for øvrig.

I læringsarbeidet må man tenke både nåtid og fremtid. Det er avgjørende at kvalifikasjonene vi i dag ønsker å utvikle hos elevene, også har gyldighet i det videre utdanningsforløpet og i arbeidslivet senere. Noen kvalifikasjoner, også kalt kompetanser, ansees derfor som viktigere enn andre. Blant dem er gode sosiale ferdigheter og ferdigheter innen lesing, skriving og regning, samt digitale ferdigheter. Blant fagene står norsk, matematikk, naturfag og engelsk

i en særstilling, ettersom de i tillegg til sin egenverdi kan anses som redskapsfag innen en rekke andre fag og disipliner.

Det er viktig å understreke at alle fagene i skolen har sin egenverdi og betyr mye for allmenndannelse og for evnen til å orientere seg, og for å delta aktivt i samfunnet og arbeidslivet ellers.

En hovedoppgave i skolesektoren i Grimstad kommune de neste årene er å styrke ledelse på alle nivåer, slik at elevene opplever høy kvalitet når det gjelder faglig utvikling og blir i stand til å mestre hverdagene her og nå - og i videre utdanning og arbeids- og samfunnsliv

Tidlig innsats

Tidlig innsats for økte ferdigheter i lesing ansees å være den viktigste ferdigheten for all læring i alle fag. Slik reduserer man ikke bare behovet for spesialundervisning, man får trolig i tillegg flere elever enn tidligere med mulighet for å fullføre videregående skole og å klare seg godt videre som aktive deltagere i samfunnet.

Dette er bakgrunnen for at kommunestyret i 22. juni 2015 vedtok at de øremerkede, statlige midlene til økt lærertetthet på 1.- 4. trinn skulle innrettes med tanke på å sikre at svake lesere skulle få økte leseferdigheter. Grimstad ble i 2015 tildelt 1,7 mill. kroner.

De to siste årene omfatter styrkingsressursen til 1. - 4.trinn alle skolene i Norge. Grimstad bevilget i tillegg i 2016 kommunale midler til en 50 % stilling som lesepedagog som er under stab barnehage skole. I 2017 fikk Grimstad kommune 4,4 mill. kroner til «varig styrking til faste stillinger» på 1.-4. trinn. I tillegg til dette ble kommunen tildelt 1,2 mill. kroner som «fleksible midler». Kommunen/ skolene organiserer tilbudet som lesekurs for elever på 1.-4.trinn. I forslag til statsbudsjett for 2017 ble det bevilget 1 329 mill. kroner til å videreføre prosjektet som er tenkt å vare ut skoleåret 2019/2020.

Tidlig innsats handler om å gi hjelp til eleven så tidlig som mulig, enten vanskene oppstår i førskolealder eller på skolen. Med tidlig innsats kan vi unngå at vanskene kan bli store og at det oppstår tilleggsvansker. Tidlig innsats kan også være med på å forebygge sosiale ulikheter og vansker frafall i skolen skjev utvikling og være med på å forhindre fremtidige arbeidstagere faller ut av arbeidslivet.

Inkludering og psykisk og fysisk helse

Trivsel og god psykisk og fysisk helse er i seg selv er en rettighet for barn og unge, men trivsel og god psykisk og fysisk helse er også en forutsetning for læring. Hver elev i Grimstad skal oppleve å være inkludert i felleskap med medelever, og de skal ha trygge, gode dager i kommunens skoler. Det betyr blant annet at elever som har det vanskelig, må få tidlig hjelp og støtte av skolens personale eller av skolens samarbeidspartnere. Ingen elever i Grimstad skal oppleve trusler, vold eller krenkende adferd når de er på skolen. Skolen skal i samarbeid med elevene og foreldrene bidra til at dette også gjelder i elevenes fritid.

Ledelse

Høy kvalitet på ledelsen av skolene og god ledelse i klasserommene er forutsetninger for at elevene i Grimstad skal ha trygge, gode og lærerike skoledager. Den politiske ledelsen har et overordnet ansvar for skolene, og det er av avgjørende betydning for kvaliteten i skolene at den overordnede ledelsen tilrettelegger og støtter utvikling av godt læringsarbeid i klasserommene. Rektor innehar imidlertid den viktigste lederrollen for den enkelte enhet som organisasjon. Han eller hun skal se til at skolens ansatte får nødvendige rammebetingelser i yrkesutøvelsen, og rektor har ansvaret for at det skjer en kollektiv kompetanseutvikling i personalet. Rektor har en kompleks og krevende rolle, og det er derfor viktig at også han/hun får lederstøtte og gode arbeidsvilkår.

For elevene er læreren den viktigste lederen. Kvaliteten på lærerens arbeid handler om solid faglig og pedagogisk utdanning og erfaring, men først og fremst om lærerens utøvende kompetanse, og om kvaliteten på det daglige samarbeidet mellom læreren og eleven.

Rektorene/enhetsledere har deltatt på det kommunale lederopplæringstilbudet, flere av rektorene er i gang eller har fullført rektorutdannelsen. Sektoren arbeider mot en ny ledelsesstruktur hvor fagledere får nye arbeidsoppgaver et større ansvar i forhold ledelse, pedagogisk utvikling og økonomi for den enkelte enhet.

Budsjett og satsningsområder

IKT i skolene og budsjett

Budsjettmessig er det ikke lagt inn noen økning på rammene for IKT skole. I budsjettet ble det foreslått en fortetting som vil innebære en betydelig økning i IKT-kostnadene til skolene fra 2019. Dette innebærer at våre to pilotskoler fortsetter sin satsing, men at det ikke blir mulig å utvidet tilbudet til andre skoler for 2019.

Bruk av digitale verktøy har de siste årene fått en stadig tydeligere og viktigere plass i grunnskoleopplæringen. Å kunne bruke digitale verktøy er, i.h.t Kunnskapsløftet, en av fem grunnleggende ferdigheter, på linje med å kunne lese, skrive, regne og uttrykke seg muntlig. Kommunestyret vedtok i juni 2012 IKT-planen Digitale verktøy i barnehage og skole 2012-2015. Planen ble revidert og vedtatt av kommunestyret i desember 2014 for perioden 2014-2017. IKT-planens mål for PC-tetthet i skolene er tre elever per PC på barnetrinnet og to elever per PC på ungdomstrinnet. I tillegg skal alle pedagoger ha egen, bærbar PC og alle øvrige ansatte i skolen skal ha tilgang til PC.

«Digitale verktøy i skolen» har vært gjennomført som et felles forprosjekt for Grimstad kommune, Arendal kommune, Froland kommune og Aust-Agder fylkeskommune, med prosjektbistand fra IKT Agder. Utgangspunktet for forprosjektet har vært behovet for en felles satsing og tilrettelegging for økt bruk av digitale verktøy i skolene i IKT Agder-samarbeidet. Målet for forprosjektet har vært å utrede et grunnlag for fornying av skolenes bruk av digitale verktøy; ønsket pedagogisk praksis og digitale ambisjoner i skolen.

Forprosjektet har gjennomført en kartlegging av status, behov og mål for bruk av digitale verktøy i skolene våre, undersøkt hva som er gjort og gjøres i andre skoler og kommuner, og nasjonale og internasjonale trender innen pedagogisk bruk av IKT. Forprosjektet har ut fra dette forsøkt å angi en retning for videre arbeid med strategiske valg av løsninger for digitale verktøy i skolen.

Nasjonalt er det varslet store endringer i pedagogisk praksis, og hele læreplanverket er i endring. Det gjøres store satsinger innen pedagogisk bruk av IKT. Læreplanen og samfunnets krav til digital deltakelse forplikter skoleeier, skoleledere og den enkelte lærer til å prioritere dette mer systematisk enn det som har vært praksis til nå.

Folkehelseprogrammet/helsefremmende skoler og barnehager

Folkehelseprogrammet er en tiårig nasjonal satsing satsning innenfor barn og unge 0-24 år, psykisk helse og rusforebyggende arbeid. Det er et mål om at alle fylker skal innlemmes i satsingen. Agderfylkene ble plukket ut til å delta i første runde i 2017/2018, og har fått tildelt rundt 70 millioner til Folkehelseprogrammet over fem år.

Fylkeskommunen i Aust- og Vest Agder administrerer midlene og har styringsretten over Folkehelseprogrammet. I Agder er det valgt ut fire satsingsområder, som hver har fått oppnevnt en ledende aktør. Innenfor hvert av områdene skal det knyttes forskning og påkobles et forskningsmiljø.

Grimstad deltar sammen med Gjerstad, Åmli, Birkenes og Lillesand i satsingen Helsefremmende barnehager og skoler (HBS). Lillesand er ledende aktør og har ansatt en prosjektleder i 100 % stilling. Alle kommunene har forpliktet seg til å etablere varige og tydelige samarbeidsstrukturer på tvers av barnehage, skole og helse, og til å utarbeide og synliggjøre oversikt over eksisterende tilbud.

I tillegg skal kommunene drive tiltaksutvikling ut fra egne utfordringer og behov. Det vil etter hvert jobbes med å koble tiltakene i kommunene mot hverandre, slik at det til en viss grad blir en felles satsing innenfor HBS. I Grimstad er det opprettet en intern prosjektgruppe bestående av sentrale personer innenfor skole og helse. Rådmannens ledergruppe er styringsgruppe. Læring av nødvendige faglige og sosiale ferdigheter henger nøye sammen med elevenes trivsel og følelse av å mestre hverdagene. Skolene skal ikke bare fokusere på ferdigheter og fag, men i like stor grad legge vekt på trivsel, inkludering og trygghet hos elevene.

Først når disse grunnleggende behovene er dekket hos eleven, kan effektiv og spennende læringsutvikling finne sted.

I løpet av 1 tertial 2019 vil man kunne ansette en person i en prosjektstilling for å drive prosjektet. Prosjektstillingens finansiering er avhengig av budsjetter i HBS Agder. Den må derfor lyses ut med varighet et år, med mulighet for forlengelse inntil tre år.

Grimstads satsing

Grimstad har valgt tre hovedsatsinger: Timen Livet, Skole-hjem samarbeid og overganger.

- A. Livet. Grimstadskolen ønsker å utarbeide rammer for en skoletime i uka på alle trinn, kalt Livet. Timen skal ruste elevene til å takle utfordringene de kan og vil møte i hverdagen. Vi ønsker at denne timen skal ha samme grunnlag på alle kommunens skoler. Prosjektleder vil få ansvar for å hente inn informasjon og erfaring fra de skolene som allerede er i gang med utprøving av timen, utarbeide et utkast til struktur og innhold for timen, i samarbeid med skolene og til å innhente hjemler etc. for «lovligheten» av å sette av en skoletime til dette.
- B. Skole/hjem-samarbeid (etter hvert også barnehage-hjem). Vi vet at skole/hjem-samarbeidet er avgjørende for både trivsel og resultater i skolen. Vi ønsker i samarbeid med kommunalt foreldreutvalg å velge ut noen bestemte områder innenfor skole/hjem-samarbeidet. Hjem-skole samarbeid har flere viktige sider med seg. Et tettere samarbeid kan føre til medvirkning, bedre relasjon mellom hjem og skole og arbeidet kan bidra til å styrke hele klasse/skolemiljøet. En annen effekt kan være at hjemmene som er vanskelig å mobilisere får en tettere dialog med skolen.
- C. Overganger barnehage-skole, skole-ungdomsskole, gode overganger mellom bytte av skoler i kommunen og etter hvert ungdomsskole-VGS
Overganger er sårbare og det er i dag svært ulik praksis fra de ulike skolene og barnehagene på hva som gjøres for å sikre god overgang til skole.

Forventet resultat

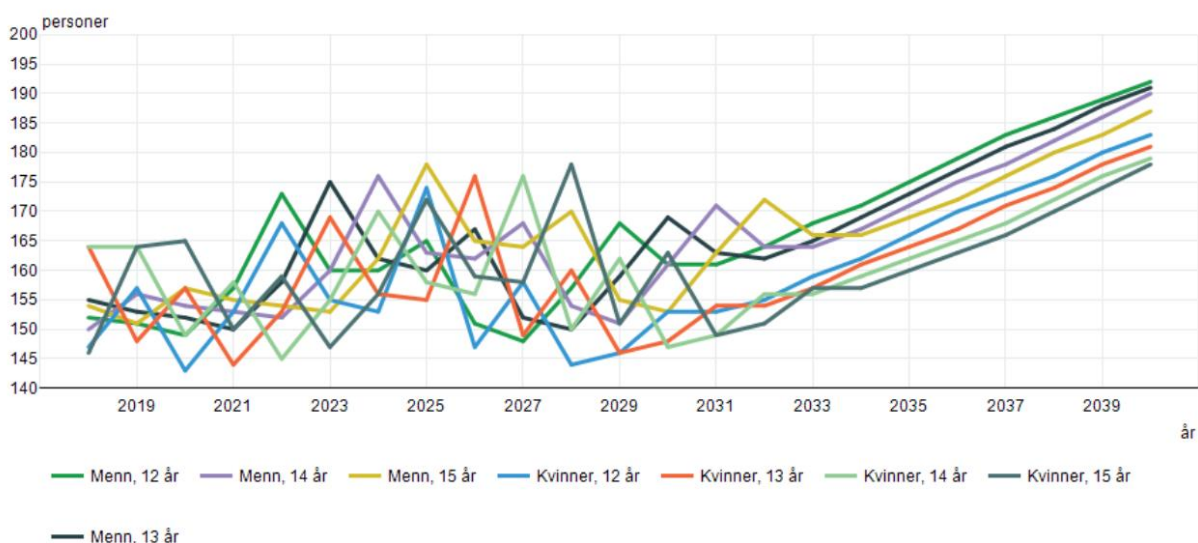
Målet med satsingen i HBS Agder og i Grimstad er at barn og unge får økt livskvalitet. Vi har et mål om at satsingen på sikt vil gi utslag i bedre resultater innenfor psykisk helse, trivsel og resultater på Ungdata og elevundersøkelse. Vi har også et mål om at ansatte i Grimstad kommune som jobber med barn og unge har en økt bevissthet om tiltak og metoder som er virkningsfulle for å fremme psykisk helse hos barn og unge, og at tjenestene jobber bedre og tettere sammen.

Gratis kjernetid i skolefritidsordningen (SFO)

I møte 30. oktober 2017 vedtok kommunestyret: «Gratis kjernetid i SFO for barn i familier med dårlig råd innføres fra 1. januar 2018 etter samme kriterier som tilsvarende ordning i barnehagene. Rådmannen bes om å budsjettere med 3,0 mill. kroner til ordningen fra 2018». Gratis kjernetid er innført i alle skolene, midlene er budsjettert inn i ressursfordelingsmodellen for skolene. Disse midlene bør overføres til fellesområdet slik at det utbetales til skolene etter kriteriene og fattet vedtak.

Kvalitet, omstilling og endring

Framskrevet tolkemengde 1. januar, etter kjønn, alder og år. Grimstad, Hovedalternativet (MMMM).

Avvikling av Fjære ungdomsskole og flytting av Fjære barneskole inn i ungdomsskolens lokaler

Rådmannens forslag er å avvikle driften ved Fjære ungdomsskole. Alle hovedtillitsvalgte har vært i møte med rådmannen og fått den informasjon man har kunnet gitt før offentliggjøring av dokumentet. Det er gitt informasjon

til skolens rektor og til alle ansatte ved Fjære ungdomsskole. Forslaget har ikke vært drøftet i samarbeidsutvalget ved skolen. Kommunalsjef vil sette i gang et prosess arbeid vedrørende avvikling etter kommunestyrets vedtak i desember 2018.

«En opprettelse eller nedleggelse av en skole vil imidlertid få betydning for skolekretsgrensene. Dersom en skolenedleggelse gjøres i en kommune der det er vedtatt forskrift om kretsgrenser i tråd med opplæringsloven § 8-1 første ledd annet punktum, legger jeg til grunn at den vedtatte forskriften må endres. Ett eller flere områder i kommunen vil etter en skolenedleggelse nødvendigvis måtte søge til en annen skole enn tidligere. I henhold til forvaltningsloven skal berørte institusjoner eller organisasjoner gis anledning til å uttale seg før en slik forskrift endres. Hvis det i en kommune ikke er gitt forskrift om skolekretsgrenser, vil derimot en skolenedleggelse i praksis skje uten forskriftsendring.» (Sivilombudsmannen)

Nasjonal trend: Flere elever og færre skoler

Statistikk fra Utdanningsdirektoratet viser at Norge får flere elever i grunnskolen. I 2015 var det nesten 4800 flere elever enn året før. Den største økningen har vært i Oslo, mens Nordland og Finnmark har hatt nedgang i elevtallet. Når det gjelder skolestruktur, er andelen skoler med få elever gått ned.

Tilsvarende har andelen elever som går på store skoler økt. Gjennomsnittlig elevtall var 218 elever per skole i 2015, noe som var 26 flere enn ti år tidligere. I 2005 var det nesten 1200 skoler med under 100 elever, mens det i 2015 bare var 900 skoler med så få elever.

Det er vedtatt i skolepakke 3 at skolekretsgrensene skal revideres i Grimstad kommune.

Ved avvikling av Fjære ungdomsskole vil elevene kunne bli gitt tilbud ved to av kommunens eksisterende skoler, Grimstad ungdomsskole og Fevik skole. Foreløpige anslag er en besparelse i størrelsesorden 1,5-2,0 millioner kr per år.

En konsekvens av dette vil være at Fjære barneskole vil kunne flytte inn Fjære ungdomsskole sine lokaler etter noe omgjøring. Dette vil gi stor besparelse på investering av nytt bygg i forhold til skolepakke 3.

En positiv effekt av endringen vil være at det frigjøres plass til en alternativ opplæringsarena i Grimstad

kommune ved bruk av Fjære barneskole sine SFO-lokaler.

Grimstad kommune ønsker at det pedagogiske tilbudet som blir gitt til elevene er mest mulig likt. Skolene skal kunne ha sin egenart og identitet, men det er viktig at skoletilbudet oppleves mest mulig homogent.

Mindre ungdomsskoler som Fjære ungdomsskole vil på sikt, om elevtallsutvikling fortsetter, ikke ha forutsetning til å kunne gi samme tilbud i fremmedspråk og valgfag som større skoler i kommunen.

I fagfornyelsen som kommer 1. august 2020 er tverrfaglighet og samarbeid på tvers av klasser og trinn viktig, og det kan derfor tenkes at mindre skoler vil ha større utfordringer knyttet til dette enn større fagmiljø. Innovasjon og fagkompetanse er viktige elementer i årene som ligger foran oss i norsk skole.

Elevtallsprognosen som er skissert i Skolepakke 3 viser at skolen i 2018 skulle hatt 128 elever, mens det faktiske tallet per 01.10.2018 viser at det er 99 elever ved skolen.

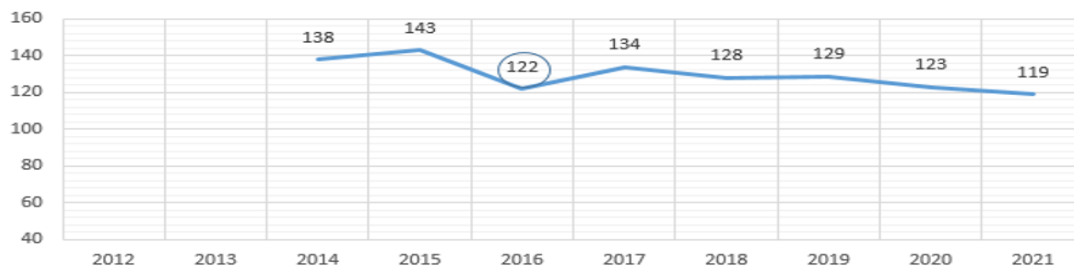
Kapasitet ved Grimstad ungdomsskole og Fevik skole

Grimstad ungdomsskole har hatt en nedgang i antall elever de senere årene, og vil ha mulighet til å ta imot elever fra Fjære ungdomsskole. Skolen har ifølge skolepakke 3 en kapasitet på 370 elever, men enhetsleder forklarer at moduler som skolen har fått da ikke er regnet med. Dette kan brukes frem til bygningsmessig kapasitet er ferdigstilt. Fevik skole har en kapasitet på ca. 750 elever. Skolen har for tiden 580 elever.

Ikke entydig forskning Skoleforskninga er ikke entydig i sine konklusjoner rundt fordeler og ulemper ved store og små skoler, sier professor Hans Bonesrønning ved Institutt for samfunnsøkonomi, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU).

Vi vet likevel at å holde på lærere med høy kvalitet, er viktig for skolekvaliteten. Her har store skoler på sentralt beliggende steder noen større forutsetninger enn de mindre skolene, sier han. En viktig diskusjon er også hvordan skolene utvikler lærerkompetansen. Teamorganisering og lærersamarbeid bidrar til å øke kompetansen i skolen. Det er nok lettere å få til på skoler av en viss størrelse, enn der miljøene er mindre.

Elevtallsutvikling (prognose)

Elevtallsutvikling i skolepakke 3

Reversere pedagogstillinger ved Holviga barneskole

I 2018 fikk Holviga barneskole tilført 620 000 kr i forbindelse med at skolen fikk flere elever som hadde sammensatte vansker. I forbindelse med kommunestyrevedtak 18/84 ble det opprettet tre årsverk for å ivareta denne situasjonen. For 2018 ble dette vedtatt finansiert av disposisjonsfond. Rådmannen har ikke funnet midler til å videreføre dette i budsjett 2019. Holviga barneskole må dekke de tre pedagogstillingene innenfor skolens egne budsjettrammer, ca. 2,5 millioner kroner i året.

Hvordan skal Grimstad kommune nå pedagognormen?

Lærertetthet er en beregning av hvor mange elever det er per lærer i en undervisningstime. I lærertetthet i ordinær undervisning er særskilt norskopplæring og spesialundervisning utelatt. Per dags dato opererer man med en pedagognorm og ikke en miljøarbeider/assistent-norm.

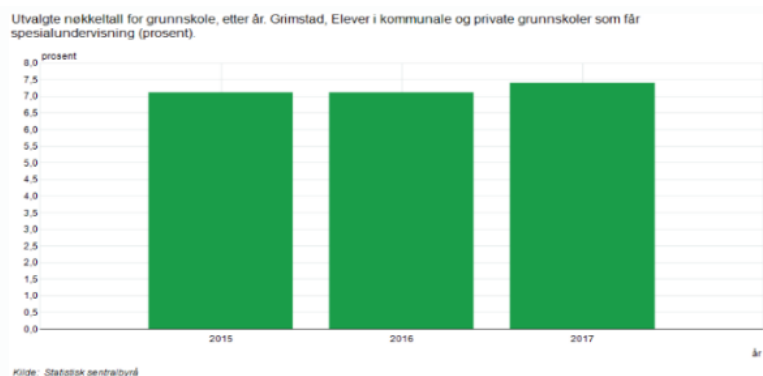
For å kunne opprettholde pedagognorm på enkelte skoler og for å kunne gjennomføre pedagognorm på andre, vil en nedbemanning blant miljøarbeidere og assistenter være nødvendig.

Regelverket åpner for både å flytte pedagoger mellom klassetrinn internt på hver skole. Det vil også være mulig for kommunene å flytte pedagoger mellom skolene. For Grimstad kan dette være aktuelt, da noen skoler er over pedagognormen og noen skoler er under.

Redusere antall henvisninger til spesialundervisning

Grimstadskolen ønsker at elevene i størst mulig grad skal være i sine ordinære klasser. I minst mulig grad skal elevene være utenfor det ordinære undervisningstilbudet, men få den hjelp de trenger og innenfor de ordinære tilbudet.

Det ligger til skolens mandat å tilrettelegge for alle elever, ikke bare noen. I kommende budsjettår vil den enkelte skole i samarbeid med stab barnehage og skole arbeide for å inkludere elever i ordinær undervisning og at antall henvisninger til spesialpedagogisk enhet reduseres på bakgrunn av gode læringsstrategier som blir iverksatt igjennom tilpasset opplæring og det ordinære tilbudet.

Grimstadskolen ligger på landsgjennomsnitt i forhold til antall elever som får spesialundervisning, men årstimer per elev, både i kommunale og private skoler, ligger i gjennomsnitt 50 timer over KOSTRA-gruppe 13 og landet for øvrig (Oslo ikke regnet med).

Nøkkel tall	Enhet	Grimstad		Mandal		Lillesand		Arendal		kostragruppe 13	
		2017	+	2017	+	2017	+	2017	+	2017	+
Årstimer til særskilt norskopplæring per elev med særskilt norskopplæring (antall)	antall	18,5		23,5		37,1		22,5		31,4	
Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)	antall	182,5		59,8		105,8		102,7		131,7	
Elever i kommunale og private grunnskoler som får særskilt norskopplæring (prosent) ¹	prosent	5,9		7,2		2,9		5,6		6,2	
Elever i kommunale og private grunnskoler som får spesialundervisning (prosent)	prosent	7,4		6,9		6,3		9,6		7,5	
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i lesing 8.trinn (prosent)	prosent	77,4		78,7		70,1		69,3		73,9	
Elever på mestringsnivå 3-5, nasjonale prøver i regning 8.trinn (prosent)	prosent	71,1		79,0		60,6		68,5		70,1	
Gruppestørrelse 2 (antall)	antall	18,0		18,5		16,4		16,9		17,9	
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	antall	42,6		40,3		42,1		41,4		41,6	
Netto driftsutgifter grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), i prosent av samlede netto driftsutgifter (prosent)	prosent	23,0		21,5		37,3		21,3		23,1	
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år (kr)	kr	94 665,0		96 954,8		105 800,9		96 732,6		98 767,9	

Utvikling fra 2015 i spesialundervisning

	Årstimer til spesialundervisning per elev med spesialundervisning (antall)		
	2015	2016	2017
0904 Grimstad	173,8	179,7	182,5

Kilde: SSB

Grimstad kommune har 10 til 11 millioner kr høyere kostnader opp mot KOSTRA-gruppe 13 på spesialundervisning grunnet vedtak med høye timetall.

Etablering av spesialpedagogisk enhet

Fra 1. august var det ny enhetsleder på plass i spesialpedagogisk enhet. Enheten har to team, et team for PP-rådgiverne og et team for spesialpedagogene. Ny enhet vil ikke ha egen budsjetttramme før nytt budsjettår 01.01.2019.

Elever med vedtak om spesialundervisning

Rådmannen har ikke funnet rom for å øke budsjettposten til elever med vedtak om spesialundervisning på privatskoler skoler. Vi har i 2018 hatt et merforbruk til spesialundervisning over budsjett med ca. 4 millioner kroner. Merforbruket må salderes innenfor de gitte budsjetttrammen for 2019. I forslag til budsjett 2019 ligger det ikke en økt justering til et merforbruk til det spesialpedagogiske feltet.

Det er avsatt 250 000 kroner til et prosjekt for å finne årsaken til økningen i antall vedtak i de private skolene og samtidig undersøke nærmere hvorfor Grimstad kommune har en større andel lærertimer som medgår til elever med spesialundervisning enn sammenlignbare kommuner. Dette arbeidet er man i gang med, men det vil ikke kunne konkluderes før i 2019. Rådmannen ønsker ekstern bistand som skal levere deler av dette arbeidet. Dette vil trolig være mer tidkrevende enn først antatt.

Langemyr skole

Langemyr skole vil måtte redusere sin bemanningsfaktor i 2019. Langemyr skole må i sitt budsjett for 2019 finne innsparingstiltak for de elevene som kommer fra Grimstad på 3,1 millioner kroner, da budsjettet vil være basert på 15 Grimstad-elever.

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018

Tekstforslag

18.

Rådmannen bes ta kontakt med andre kommunale brukere og eiere av Langemyr skole for å avklare fremtidige behov, og legge en langsiktig strategi som er forutsigbar for brukere i Grimstad og andre kommuner.

Omstilling i ledelsesstruktur - funksjonstillinger og antall kontaktlærere

Skolene i Grimstad kommune startet høsten 2018 arbeidet med å se på ledelsesstrukturen på de kommunale skolene. Skoleeiers ønske er at den enkelte enhet får en bredere ledelsesforståelse og plattform. Dette innebærer at skolens ledelse, administrasjon og pedagogisk utvikling i større grad involverer fagledere på skolen. På den måten vil man i større grad kunne sikre kvalitet, kompetanse og utvikling i skolene.

I tillegg ønsker skoleeier at hver skole har en strukturgjennomgang av funksjonsstillinger og gjennomgang av antall kontaktlærere som en trinn har. Kostnadene knyttet til dette kan være høye på enkelte enheter, og det er viktig at man har en helhetlig tanke og begrunnelse for de valg som skolen tar. Funksjonstillegg bør størst mulig grad legges til administrativ ledelse.

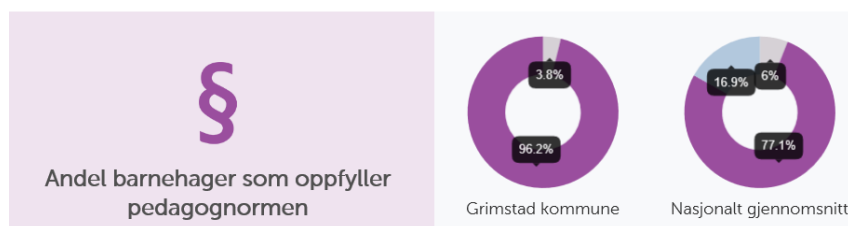
Dette vil gjennomføres og implementeres i godt samarbeid med fagforeninger og de enkelte enheter.

Barnehager i Grimstad

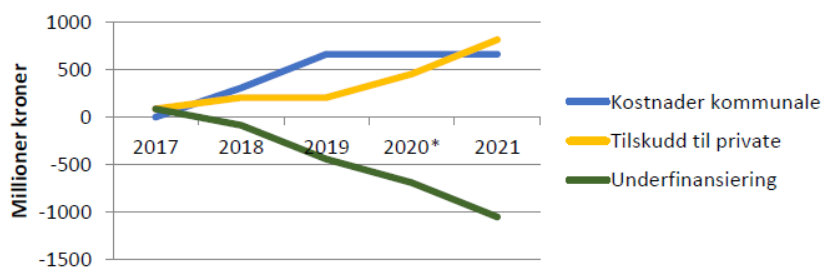
Som følge av økt grunnbemanning i de kommunale barnehagene i 2016 og 2017, er tilskuddet til de private barnehagene økt med 2,6 millioner kroner i 2018 og ytterligere 2,6 millioner kr fra 2019.

Regjeringen innfører en ny bemanningsnorm i barnehagene fra 1. august 2018. Grimstad kommune har lav grunnbemanning, ved innføring av ny bemanningsnorm vil det få betydelige økonomiske konsekvenser.

Bemanningsnormen skal være på plass 1. august 2019. Bemanningsnormen får en kostnad på ca. 3,5 millioner kr, noe det ikke er funnet plass til i budsjett 2019. Utgiftene må prioriteres inne i sektorens nåværende budsjettramme. Årseffekt for budsjettåret 2020 vil bli på ca. 8 millioner kroner. Det er da verd å merke seg at manglende finansiering vil innebære at Grimstad kommune må gjøre omdispenseringer og prioritere ned andre tjenestoområder for å kunne oppfylle normene i årene fremover.

Kilde: Skoleporten.no

Kilde: SSB.no

Krav til økt pedagogdekning og antall barn per ansatt

Kunnskapsdepartementet har sendt ut høring om minimumskrav til grunnbemanning og skjerpet pedagogkrav i barnehagene. Forslaget innebærer følgende:

Grunnbemanning:

- 1 voksen per tre barn under tre år (nå: ingen krav – kun forsvarlighetskrav)
- 1 voksen per seks barn over tre år (nå: ingen krav – kun forsvarlighetskrav)

Pedagogkrav:

- 1 pedagog per 7 barn under tre år (nå: 1 pedagog pr 7-9 barn)
- 1 pedagog per 14 barn over 3 år (nå: 1 pedagog pr 14-18 barn)

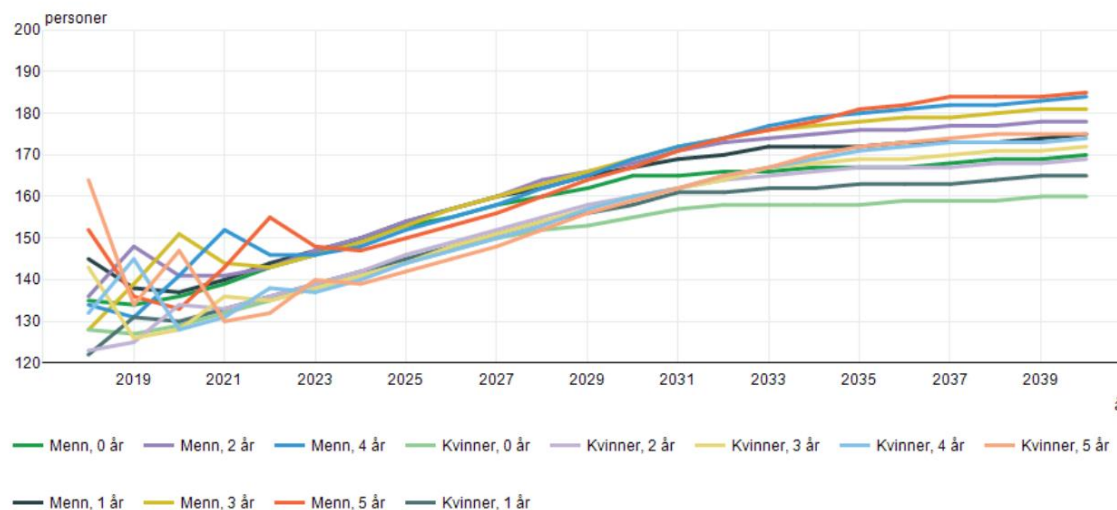
Grimstad kommune er godkjenning- og tilsynsmyndighet for både private og kommunale barnehager, og utøver tilsyn opp mot lov om barnehager av 17.06.05. Barnehagetilbudet består av fem kommunale barnehager og 27 private barnehager. I tillegg til ordinære barnehagetjenester gis tilskudd til private barnehager

Høsten 2017 (ved hovedtellingen per 15. desember) var det til sammen 1 315 barn som gikk i barnehagene i Grimstad. De fem kommunale barnehagene hadde til sammen 245 barn og de 27 private barnehagene hadde til sammen 1 070 barn.

Ny barnehage Markveien vil med full dekning ha plass til 80 barn 0-5 år.

Storgaten barnehage etter ombygging vil med full dekning ha plass til 84 barn 0-5 år.

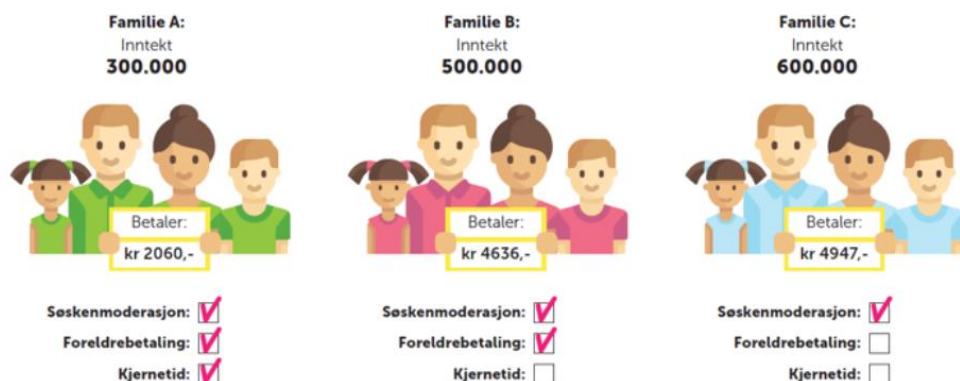
Framskrevet folkemengde 1. januar, etter kjønn, alder og år. Grimstad, Hovedalternativet (MMMM).

Grimstad barnehage Føreidsgate 20, 4876 Grimstad, <i>Grimstad</i>	Kommunal	31 barn
Storgaten barnehage Storgaten 46, 4876 Grimstad, <i>Grimstad</i>	Kommunal	39 barn
Tønnevoldskogen barnehage Terje Løvås Vei 2, 4879 Grimstad, <i>Grimstad</i>	Kommunal	58 barn
Eide barnehage Jorvardeveien 40, 4888 Homborsund, <i>Grimstad</i>	Kommunal	63 barn
Hausland barnehage Østre Moåsen 11, 4870 Fevik, <i>Grimstad</i>	Kommunal	54 barn

Kilde: Barnehagefakta UDIR.no

For å sikre at barn fra familier med lav inntekt har anledning til å gå i barnehage, er det innført moderasjonsordninger. Ingen skal betale mer enn seks prosent av inntekten til barnehagen. For 2018 gjelder denne ordningen for familier med en samlet inntekt under 533 500 kroner. Familier med inntekt under 450 000 har også rett til 20 timers gratis tid i barnehagen per uke.

Kilde: Udir.no

Avvikling av Tønnevoldskogen barnehage.

Rådmannen foreslår avviklingen av Tønnevoldskogen barnehage. Dette vil etter et foreløpig anslag gi en besparelse på ca. 1 million kroner per år. Alle fagorganisasjonene har vært i møte med rådmannen og fått den informasjon man har kunnet gi før offentliggjøring av budsjettokumentet. Det er gitt informasjon til barnehagens enhetsleder og til alle ansatte ved Tønnevoldskogen barnehage. Forslaget har ikke vært drøftet i samarbeidsutvalget ved barnehagen. Kommunsjef vil sette i gang prosess arbeid vedrørende avvikling etter 1. november 2019.

Rådmannen foreslår å legge området ut for salg, dette er regulert til næringsområde.

Man må kontinuerlig vurdere antall plasser og behov/etterspørsel og dimensjonere tilbudet. Endringer i barnehagestrukturen vurderes fortløpende fram til ny handlingsplanperiode. Det vil være viktig å ha oppmerksomhet på utviklingen med tanke på å tilpasse tilbudet etter faktisk behov.

Grimstad kommune har nå fem kommunale barnehager. Tønnevoldskogen barnehage er en av disse. Denne barnehagen vil med sin beliggenhet få store belastninger over tid grunnet bygging av ny fagskole og annet næringslivsutvikling rundt barnehagen. På bakgrunn av dette vil Grimstad kommune bli utfordret med et trygt lek- og læringsmiljø for barna.

Grimstad kommune har ledige barnehageplasser i de fire andre barnehagene fra 1.8.2019. Storgaten barnehage, som er under rehabilitering og utvidelse, har i dag 39 barn, og vil ha kapasitet til 84 plasser for 0-5 år. Ny barnehage i Markveien vil ha kapasitet til 80 plasser fra 0-5 år. På bakgrunn av dette vil det være hensiktsmessig å avvikle driften ved Tønnevoldskogen barnehage for overføring til ledig kapasitet ved våre eksisterende kommunale barnehager.

Grimstad kommune har som mål at minst 30 % av barnehageplassene skal være kommunale i perioden 2015-2027 basert på befolkningsvekst. I forbindelse med skolepakke 3 kan man i 2020 vurdere om man i sammenheng med ombygging av Holviga barneskole kan bygge et oppvekststun eller en frittstående kommunal barnehage. Det vil gi

«Har barn det bra i store barnehager?», Fafo-rapport 2015:48

Vi ser at store barnehager kan ha flere fordeler. De kan være mer fleksible, de har bedre mulighet for å tilpasse seg barna og foreldrene, og de har ansatte med ansvar for egne spesialområder. Alt i alt fant vi flere slike fordeler med store barnehager

Mangfoldet i den store barnehagen gir også de ansatte mulighet til spesialisering, arbeidsdeling og fleksibilitet i arbeidsorganisering.

Forskerne ser at når barna får mye plass i en stor barnehage, så tar de plassen i bruk både inne og ute.

I store barnehager forholder barn seg til et større mangfold av venner. De forholder seg til ansatte de kan navnet på og ansatte de ikke kan navnet på. Dette gjør ungene i store barnehager med selvfølgelighet.

nye kommunale barnehageplasser i en del av Grimstad kommune som øker mest i befolkningstetthet og være i tråd med gjeldende kommunale planer. Dette vil komme som tema i egen politisk sak i løpet av 2019.

Spesialpedagogisk hjelp og tilrettelagt barnehagetilbud

Spesialpedagogisk hjelp til barn i førskolealder er hjemlet i barnehageloven §19a

	Andel barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, i forhold til alle barn i barnehage. Alle barnehager (prosent)			Barn i barnehage (antall)			Barn som får ekstra ressurser til styrket tilbud til førskolebarn, alle barnehager (antall)		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
0904 Grimstad	14,2	14,7	15,5	1 342	1 338	1 315	191	197	204

I Grimstad kommune har det de siste årene vært en økning er antall barn i barnehager som har vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Det jobbes systematisk og kontinuerlig for å gjennomgå arbeidet og rutineene knyttet til spesialpedagogisk hjelp og tilretteleggingstiltak.

Ny *Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver* trådte i kraft i august 2017. Rammeplanen er en forskrift til barnehageloven, og beskriver krav til innhold, oppgaver, arbeidsmåter og verdier barnehagene skal ivareta i det daglige arbeidet med barna. Planen gir tydelige og utvidede krav til barnehagens arbeid med å sikre alle barn trivsel og utvikling i et stimulerende leke- og læringsmiljø. Arbeid med å implementere den nye rammeplanen er en del av kompetansehevingen i 2018/19.

Kulturtjenesten

Kulturtjenesten har til sammen ca. 13,7 årsverk, og det er 20 personer ansatt. Enheten har fire hovedarbeidsområder: kulturkontoret (2,2 årsverk), ungdomsklubben «Teknikken» (1 årsverk), kulturskolen (7,9 årsverk) og turistkontoret (2,6 årsverk). Kulturtjenesten har en rekke gratis aktiviteter og arrangement, og arbeider for å nå bredt ut til ulike målgrupper.

Kulturkontoret arbeider innen hele kulturfeltet med arrangement for ulike målgrupper: planlegging og gjennomføring av Den kulturelle skolesekken med kunst- og kulturtilbud til alle klassetrinn, Barnebokfestivalen, forberedelser for Kortfilmfestivalen, planarbeid innen kulturfeltet, tilskuddsformidling, behandling av søknader om spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet og kulturbygg, utredning av mulig etablering av et Hamsun-museum i Grimstad, ulike kunstprosjekter, og diverse andre samarbeidsprosjekter med andre enheter og kulturaktører.

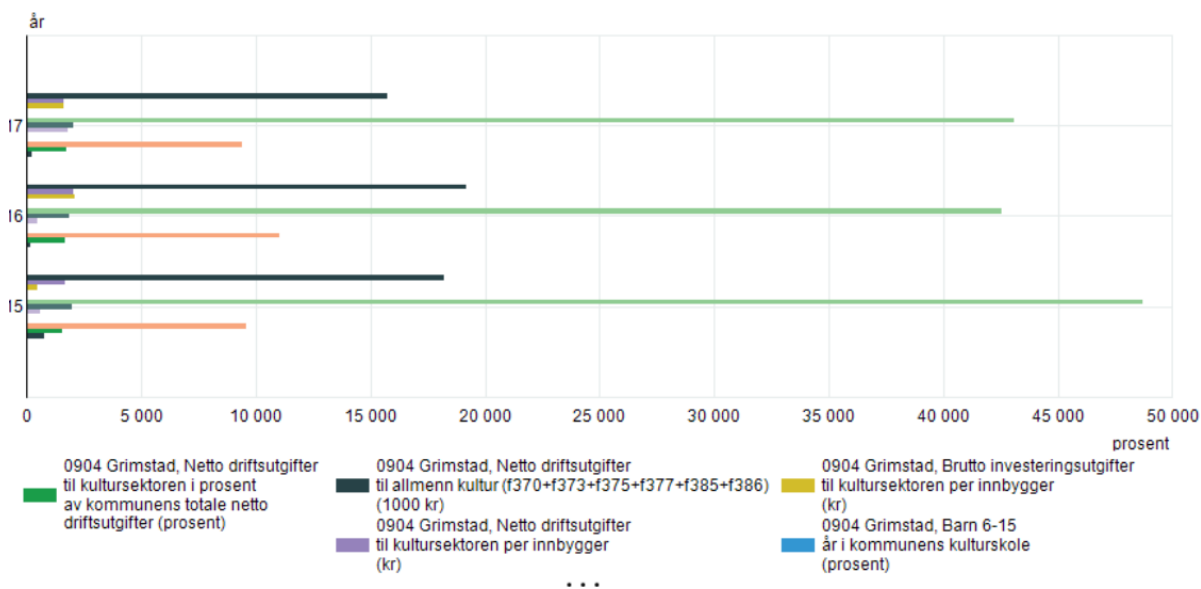
Ungdomsklubben på Fagskolen har fokus på aktiviteter og arrangement. Det er åpent to kvelder i uka, og har aktiviteter som biljard, diskotek, film, sjablong-graffiti, foto, konserter, m.m. Klubben er sentral i arbeidet med å arrangere UKM (Ung kultur møtes).

Kulturskolen holder også til på Fagskolen, og gir undervisning i musikk, visuell kunst og teater. Det er ca. 310 elevplasser. De har i tillegg samarbeid med korpsene og medvirker i lokale arrangement i Grimstad. Lavterskeltilbudet «Gratis kulturlørdag» arrangeres sju ganger i året.

Turistkontoret markedsfører festivaler og annet som skjer i Grimstad til fastboende og gjester. De booker turer med Solrik og gruppeturer for museene, og har medvirket til etablering av badebåten. Spesielt arbeides det med å utvikle og profilere Grimstad - Dikternes By, Sykkkelbyen Grimstad og Skjærgårdsbyen Grimstad. De samarbeider tett med reiselivsbedrifter og opplevelsesnæringen.

I 2019 ønsker vi å ha et ekstra fokus på tilbudene og aktivitetene som retter seg mot ungdommene; UKM, ungdomsklubben, arbeide for å beholde de eldste elevene i kulturskolen, ferietilbud for ungdom i Grimstad, mm. I tillegg blir det spennende å se hvilke samarbeid og koblinger som en kan få til mellom den nye barnehagen og kulturskolen.

Netto utgifter for kultursektoren i Grimstad kommune, drift og investering.

Kilde: ssb.no

Skonnerten Solrik

Grimstad kommune har i flere år benyttet Solrik som alternativ læringsarena for ungdomsskolene, ikke som en egen skole, men som del av skolens ordinære opplegg. Solrik er et tilbud med praktisk undervisningsopplegg med læringsarena både om bord i skuta og i lokalene på land.

Grimstad kommune har en samarbeidsavtale med Foreningen Skonnerten Solrik, og bidro med tilskudd til driften på 495 000 kroner i 2018. Kommunestyret vedtok i sak 18/89 at Solrik skulle få 300 000 ekstra i budsjett for 2019. Dette har ikke rådmannen funnet rom for i budsjettforslaget.

Bibliotekstjenesten

Bibliotek er en lovpålagt oppgave og en demokratisk grunnpilar i Norge. Gjennom å formidle gratis, allsidig og aktuell kunnskap og kultur, skal satsingen på bibliotek bidra til økt innsikt og verdifulle opplevelser for alle. I Grimstad har vi hovedbibliotek i sentrum og filial på Fevik.

Biblioteket inneholder boksamling, lydbøker og film. I desember 2017 åpnet det nye biblioteket i Byhaven. Det har gitt nye muligheter for å tilfredsstille alle lovpålagte oppgaver, og biblioteket har blitt en storstue for hele kommunens befolkning.

Visjonen til biblioteket er at det skal være en attraktiv møteplass mellom mennesker og et univers av kunnskap og opplevelser som gir høy brukertilfredshet. Biblioteket skal være en informasjonssentral, et sted for litteraturformidling (bibliotek og dikterbysatsing), et møtested, et kunnskapssted, et sted for dialog, debatt og dypere innsikt, og et sted for dataspill, film og verksteder.

Biblioteket skal fylle kjernefunksjonene: beskrivelse og gjenfinning, formidling og verdiøkning, og skape en opplevelse rundt boken, forfatteren og lesing som gjør det mer attraktivt å lese og skaffe seg kunnskap. Biblioteket skal også i sterkere grad bidra til å oppfylle retten til ytringsfrihet og være en debattarena for ulike tema, samt være en gratis møte- og møteplass.

Grimstad kulturhus KF

Grimstad kulturhus sto ferdig i 1985, og ble drevet av kommunen fram til 2005. Fra 2005 overtok KinoSør AS driften gjennom en leieavtale med Grimstad kommune. Kommunestyret vedtok høsten 2014 at kommunen igjen skulle overta kulturhuset fra 1. januar 2015, og at det skulle etableres et kommunalt foretak (KF) som skal ha ansvaret for driften.

Grimstad kulturhus har opplevd et oppsving de siste årene, med betydelig økning i besøk og salg. Styret i Grimstad kulturhus er opptatt av å fortsette videreutviklingen av stedet slik at dette fremstår som et attraktivt, moderne og innholdsrikt kulturhus.

Driften av kiosk og kafe er av stor betydning for at kulturhuset i dag kan drive i balanse. Kioskområdet og foajeen er imidlertid en flaskehals som legger begrensninger på betjening av publikum på en tilfredsstillende måte. Styret i Grimstad kulturhus ønsker at det etableres et nytt inngangsparti til kulturhuset i hjørnet av bygningen (der dagens kiosk er). Det foreslås videre at fasaden mot Hestetorget bygges ut en meter med glass opp til og med 2. etasje. Nye toalettanlegg er en del av prosjektet, i tillegg til ny rampe mot Storgata for teaterbuss og utstyr. Rådmannen har foreslått at det legges inn 500 000 kroner i 2018 til videre planlegging av nytt inngangsparti og utvidelse av foajeen på kulturhuset.

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018

6. Kommunestyret vedtar følgende overføringer over driftsbudsjettet for 2019:
c. Grimstad kulturhus KF med kr. 597 000.

Endringer i budsjett 2019

Det er små endringer i budsjettene til kulturtjenesten og bibliotekstjenesten i 2019.

Kilden IKS eies av Vest-Agder fylkeskommune, Kristiansand kommune, Aust-Agder fylkeskommune og Grimstad kommune. Kilden har oppfordret Aust-Agder fylkeskommune og Grimstad kommune om å bidra til å videreutvikle Fjæreheia Amfi.

Kostnadene er stipulert til 3,5 mill. kroner, og arbeidet er planlagt gjennomført i 2018 og 2019.

Grimstad kommune kan ikke gå inn med investeringsmidler på andres grunn. Rådmannen foreslår at Grimstad kommune bidrar med økt driftstilskudd til Kilden på til sammen 1,2 mill. kroner fordelt på årene 2018, 2019, 2020 og 2021. D.v.s økt årlig driftstilskudd på 300 000 kroner i handlingsplanperioden 2018-2021.

I vedtatt handlingsprogram er det også budsjettet med 100 000 kroner i driftstilskudd til friidrettshallen. Det er inngått et bytteforhold med Arendal kommune slik at Arendal gir støtte til friidrettshallen mot at Grimstad gir tilskudd til idrettsanlegg i Arendal som benyttes av innbyggerne i Grimstad.

Det er ikke budsjettet inn i budsjettforslaget 2019 nye midler til kultursektoren. Nye tiltak eller aktiviteter må den enkelte enhet finansiere innenfor sine budsjetttrammer for 2019.

Voksenopplæring og integrering

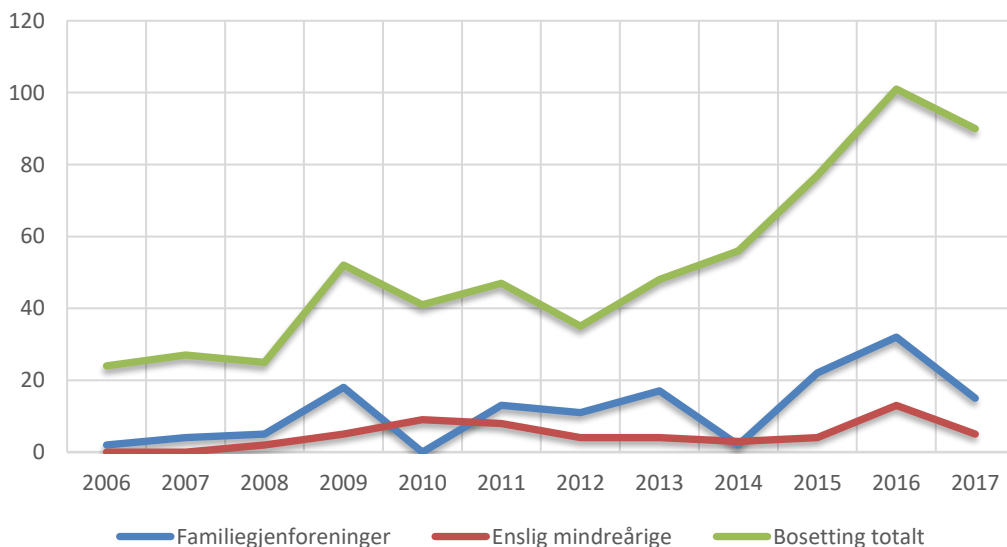
Kvalifiseringstjenesten består av flyktningetjenesten og voksenopplæringen. Tjenesten har som overordnet mål å gi muligheter for kunnskap og vekst, og å være brobygger mellom enkeltmennesker og kulturer. Mål og strategier bygger på verdiene trygghet, respekt og kvalitet. Voksenopplæringen har ca. 270 elever fordelt på norskopplæring for innvandrere, grunnskoleopplæring og spesialundervisning for voksne. I 2018 er det en økning på antall personer som har behov for grunnleggende opplæring på grunnskolens område på grunn av liten eller ingen utdanning fra hjemlandet. De gjennomgår et komprimert grunnskoleløp som i løpet av tre år gir vitnemål og mulighet til å søke videregående skole.

Flyktningtjenesten bosetter det antallet flyktninger kommunestyret vedtar, samt familiegjenforente med disse. Ved utgangen av oktober vil det være bosatt 47 personer, 25 på kvote, tre tilleggs plasseringer og 19 familiegjenforente. Det forventes at det kommer flere familiegjenforeninger i løpet av høsten. Kommunen skal ikke bosette noen enslige mindreårige flyktninger i 2018.

Grimstad har hatt en nedgang i anmodning om bosetting fra 75 i 2017 til 25 i 2018. Ved utgangen av august 2018 har 2 192 personer søkt om asyl i Norge.

4 030 personer bodde på asylmottak ved utgangen av august, og 7 312 personer fikk familieinnvandringstillatelse. UDI forventer også lave bosettingstall for 2019. Anmodningsbrev fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for 2019 forventes til kommunen i løpet av november 2018.

Antall bosatte flyktninger 2006 - 2017

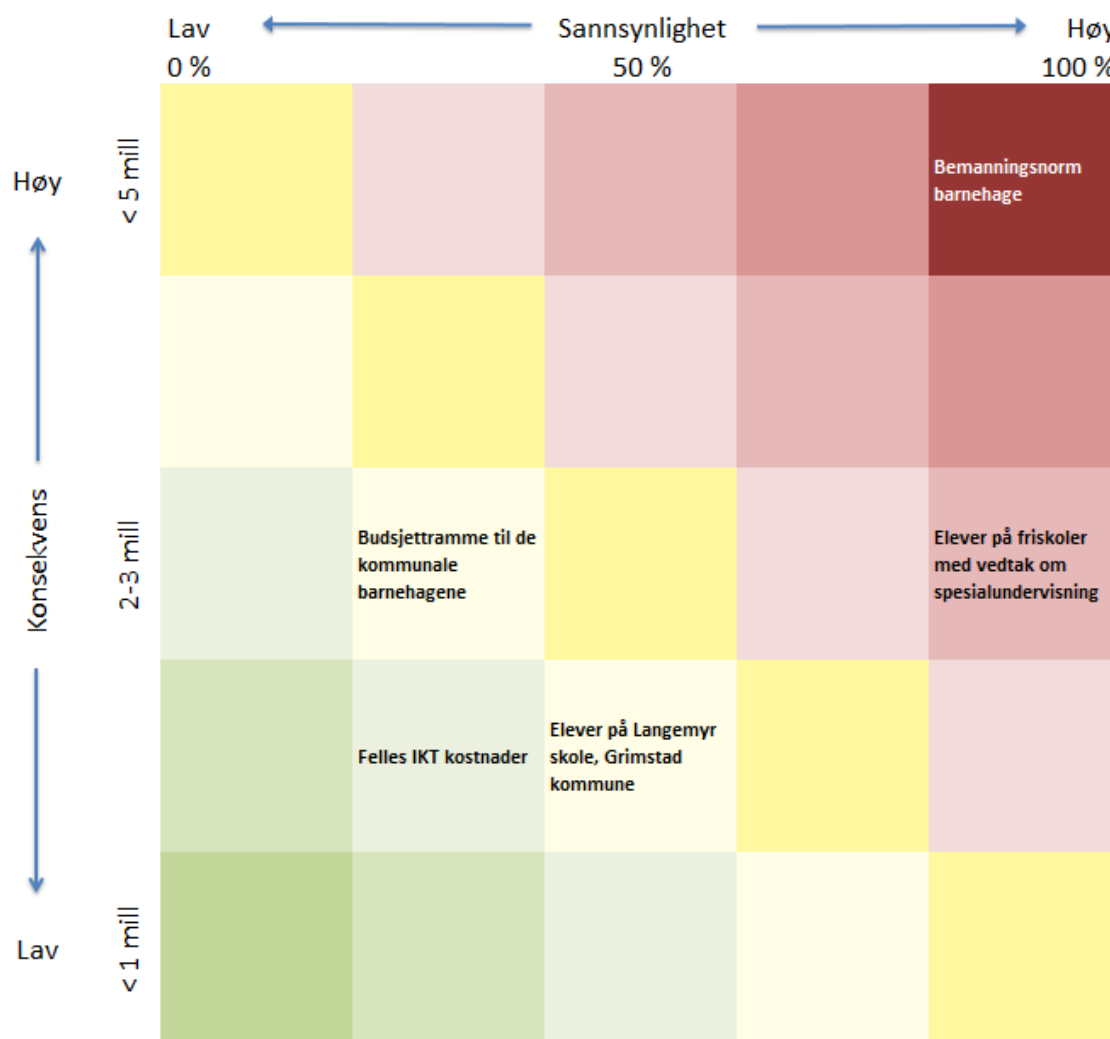
Økonomisk risikovurdering

Rådmannens forslag til budsjett 2019 og handlingsprogram 2018-2021 er vurdert å være stramt.

Sektoren gir her en oversikt over aktuelle områder med stor økonomisk risiko i budsjett 2019. Hovedrisikoen er knyttet opp mot de områder som man i inneværende år ser som utfordrende også i 2019.

Det vil i løpet av budsjettåret normalt inntreffe uforutsette hendelser og nødvendige kostnader som kan være utfordrende å håndtere ved omprioriteringer innenfor vedtatte budsjettrammer.

I diagrammet på neste side er det skissert ulike risikofaktorer som kan inntreffe. Det er også gitt en kort beskrivelse av de ulike faktorene.

Bemanningsnorm barnehage

Bemanningsnormen skal være på plass 1. august 2019. Bemanningsnormen får en kostnad på ca. 3,5 millioner kr, noe det ikke er funnet plass til i budsjett 2019. Utgiftene må prioriteres inne i sektorens nåværende budsjettramme.

Elever på privatskoler med vedtak om spesialundervisning

Rådmannen har ikke funnet rom for å øke budsjettposten til elever med vedtak om spesialundervisning på privatskoler.

Budsjettrammen til de kommunale barnehagene

Bemanningsnormen får en kostnad på ca. 3,5 millioner kr, noe det ikke er funnet plass til i budsjett 2019. Utgiftene må prioriteres inne i sektorens nåværende budsjettramme. Årseffekt for budsjettåret 2020 vil bli på ca. 8 millioner kroner.

Elever på Langemyr skole, Grimstad kommune

Langemyr skole vil måtte redusere sin bemanningsfaktor i 2019. Det foreligger ikke en videreføring i budsjettet basert på 17 elever.

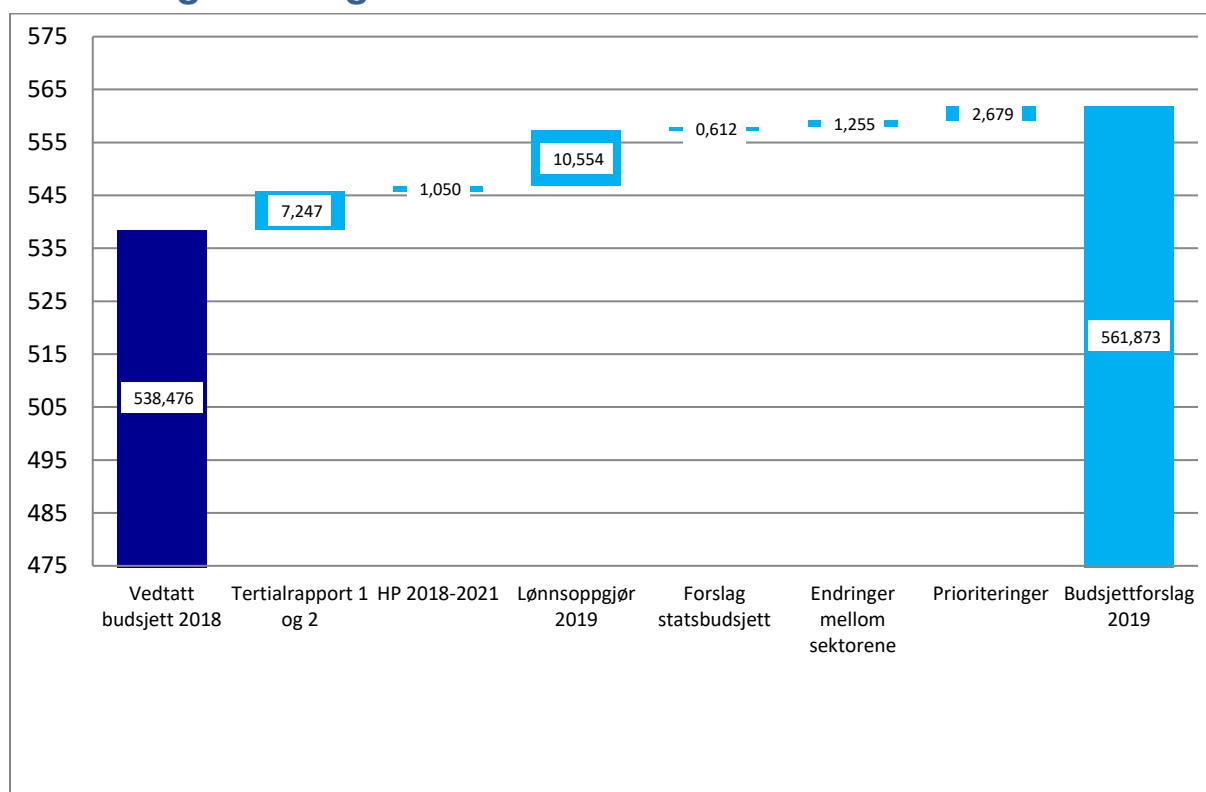
Felles IKT kostnader

Budsjettmessig er det ikke lagt inn noen økning på rammene for IKT skole. I budsjettet ble det foreslått en fortetting som vil innebære en betydelig økning i IKT-kostnadene til skolene fra 2019. Dette innebærer at våre to pilotskoler fortsetter sin satsing, men at det ikke blir mulig å utvidet tilbudet til andre skoler for 2019.

Sektorens mål for 2019

Nr.	Mål	Beskrivelse
1	Tidlig innsats skole og barnehagene	Økt pedagogkrav og målrettet arbeid med barnas psykososiale leke- og læringsmiljø
2	Psykososialt læringsmiljø	Elevene i Grimstad skal oppleve skolen som et trygt og godt sted for læring og trivsel.
3	Bemanningsnorm barnehage	Økt grunnbemanning i de kommunale barnehagene fra 01.08.2019
4	Bærekraftig økonomi	Få oversikt og kontroll- identifisere nye tiltak for å sikre god økonomikontroll. Alle ledere i sektoren skal følge opp sine budsjett.
5	Kulturtjenesten skal ha fokus på ungdomsmedvirkning	Større fokus på unge arrangører i arbeidet med UKM, legge til rette for at ungdomsstyret i fritidsklubben kan delta aktivt i planlegging og gjennomføring av klubbens program, arbeide for å øke rekrutteringen til de ulike aktivitetene og for å beholde elevene i kulturskolen lengre
6	Biblioteket skal være litteraturhuset i Grimstad	Biblioteket skal styrke sin rolle som arena for kultur- og debattopplevelser for barn og voksne. Videreutvikle dikterens by og ha en aktuell og mangfoldig fysisk og digital media samling.

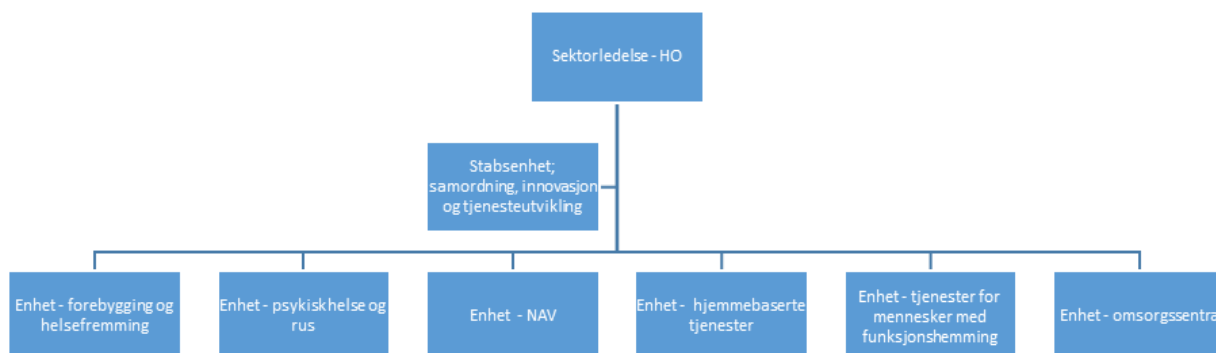
Helse- og omsorgssektoren

Helse- og omsorgssektoren vil bestå av syv enheter fra 2019. Med bakgrunn i vedtak i kommunestyret i sak 17/13 og rådmannens strukturprosjekt, har sektoren gjennomført betydelige omstruktureringer. Organisasjonsstrukturen er endret ut fra de utfordringer som sektoren har i dag og de utfordringer som kommer i fremtiden. Det er utviklet en organisasjonsstruktur som gjenspeiler tjenestetrappa med tidlig innsats og forebygging på laveste nivå i trappa, opp mot høyeste nivå som er institusjon.

Det er lagt stor vekt på å få fram tydelige satsingsområder og struktur- og lederlinjer ved at man utvikler større fokus på samordning/tjenesteutvikling, forebygging/ helsefremming, innovasjon – satsing på hjemmebaserte tjenester (I4Helse). Sektorens vurdering er at det kan ligge økonomiske insentiver ved å endre opplegg for budsjetteringsmodeller, bemanning av turnusene, innleie av vikarer, bruk av vikarbyrå, kjøp av tjenester, tydeligere organisatoriske linjer og klar lederstruktur mv. I den nye organisasjonsstrukturen har alle avdelingslederne 100% lederressurs med fullt personal-, økonomi-, fag og- informasjonsansvar (PØFI).

Organisasjonskartet vil se slik ut etter omstruktureringen:

Sammendrag og oppsummering av budsjett 2019

Opprinnelig vedtatt netto driftsbudsjett 2018 for helse- og omsorgssektoren var på 538,476 mill. kroner. Sektoren legger fram et budsjett for 2019 med en økning i budsjettrammen til 561,373 mill. kroner. Endringen i budsjettrammen fra 2018 til 2019 fremgår av diagrammet over og presenteres kort slik:

Virkning av lønnsoppgjør 2018

Lønnsoppgjøret i 2018 utgjør 10,55 mill. kroner med helårsvirkning i 2019.

Budsjettendringer vedtatt i tertialrapportene 2018

I 1. tertialrapport 2018 vedtok kommunestyret å justere budsjettet til helse- og omsorgssektoren med til sammen kr 7,22 mill.

Budsjettjusteringer 1. tertial 2018 (alle summer i 1000 kr)		
Boveiledertjenesten	Økte kostnader ved Aktivitetshuset (fra august)	280
Boveiledertjenesten	Økte kostnader brukerstyrt personlig assistent (BPA) (fra juni)	800
Boveiledertjenesten	Økt aktivitetsnivå/tjenester til brukere	2 240
Hjemmetjenesten	Aktivitetsvekst	750
Berge gård	Aktivitetsvekst	1 800
Berge gård	Ekstra kostnader økt bemanning/brannvakter	850
Frivolltun	Aktivitetsvekst ved omsorgsboligene	500
Netto effekt		7 220

Forslag til statsbudsjett for 2019 gir følgende midler til helse- og omsorgssektoren:

Område	Sum i 1000 kr
Helsetjenesten – forbyggende arbeid barn og unge	590
Fellesområdet H&O - frivillighetssentral	22
Nettoeffekt	612

Endringer i forhold til handlingsprogram 2019 – 2022

Nye tiltak

Følgende nye tiltak er lagt inn i budsjett 2019:

Nye tiltak – budsjett 2019	Sum i 1000 kr
Hjemmebaserte tjenester – I4Helse - leie av lokaler (helårskostnad)	2 757
Hjemmebaserte tjenester – I4Helse – leie av parkering til hjemmetjenestens biler (helårskostnad)	600
Helsetjenesten – basistilskudd fastleger	1 060
Omstilling helse- og omsorgssektoren	500
Netto sum	4 917

Interne omdisponeringer – budsjett 2019		Sum i 1000 kr
Helsetjenesten	Legevakt	1030
Helsetjenesten	Østre Agder fysio	220
Boveiledertjenesten	1.tertial aktivitetshuset	380
Boveiledertjenesten	1.tertial hjemmeboende	750
Boveiledertjenesten	1.tertial kjøp av tjenester	2 600
Boveiledertjenesten	enetiltak 9,5 årsverk	1 800
Boveiledertjenesten	AMU arbeidstøy	260
Kjøkkentjenesten	Økning matpriser	280
Barnevern Fosterhjem og avlasterdom		1 100
Boveiledertjenesten	avlasterdom	2 700
NAV G-beløpsjustering		591
Boveiledertjenesten	Vollekjær	2 080
Boveiledertjenesten	Holteveien	2 445
Barnevern	To årsverk	1 500
Boveiledertjenesten	Endret innslagspunkt ressurskrevende tjenester	1 100
Hjemmetjenesten	Styrke hjemmetjenesten	5 000
Berge gård	HDO nedtrekk	-4 650
GROM	HDO nedtrekk	-4 950

Feviktun Pleiefaktor nedtrekk	-3 800
Frivolltun Pleiefaktor nedtrekk	-2 700
Boveiledertjenesten Effektivisering	-4 000
Rus og psykisk helse Nedtrekk	-700
Fellesområdet HO Vikarpool	-1 500
Fellesområdet HO Nedtrekk – ikke fordelt	-1 536
Netto sum	0

I handlingsprogramperioden skal det fra 2020 leveres tjenester i to nye bofellesskap i boveiledertjenesten. Kostnadene er foreløpig stipulert til brutto kr 7,5 mill. for hvert av bofellesskapene. Dette skal dekkes innenfor sektorens rammer.

Sykefraværet i sektoren

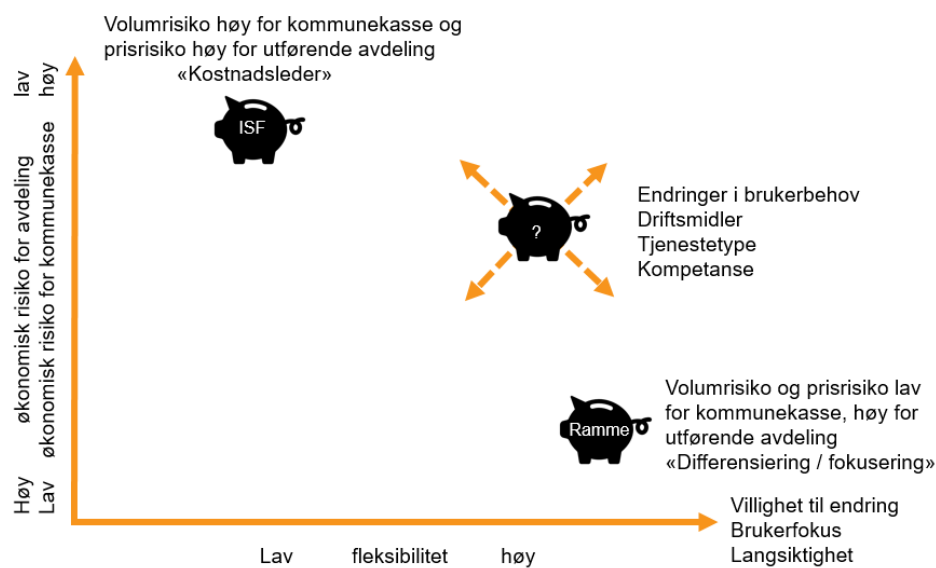
Sektoren har totalt sett et sykefravær per august 2018 på 7,5 %, noe som er en økning på 0,7 % fra samme periode i 2017. Sykefraværet ligger til tross for økningen, under målsettingen om sykefravær på maks 8 %. Det jobbes systematisk og godt med sykefraværsoppfølging i alle enhetene.

Budsjettering for 2019

Sektoren har samlet sett et merforbruk på kr 16,4 mill. per andre tertial 2018. Enhetene med høyest merforbruk er boveiledertjenesten, hjemmetjenesten, Berge gård senter og Frivolltun. I første tertial ble det kompensert for økt aktivitet etter ressursstyringsmodellen.

Det er ikke kompensert for aktivitetsøkning etter ressursstyringsmodellen for annet tertial. Rådmannen har besluttet at vedtatt ISF-modellen ikke lenger kan benyttes som budsjetteringsmodell, fordi den ikke er bærekraftig. Det er jobbet med å se på andre modeller for å budsjettere kommunens helse- og omsorgstjenester. Agenda Kaupang fikk gjennom en anbudsprosess oppdraget med å utvikle ny budsjetteringsmodell for sektoren. I modellen går man bort fra innsatsstyrt finansiering til en mellomløsning mellom dette og en rammefinansiering.

Helse- og omsorgssektoren går nå fra å ha en innsatsstyrt finansiering (ISF) til å ha en mellomløsning mellom ISF og rammefinansiering. Illustrert i modellen under.

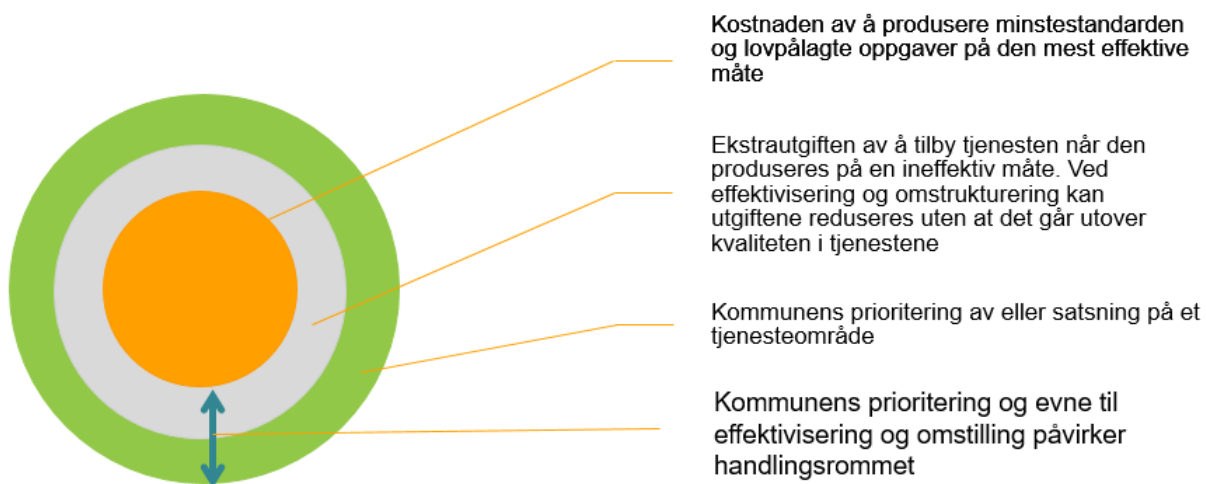
Kilde: Agenda Kaupang

Kravene til budsjettmodeller er at hele sektorens budsjett skal fordeles på en forutsigbar måte som også viser kommunens satsingsområder.

Modellen skal gå over flere år. Det skal være mulig å sammenligne med andre kommuner. Den skal være enkel, ikke manipulerbar, rettferdig og lovlig. Modellen skal også legge til rette for politisk styring.

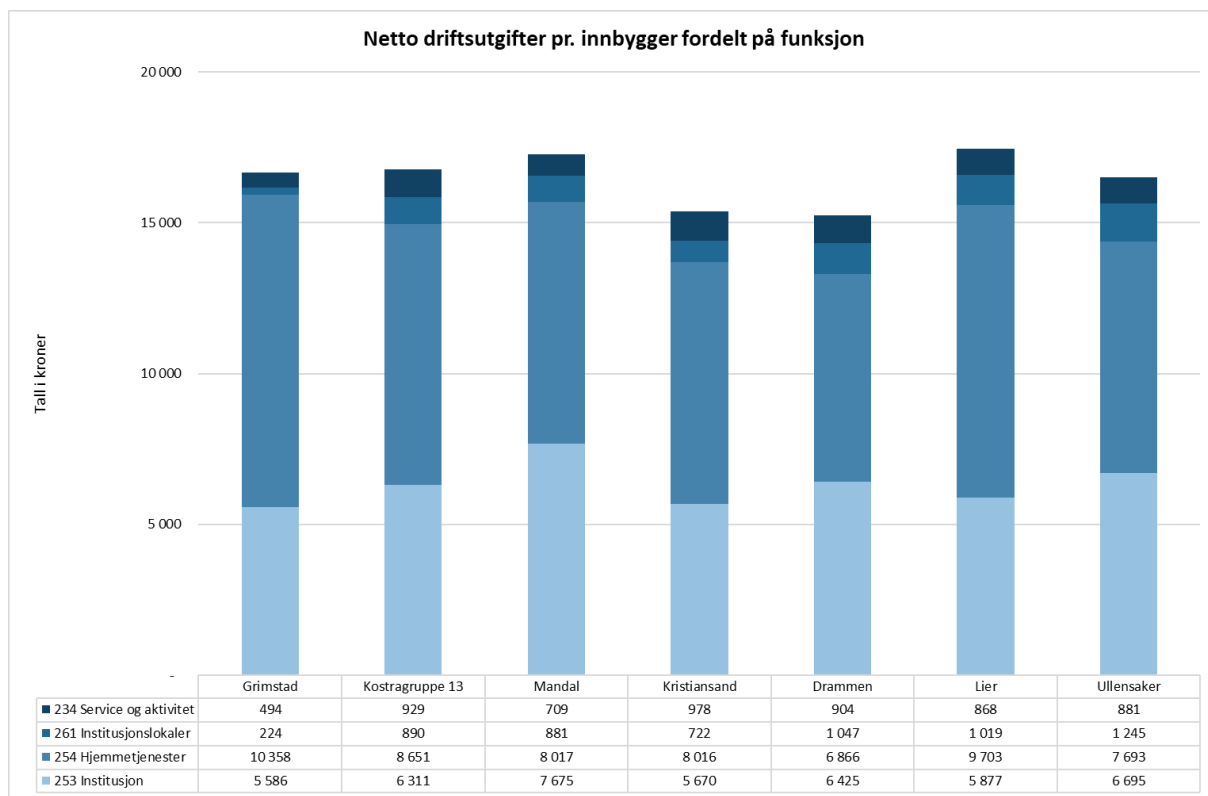
Budsjettmodellen skal bidra til å finne handlingsrommet i budsjettet.

Handlingsrommet

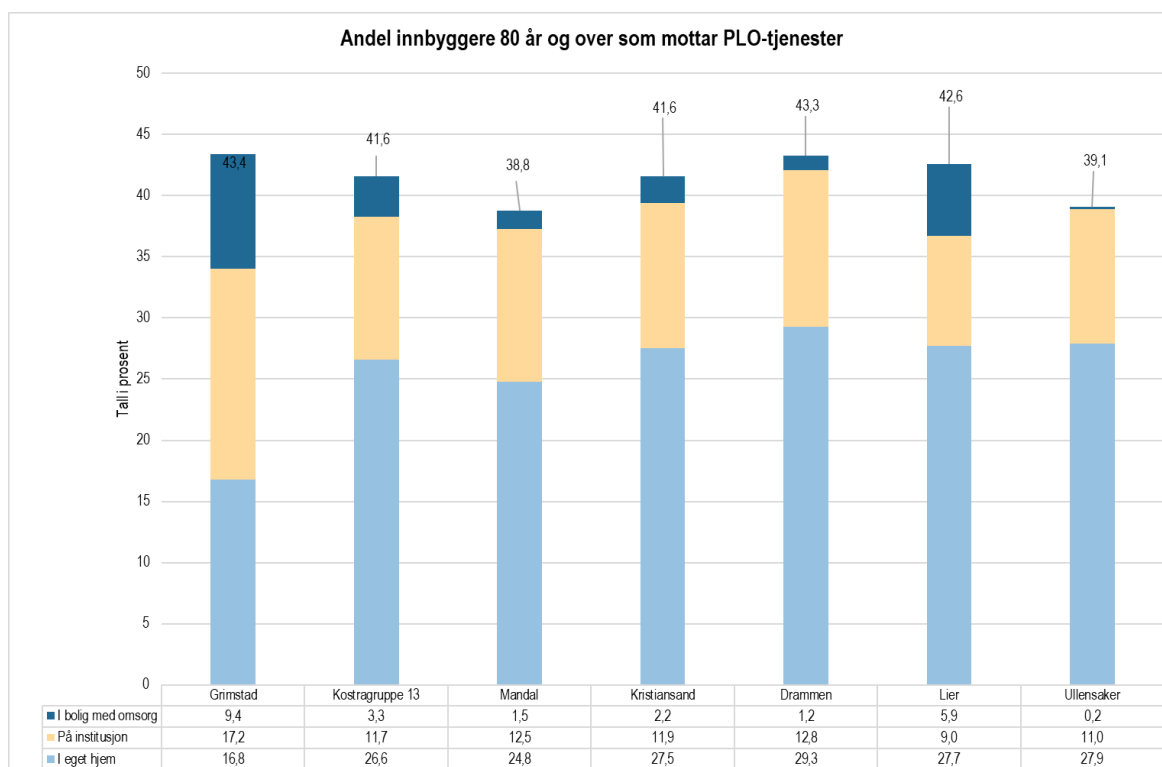
Kilde: Agenda Kaupang

Det grå feltet i tegningen ovenfor representerer «sløsing». Det er viktig å redusere dette feltet. I dette arbeidet er en god tjenestetrapp, nøkterne vedtak og produktiviteten på den enkelte enhet og avdeling viktig. Det har fremkommet i arbeidet med budsjettmodellen at kommunen drifter heldøgnsomsorgsboliger dyrere enn sammenlignbare kommuner. Dette fremkommer i grafikken nedenfor.

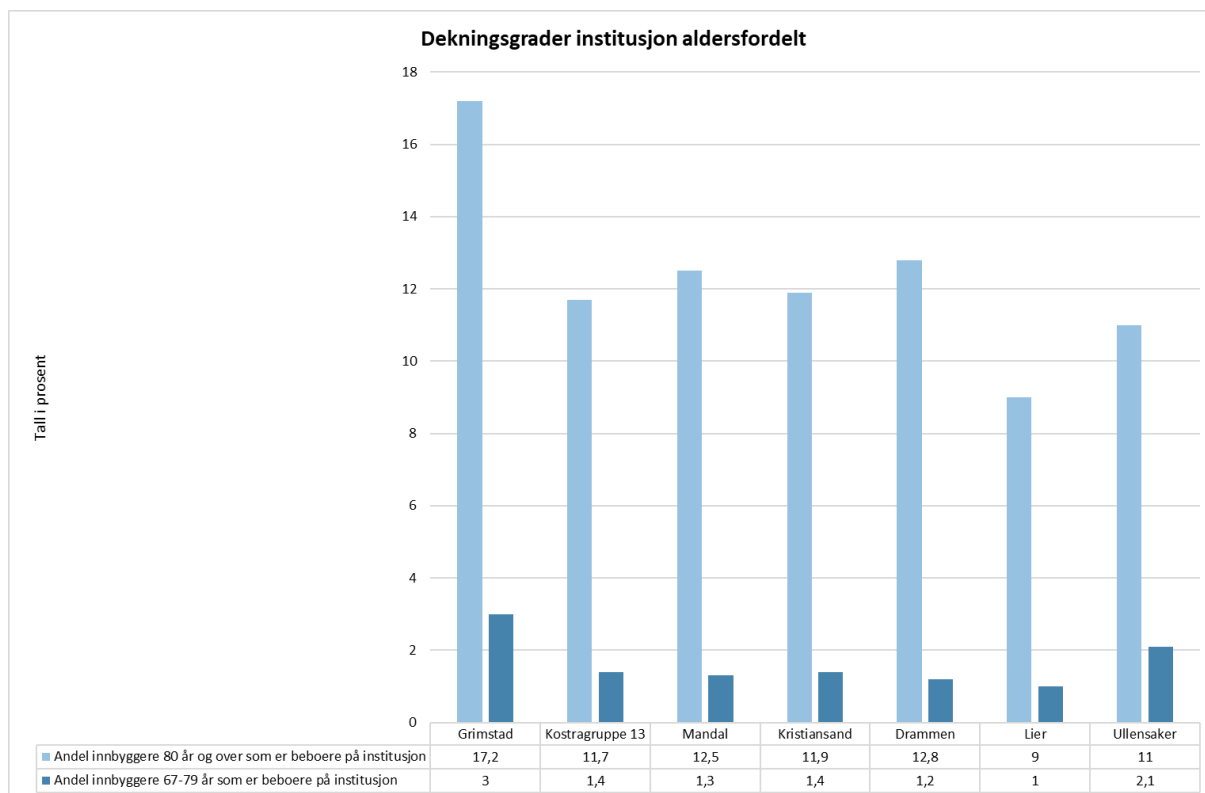
Kilde: Agenda Kaupang

Hjemmetjenester i denne tabellen er drift av heldøgnsomsorgsbolig.

Kilde: Agenda Kaupang

En høy andel av Grimstads innbyggerne over 80 år mottar tjenester. Det er lite hjemmetjeneste, mye i heldøgnsomsorgsbolig og institusjon. I grafikken nedenfor vises dekningsgraden for institusjonsplasser.

Kilde: Agenda Kaupang

Budsjettmodellene

I utviklingen av nye budsjettmodeller ligger det en forventning om at modellene på en god måte skal fordele resursser mellom enheter/avdelinger i sektoren. Det har vært et ønske om at en så stor del som mulig av budsjettene er gjenstand for fordeling innenfor modellene. I utviklingen av modellene har kommunalsjef, rådgivere, enhetsledere, avdelingsledere og tillitsvalgte deltatt for å gi en felles innsikt og eierskap til budsjettene. Modellene er ment å være enkle og forståelige, samtidig som de skal oppleves rettfærdige og realistiske. Ved utviklingen er det lagt vekt på å skape gode incentiver for effektiv drift i utførende avdelinger samtidig som kommunens helhetlige interesse ivaretas. Budsjettene tildeles som rammer for tjenestoområdet, mens den enkelte avdelings leveranse måles som enhetspriser for tjenestoområdet (kostnad per time i hjemmetjenestene, kostnad per kategori seng i sykehjemmene osv.). For rådmannen er det viktig at enhetslederne i Grimstad skal oppleve samme økonomiske mulighet til å kunne levere en god tjeneste (strukturell likhet), slik at de igjennom å skape gode prosesser og gjøre gode tjenestevalg kan skape god kvalitet i tjenester og gode brukeropplevelser for innbyggerne.

Budsjettmodell for institusjonene

Pleiefaktor i kommunen x årsverkskostnad x behovsvektor x antall senger = lønnsbudsjett dag og kveld

Årsbudsjettet beregnes ved å summere lønnsbudsjett dag og kveld, lønnsbudsjett natt og driftsbudsjettet.

Pleiefaktor for dag og kveld differensieres etter type plass.

Type plass	Vektor	Pleiefaktor*
Somatisk langtidsplass	1,00	0,665
Korttidsplass	1,13	0,752
Langtids demens	1,10	0,732
Forsterket plass - psykiatri	1,35	0,898
Korttidsplass demens	1,265	0,842
Rehabiliteringsplass	1,3	0,865
Palliativ	1,41	0,938
Forsterket korttid (USK)	1,35	0,898
Ø-hjelp (KAD)	1,41	0,938

Rammene for driften i sektoren vil være:

- nye budsjettmodeller
- heltidskultur
- ledelsesstruktur
- eiendomsmassen
- øvrige prosjekt som sektoren ønsker å ta ut effekt av, f. eks. natttjenesten

Budsjettmodell for hjemmetjeneste

Budsjett tildeles som en porteføljefinansiering ut fra følgende oppsett:

Kriteria	Vekting av kriterium	Kommentar
Vedtakstid	25 %	T&S tildeling av oppdrag for dagens brukere i sonen
Antall brukere	20 %	Budsjett fordeles etter antall brukere av tjenesten
IPLOS verdier	15 %	Baserer seg på helsenivå for eksisterende brukere
Demografi/alders-sammensetning	15 %	Baserer seg på antall borgere i ulike alderssegment og deres relative bruk av tjenester. Korrigert for heldøgnsplasser.
Tiltakstid	10 %	Tilsvare vedtakstid men er tjenesten egen oppfatning av behov for eksisterende brukere (alle avvik mot vedtak vurderes)
Geografi og logistikkforskjeller	10 %	Blir i dag vurdert likt mellom distriktene. Kriterium fungerer derfor som en videreføring av forrige budsjett/lav korrigering av budsjettendring
Sosiale forhold	5 %	Omfordeling av levekår basert på levekårsindikatorer i området

Målet med modellen er å gi incentiver om langsiktige gode løsninger. Det er i stor grad objektive kriterier i tildelingen av tjenestene. Risiko ved endret vedtaksvolum vil bli delt mellom kommunekassa og utførende avdelinger.

Budsjettmodell tilrettelagte tjenester

Denne budsjettmodellen har likhetstrekk med modellen for institusjonene, men utfordringen her er å finne riktig behovsvektor.

«Tiltaksnivå» x årsverkskostnad x behovsvektor x antall brukere = lønnsbudsjett dag og kveld

Årsbudsjettet beregnes ved å summere lønnsbudsjett dag og kveld, lønnsbudsjett natt og driftsbudsjettet.

Det er tre dimensjoner som ligger til grunn for beregning av behovsvektor. Det er brukers helse- og omsorgsferdigheter, sosiale ferdigheter og bemanningsbehov. I denne beregningen benyttes IPLOS.

IPLOS er et lovbestemt helseregister med data som beskriver ressurser og bistandsbehov til dem som søker om eller mottar nærmere definerte kommunale helse- og omsorgstjenester.

Kommentarer til sektorens budsjett

Nye budsjettmodeller

Budsjett fordeles internt i sektoren etter de nye budsjettmodellene. I 2019 innføres modell for institusjon og hjemmetjeneste. Modellen for tilrettelagte tjenester vil det bli jobbet ytterligere med å kvalitetssikre i 2019, for en implementering i 2020.

Kostnadene følges opp etter enhetskostnadene, som er:

- Sykehjem etter kategorier plasser (somatikk, demens med mer)
- Hjemmetjenester, pris per levert time
- Tilrettelagte tjenester etter kategoriserte brukergrupper

For å ha kontinuerlig fokus på budsjettutviklingen, er det svært viktig at sektoren har en controller som kontinuerlig følger opp de nye budsjetteringsmodellene.

Heltidskultur

Retningslinjene for heltidskultur ble behandlet i kommunestyret i 2018, KS 18/83. Retningslinjene gjelder i første omgang helse- og omsorgssektoren fra 01.01.2019. Hovedmålet med en heltidskultur er å øke kontinuitet og kvalitet på de kommunale tjenester som leveres til innbyggerne i Grimstad kommune, samt sikre kommunens rekrutterings- og kompetansebehov. Medarbeideren er den viktigste faktoren for å sikre god kvalitet på tjenestene. Med mange deltidsstillinger er det vanskelig å øke kvaliteten, og det er derfor viktig å heve andelen heltidsmedarbeidere.

For arbeidsgiver gir flere ansatte i heltid redusert kontrollspenn for den enkelte leder, færre rekrutteringsprosesser, sterkere eierskap til arbeidet hos medarbeidere, lavere turnover, forutsigbarhet i turnus, økt kontinuitet og faglig kvalitet i arbeidet. Alle de nevnte elementene har påviste positive effekter på nærværet.

Kommunen arbeider aktivt for likestilling, inkludering og mangfold. Kvinneandelen innenfor helse- og omsorgssektoren i Grimstad kommune utgjør 66 %. Det arbeides for å få en jevn kjønnsbalanse mellom kvinner og menn, samt å redusere ufrivillig deltid.

I 2019 vil sektoren opprette en bemanningstjeneste som blant annet skal forsyne enhetene med vikarer ved fravær. Det planlegges samarbeid med UiA ved I4H og MIL, IKT Agder, Arendal kommune evt. andre kommuner om å utvikle en «robot» som kan bistå bemanningskontor i oversiktsarbeid for å kunne tilby heltid og unngå innleie av vikarer fra private aktører.

Feviktun er pilot på kalenderturnus med oppstart fra 01.01.19. Det tas sikte på å innføre kalenderturnus for alle avdelingene i sektoren i løpet av 2019.

Ledelsesstruktur

I den nye organisasjonsstrukturen er det lagt vekt på at alle avdelingsledere har 100 % lederressurs. Alle ledere i sektoren har fullt personal, økonomi, fag og informasjonsansvar. Ledelsesforståelse er viktig på alle ledernivå. Alle lederne har gjennomført eller deltar på kommunens lederutviklingsprogram. Videre skal alle lederne delta på lederskolen som gjennomføres kontinuerlig i regi av støttetjenester.

Møtestruktur er viktig. Det gjennomføres fast og gjennomgående møtestruktur i sektoren. Saker vedrørende fokusområdene i sektoren, som tas opp på enhetsledermøtene, bringes videre i avdelingsmøter og personalmøter. Dette for å sikre informasjonsflyt. Det er også faste møter med støttetjenester for oppfølging av budsjett og HR-spørsmål. For prosjektene i sektoren er det faste omstillingsmøter, og møter i overordnet koordineringsgruppe hvor hovedtillitsvalgte og hovedverneombud er representert.

Videre har sektoren en fast møtestruktur med tillitsvalgte og verneombud. Det er faste møter på sektornivå og enhetsnivå.

Eiendomsmassen

Det er i 2018 blitt foretatt en gjennomgang av funksjonaliteten i eksisterende bygg i sektoren. Sluttrapport for eiendomsmasseprosjektet ble vedtatt i kommunestyret 18. juni 2018, PS 18/72. I denne rapporten er det vurdert funksjonalitet i byggene sett opp mot effektiv drift av tjenestene. Det fremkommer i kartleggingen at de fleste byggene har noen vedlikeholdsbehov og behov for mindre bygningsmessige endringer for å imøtekomme krav til god funksjonalitet og bærekraftig drift. Det er imidlertid flere bygninger som har større utfordringer for å kunne imøtekomme kravet om funksjonalitet og bærekraftig drift.

I 2019 er det særlig viktig å foreta en ombygging på GROM. GROM har 42 heldøgnsomsorgsboliger. Bygningsmassen er imidlertid ikke helt egnet til den brukergruppen som benytter boligene. Det er personer med alvorlig demens som bor i boligene. De blir forvirret av lange ganger og store forhold. Det er behov for mindre enheter inne på GROM. Det kan bygges om for ivareta dette behovet. Denne ombyggingen er også viktig sett opp mot at Grimstad kommune drifter heldøgnsomsorgsboliger dyrere enn sammenlignbare kommuner. God funksjonalitet i bygget er viktig for å kunne drifte effektivt.

Den Nordiske modellen

Flere kommuner begynner nå å se til Den Nordiske modellen ved fremskriving av behov for sykehjemsplasser, både korttids- og langtids plasser. Den Nordiske modellen legger til grunn at 9,3 % av befolkningen over 80 år vil ha et behov for sykehjemsplass. I tabellen nedenfor fremkommer hvilke behov Grimstad kommune har for sykehjemsplasser etter denne modellen.

	2018	2020	2024	2030	2040
Behov for sykehjemsplasser	79	84	96	137	176

Grimstad kommune har allerede 97 sykehjemsplasser. Etter denne modellen vil vi først få et behov for flere sykehjemsplasser etter 2024. Behovet for sykehjemsplasser vil være økt med 40 plasser i 2030 til 79 plasser i 2040.

Behov for heldøgnsomsorgsboliger er etter den nordiske modellen 5 % av innbyggerne over 80 år.

	2018	2020	2030	2040
Behov for heldøgnsomsorgsboliger	43	45	74	95

Grimstad kommune har nå 118 heldøgnsomsorgsboliger. Etter denne modellen har vi derfor langt flere heldøgnsomsorgsboliger enn det vi skal ha behov for i 2040.

Grimstad kommune må satse på gode hjemmebaserte tjenester, samlokaliserte korttids plasser for behandling og rehabilitering samt bygge boliger med mulighet for heldøgnsbemanning. På denne måten vil behovet for sykehjemsplasser og investeringer holdes på et lavt nivå.

Kommunen må kontinuerlig vri satsingen mot hjemmebaserte tjenester, og styre mot at innbyggerne i større grad selv er ansvarlig for å skaffe sin egen tilpassende bolig. Samtidig vil det skape en vekst med behov for flere omsorgsboliger og seniorvennlige leiligheter/«plussleiligheter» med mulighet for personalbase og heldøgnsbemanning.

Kommunen bør være proaktiv i arbeidet med arealplanen slik at aktuelle områder settes av til formålet. Det bør bygges attraktive, tilrettelagte boliger innenfor områdene i areal- og transportplanen. Denne utbyggingen bør skje i tett samarbeid med aktører i det private markedet.

Øvrige prosjekter og utviklingsarbeid

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi er et viktig satsningsområde nasjonalt, regionalt og kommunalt. Grimstad er med i store regionale prosjekt som TELMA, telemedisinsk oppfølging av personer med kroniske lidelser, og Innføring velferdsteknologi Agder. Grimstad har en viktig rolle i prosjektet Innføring velferdsteknologi Agder og er den kommunen som har tatt i bruk flest velferdsteknologiske løsninger. Kommunen bidrar i prosesser med gevinstrealisering og arbeid med prosedyrer og rutiner som deles i Agder. Grimstad har ansvar for å teste ut sengematter i regionen og lager prosedyrer rundt dette. Sengematter kombinert med dørsensorer gjør det mulig for flere personer å bo hjemme lenger til tross for kognitiv svikt. Det jobbes med å få GPS inn som en del av tjenesten. Erfaringer fra test av GPS er gode og bidrar til at flere kan bevege seg trygt utendørs.

Grimstad kommune har gjennom Utviklingssenter for sykehjem og hjemmetjenester ansatt en prosjektleder for kompetanseløft velferdsteknologi. Kompetanse hos ansatte og brukere er viktig for at kommunen skal lykkes med innføring av velferdsteknologi. Velferdsteknologiske løsninger bygger opp under at brukere kan bo lengst mulig i eget hjem og forskning viser til unngåtte kostnader, spart tid og økt kvalitet. Grimstad er sammen med alle kommunene i Agder med videre i nasjonalt velferdsteknologiprogram. Det er økt fokus på velferdsteknologi rettet mot barn og unge med nedsatt funksjonsevne, og Grimstad er også med i Nasjonalt velferdsteknologiprogram rettet mot barn og unge. Deltakelse i disse prosjektene gir store muligheter for kommunen til å nå målet om at velferdsteknologi skal være en integrert del av tjenestene innen 2020.

Grimstad koblet seg opp mot kommunalt responssenter i Kristiansand 19. september 2018. Dette forventes å gi gevinster for kommunen ved at pasienter får helsefaglig oppfølging direkte i alarmmottaket. Dette gir økt kvalitet og færre utrykninger for hjemmetjenesten. Når flere skal bo hjemme lengre med teknologi, må det være en sikkerhet for at teknologien fungerer og et teknisk apparat rundt teknologien som kan fange opp feil og varsle tjenesten ved feil. Det jobbes med en løsning for teknisk oppfølging av alarmer og velferdsteknologi i samarbeid med Østre Agder og IKT Agder. I tillegg er det viktig at kommunen sikrer et apparat slik at teknologi kan monteres raskt ut fra brukerbehov og at feil kan rettes raskt.

Tjenester på natt

I 2019 vil det jobbes videre med utviklingen av natttjenesten. I overordnet prosjekt for helse- og omsorgssektoren i 2017 ble det utarbeidet en rapport om natttjenesten. Denne rapporten sett opp mot prosjekt for innføring av velferdsteknologi og ny organisasjonsstruktur, vil være viktig i det videre arbeidet med utvikling av natttjenesten.

Rehabiliterings- og habiliteringsplan

Det utarbeides en rehabiliterings- og habiliteringsplan. Det er viktig at vi får en plan for dette området slik at vi tidlig, sammen med bruker og pårørende, kan planlegge overgang fra hjem til egen bolig for mennesker som vil trenge oppfølging i et livslangt perspektiv.

Helsesenter

Sak om helsesenter ble behandlet i kommunestyret i sak 18/72. Kommunestyret fattet følgende vedtak:

«Kommunestyret ber rådmannen sette i gang en prosess hvor en ser på en mulighetsstudie for et nytt helsehus på «industriområdet». En slikt mulighetsstudie må se nærmere på hvilke tjenester som skal inn i helsehuset, organisering, arealbehov, skisser for bygg, kostnadsestimat, finansiering mv. som kan legges til grunn for en videre regulering av området.

Det bør utarbeides en mulighetsstudie for etterbruk av Dømmesmoen.»

Arbeidet med et helsesenter er viktig i arbeidet med videreutvikling av tidlig innsats og de forebyggende tjenestene i kommunen. Ved å samlokalisere ulike tjenester kan det oppnås synergieffekter som vanskelig kan nås på annen måte. En slik samlokalisering kan gi bedret tjenestekvalitet, bedret effektivitet, bedret sammenheng og helhet i tjenestene. I tillegg gir det bedret tilgjengelighet for innbyggerne. Dette er et viktig arbeid for å nå kommunens mål om å redusere antall unge uføre.

Kommunen har i dag mange tjenester som har store utfordringer med lokaler som er for små og/eller ikke godt egnet for formålet. Disse problemene må løses i løpet av nær fremtid, og kan ikke løses innen rammene av hva kommunen disponerer av bygg i dag.

NAV

NAV er en helt sentral utøver av arbeids- og velferdspolitikken ved å forvalte velferdsytelser, tilstå velferdstjenester og hjelpe dem som har behov for bistand for å kunne delta i arbeidslivet. Stortingsmelding 33 - "NAV i ny tid" handler primært om tiltak for å videreutvikle arbeids- og velferdsforvaltningen, med det formål at den i økt grad skal understøtte målet om flere i arbeid og færre på trygd og at forvaltningen skal være robust slik at den kan møte ulike utfordringer som kan oppstå over tid. Arbeidet med Stortingsmelding 33 fortsetter i 2019. NAV arbeider med utvikling av tjenester for at flere skal bli inkludert i arbeidslivet. NAV vil øke innsatsen for de som står lengst fra arbeid. Dette må skje i samarbeid med arbeidsgivere, helsepersonell og andre som kan bidra til gode løsninger for den enkelte.

Kommunal øyeblikkelig hjelp (KØH)

Fra 01.01.19 driftes KØH kommunalt i Grimstad. Saken ble behandlet i kommunestyret i sak 18/57.

Satsningsområder

Kvalitetsreformen for eldre «Leve hele livet»

Helse- og omsorgsdepartementet har utarbeidet en kvalitetsreform for eldre, Stortingsmelding 15 (2017-2018) «Leve hele livet». Målgruppen for reformen er eldre over 65 år, både de som bor i hjemme og de som bor i institusjon. Når det gjelder utfordringene i eldreomsorgen fremover, uttales det:

«Å bare bygge ut dagens tjenestetilbud i takt med den demografiske utvikling vil ikke være tilstrekkelig for å møte de nye eldregenerasjonene.

Denne meldingen inviterer derfor de eldre selv og befolkningen for øvrig til å være med på å skape et mer aldersvennlig Norge. Aldringen av befolkningen berører alle samfunnsområder, markeder og sektorer.»

«Programmet skal utfordre den eldre befolkning til selv å engasjere seg i planlegging av egen alderdom og utforming av sine omgivelser. Samtidig blir det viktig å sørge for at også helse- og omsorgssektoren gjør sin del av arbeidet ved å skape aldersvennlige sykehus, sykehjem, botilbud og tjenester.»

Grimstad kommune må kontinuerlig vri satsingen mot hjemmebaserte tjenester, og styre mot at innbyggerne i større grad selv er ansvarlig for å skaffe sin egen tilpassende bolig. Arbeidet med kvalitetsreformen henger tett sammen med arbeidet med eiendomsmassen i helse- og omsorgssektoren og Den Nordiske modellen.

I4Helse

I4Helse skal være en nasjonal arena for innovasjon innen helse og omsorg, hvor velferdsteknologi og helseløsninger utvikles fra idé til skalerbar gjennomføring og varig anvendelse. De fire i-ene står for idé, involvering, innovasjon og implementering. Dette handler om utvikling av bedre tjenester for kommunenes innbyggere, bedre innretning av forskning og tjenesteutvikling og velferdsteknologi som næring. I4Helse skal også være et viktig bidrag i Agdersamarbeidet og Agder som nasjonal spydspiss for velferdsteknologi. Grimstad kommune har skrevet under på en leieavtale med UiA. De 30.08.19 åpner I4Helse. Flere av kommunens tjenester vil flytte opp til I4Helse bygget og dermed sikre økt samhandling og bidra i utvikling av morgendagens omsorg. Prosjektet Agder Living Lab avsluttes i 2018, men erfaringer som er gjort i dette prosjektet knyttet til test, utvikling og samhandling mellom forskere, næringsliv, kommunalt ansatte og brukere tas med videre i I4Helse.

Frivillighet

Arbeidet med frivillighet er viktig. Det bør utarbeides en handlingsplan for Frivilligsentralen i 2019.

Demensomsorgen

Det er vedtatt at det skal utarbeides en plan for demensomsorgen i 2019.

Barn og unge

Samarbeid på tvers for barn og unge skal videreutvikles i 2019. Det er særlig viktig med et godt samarbeid på tvers av sektor og enheter i kultur- og oppvekstsektoren og helse- og omsorgssektoren. Prosjektet Helsefremmende barnehager og skoler vil kunne gi gode innspill til en framtidsrettet organisering av kommunens arbeid med tidlig innsats.

Tjenestetrappen

I 2019 skal det være et sterkt fokus på å vri tjenestetrappen mot forebygging og tidlig innsats. Dette er tjenester på et lavt nivå i tjenestetrappen.

Arbeid og aktivitet

Arbeid og aktivitet er viktig for enkeltindividet og samfunnet. Det er behov for å utvide aktivitetstilbud for enkelte brukergrupper til å gjelde hver dag, kvelder, helger og ferie.

Internkontroll

Sektoren har fokus på internkontroll. Dette arbeidet skal fortsatt ha fokus og videreutvikles i 2019.

Innovasjon

Kontinuerlig forbedring og innovasjon er viktig for å utvikle tjenestene. I det videre arbeidet med å omorganisere enhetene og arbeidet med nye budsjettmodeller vil det være særlig viktig med innovasjon for å kunne utvikle et større handlingsrom.

Brukermedvirkning

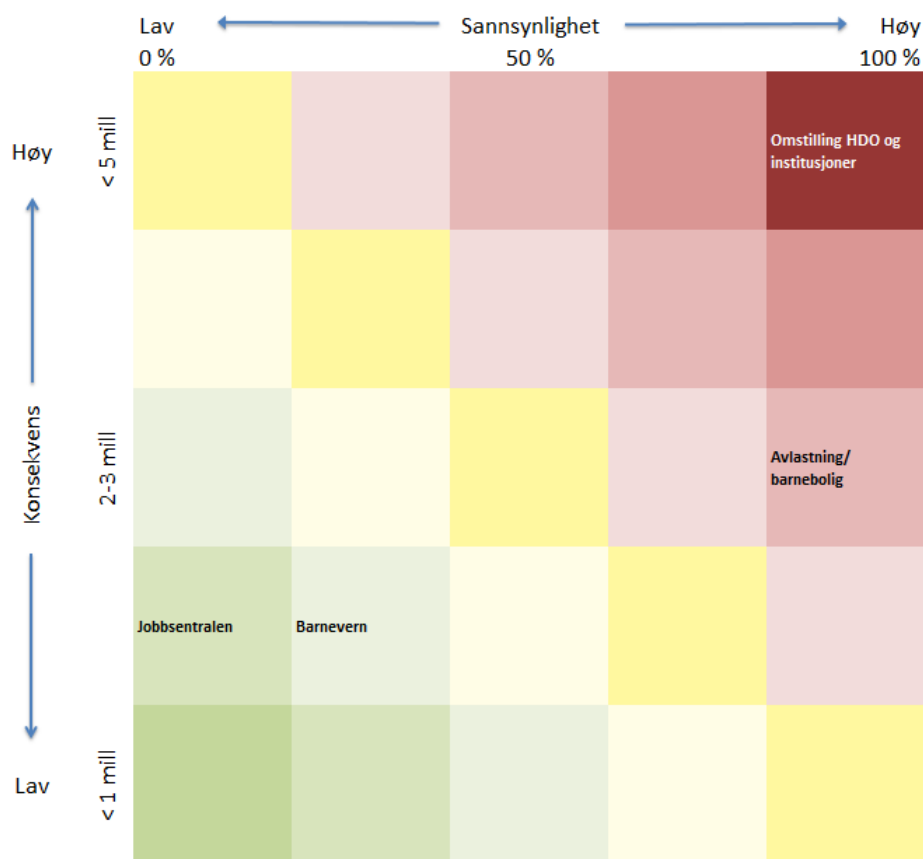
Brukermedvirkning på systemnivå skal videreutvikles. Det er viktig at enhetene har gode arenaer for brukermedvirkning på systemnivå. I tillegg må det utvikles rutiner for brukerundersøkelser.

Miljø

Miljøfyrtårnarbeidet fortsetter. Det er anskaffet flere el-biler som tjenestebiler. Det må også vurderes om det kan være hensiktsmessige å anskaffe flere el-sykler.

Økonomisk risiko – budsjett 2019

Sektorens hovedrisiko for budsjett 2019 er knyttet opp mot de områder som man i inneværende år ser som utfordrende også i 2019. Risikoen for ikke å håndtere innsparingskrav, samt evt. omorganisere tjenestene raskt nok til å kunne møte dagens utfordringsbilde er til stede.

Omstilling HDO og institusjoner

Innføring av nye budsjettmodeller vil medføre et behov for stor omstilling i HDO og institusjon. Dette er tjenester som kommune drifter dyrt i forhold til sammenlignbare kommuner. I budsjett 2019 reduseres budsjettet for disse tjenestene.

Barnevern

Det budsjetteres ikke med økte fosterhjems plasseringer. Dette er en kostnad som kan komme i løpet av året.

Avlastning/barnebolig

Omstillingen av avlastningen er nødvendig for å imøtekomme aktivitetsøkningen. Det vises til sak 18/19 i helse- og omsorgsutvalget.

Jobbsentralen

Behandlingen av søknader om «Tilskudd for flyktninger med nedsatt funksjonsevne og/eller atferdsvansker» hos IMDI tar lenger tid enn tidligere. Krav til søknadene er blitt strengere.

Ressurskrevende tjenester

Dette er tjenester som faller inn under tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester i kommunene. Kommunens egenandel er kr 1 285 000. Det kan søkes tilskudd for 80% av kostnadene utover egenandelen.

Dersom bruker har diagnosen psykisk utviklingshemmet er kommunens egenandel kr 1 940 000. Det kan søkes om tilskudd for 80% av kostnadene utover egenandelen.

Det er en øvre aldersgrense for tilskuddet på 67 år.

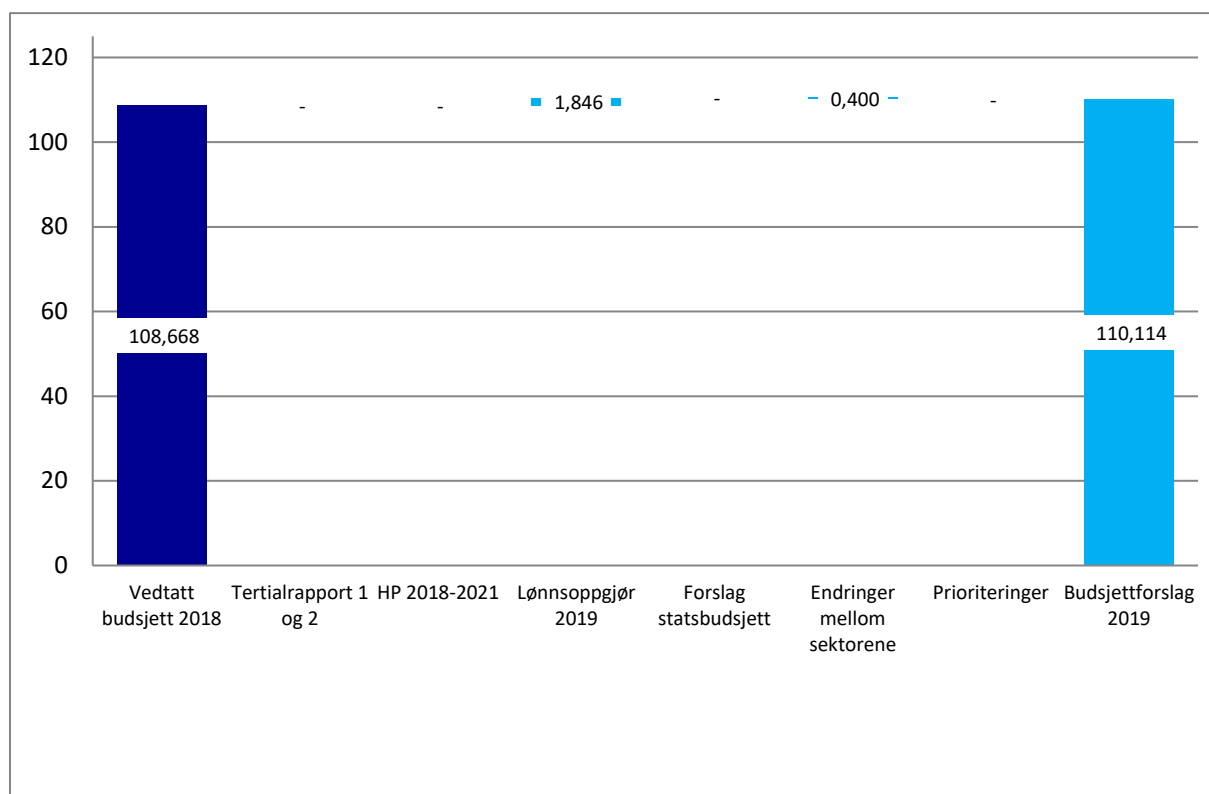
Kostnadskrevende tjenester

Tjenester som ligger tett opp mot kommunens egenandel for tilskuddsordningen for særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester, kalles kostnadskrevende tjenester. For disse tjenestene er det ingen tilskuddsordninger.

Sektorens mål for budsjett 2019

Nr.	Mål	Beskrivelse
1	Bærekraftig økonomi	Få oversikt - kontroll – identifisere nye tiltak for å sikre bærekraftig økonomi - Tett oppfølging av nye budsjettmodeller - Alle ledere i sektoren må følge opp sin budsjetter på avdelings- og enhetsnivå.
2	God kvalitet og kompetanse i tjenesteleveransene	Oppdatering av strategisk kompetanseplan - Definere kompetansebehovet ut fra brukergruppe - Tilrettelegge for kompetanseheving - Sikre god rekruttering gjennom krav til fagkompetanse - Heltidskultur
3	Funksjonelle bygg i helse- og omsorgssektoren	- I henhold til eiendomsstrategien skal det foretas en årlig gjennomgang av bygningsmassen - Bygningene til sykehjemmene og HDO skal vurderes opp mot effektiv drift - Det skal vurderes om det vil være hensiktsmessig med et Helsecenter, hva et Helsecenter bør inneholde og hvor det i tilfelle skal lokaliseres
4	Sykefravær lavere enn 8 %	Tett oppfølging av enheter der sykefraværet er >10 % - Følge opp sykemeldte etter gjeldende retningslinjer i kommunen - Gjennomføre tilpasninger for å redusere sykefraværet - Tilrettelegging av turnus - Bruke tekniske hjelpemidler for avlastning - Veilede sykemeldte til egnede oppgaver/stillinger
5	Grimstad skal være en foregangskommune innen velferdsteknologi	Delta i prosjekter og ha utprøvinger innen velferdsteknologi - Utvide bruk av velferdsteknologiske hjelpemidler - Delta i følgeforskning knyttet til velferdsteknologi - Samarbeide med UIA om I4Helse
6	Innføre heltidskultur	- Følge opp retningslinjer for heltidskultur, vedtatt i kommunestyret i sak 18/83 - Hovedregel skal være at det ansettes i 100% stilling - Ledige stillinger lysnes ut samlet en gang per måned

Samfunns- og miljøsektoren

Sammendrag og oppsummering av budsjett 2019

Samfunns- og miljøsektoren legger fram et driftsbudsjett på 110,1 mill. kroner. Sektoren har en økning på 1,4 mill. kroner fra 2018.

Virkning av lønnsoppgjøret 2018

Lønnsoppgjøret fra 2018 utgjør 1,9 mill. kroner ekskl. selvfinansområdet (VA). Lønnsoppgjøret for 2019 er avsatt med en forventet størrelse på kr. 1,7 mill. kroner.

Interne omdisponeringer

Enhet/område	Beskrivelse	Kostnad
Grimstad Eiendomsutvikling AS	Uttrekk engangsmidler 2018	-680 000
Omdisponering GEU AS midler	Kompensasjon bygg- og eiendom, økte driftsportefølje	340 000
Omdisponering GEU AS midler	Kompensasjon kommunalteknikk, økte driftsportefølje	340 000
Omdisponering bortfall alarminntekter	Brannvesenet	300 000
Innsparing Plan- miljø og landbruk	Redusere kjøp av tjenester	-300 000

Nye tiltak

Enhet/område	Beskrivelse	Kostnad
Bortfall av alarminntekter	Trygghetsalarmer, brannvesenet	-400 000
Sum nye tiltak		-400 000

Over tid har det vært gjennomført betydelige innsparinger både på kommunaltekniske tjenester og bygg- og eiendomstjenesten. Dette stiller store krav til effektiv drift, og kan medføre økt vedlikeholdsetterslep for kommunale bygg og infrastruktur.

Nye tiltak som må prioriteres innenfor sektorens nåværende budsjetttramme

Enhet/område	Beskrivelse	Kostnad
Byhaven	Drift av park og anlegg	-680 000

Undervarme Levermyr	Drift av anlegg	-150 000
Diverse mindre driftskonsekvenser	Bygg- og eiendomstjenesten	-200 000
Sum tiltak som må dekkes innenfor budsjettrammen		-1 210 000

Prisøkninger

Priser og gebyrer økes med kommunal deflator som er på 2,4 % i forhold til 2018.

Organisasjonen

Samfunns- og miljøsektoren består av seks tjenesteenheter:

- bygg- og eiendomstjenesten
- kommunaltekniske tjenester, inklusiv havneområdet, vann og avløp (renovasjon ligger på faktura- og gebyrseksjonen)
- brann- og feiertjenesten
- oppmålingstjenesten
- byggesakstjenesten
- plan-, miljø- og landbruksenheten

To stillinger rapporterer direkte til kommunalsjefen. Disse har ansvar for folkehelse, sykkelby, trafiksikker kommune, miljøfyrtårn og klimaarbeid.

Fokusområder

Oppfølging kommunal planstrategi

Kommunestyret vedtok kommunal planstrategi i juni 2016 (PS 87/16). Planstrategien ble oppdatert ved budsjettbehandlingen av budsjett 2018 i desember 2017. Planoppgavene vil ha stort fokus og være ressurskrevende i handlingsplanperioden. Sektoren har ansvar for følgende planoppgaver:

- Begrenset revisjon av kommuneplanens arealdel
- Kommunedelplan for Grimstad byområde (byplanen), inkl. samferdsel
- Formingsveileder/torg- og gatebruksplan for historisk sentrum
- Areal- og transportplan for arendsregionen
- Områdeplan for Jordtveit 2 Homborsund
- Områderegulering av Ågre
- Begrenset revidering av kommuneplanens arealdel
- Bypakke/bymiljøavtale Arendsregionen
- Områderegulering for Omre industriområde
- Hovedplan for vann
- Hovedplan for sykkel/handlingsplan for trafiksikkerhet
- Forprosjekt for GSV, veiutbedring, vann og avløp Omre - Homborsund, VA
- Hovedplan for avløp
- Energi og klimaplan for Grimstad kommune (rev.)
- Brannsikringsplan for den historiske trehusbebyggelsen
- Dokumentasjon Grimstad brannvesen (lovpålagt revisjon)

I tillegg skal sektoren delta aktivt i flere andre planprosesser; strategisk næringsplan, boligsosial handlingsplan og risiko- og sårbarhetsanalyse.

Noen av planoppgavene betinger at det avsettes egne budsjettmidler.

Byutvikling

Den største av planoppgavene vil være revidering av kommunedelplan for Grimstad sentrum. I den forbindelse er det utarbeidet et forslag til en torg- og gatebruksplan for det historiske bysentrum som behandles i kommunestyret 29.10.18. Torg- og gatebruksplanen foreslår løsninger som vil gi et godt grunnlag for økt fremkommelighet for gående og syklende og økt attraktivitet i sentrum ved bl.a. opprusting av sentrale møteplasser i byen.

Med torg- og gatebruksplanen sammen med nytt bibliotek og ny park ved biblioteket vil det dermed være stort fokus på byutvikling i 2019 og i årene framover. Byutvikling anses som svært viktig for å opprettholde kommunens attraktivitet og bidra til god befolknings- og næringslivsutvikling. Tematikk for sentrumsplanen vil være «Mennesket i sentrum», og dette skal ligge som en grunntanke i alt byutviklingsarbeid.

Kommunens byutviklingsarbeid må sees i sammenheng med pågående areal- og transportplanarbeid (ATP) for arendalsregionen (Arendal, Tvedestrand, Froland, Grimstad) og torg- og gatebruksplanen som gjennomføres i samarbeid med Statens vegvesen. Alle disse prosessene henger sammen, og har som felles mål å bidra til positiv byutvikling i Grimstad.

Forutsetningen for å lykkes med byutviklingsarbeid er at man gjennomfører gode prosesser for å utvikle eierskap til og samarbeid om gjennomføring av tiltak. Slike prosesser er ressurskrevende. Samfunns- og miljøsektoren er i stor grad bemannet med tanke på løpende drift og forvaltning. Sektoren har i liten grad vært bemannet for utvikling- og gjennomføringsarbeid. Det er viktig å følge opp det gode samarbeidsklimaet mellom Grimstad Min By, Grimstad næringsforening, gårdeierforeningen m.fl. De byene som lykkes med utviklingsarbeid, lykkes i stor grad gjennom godt samarbeid mellom det offentlige og private.

Eiendomsstrategi og boligmasseprosjekt

Grimstad kommune har gjennom 2017 fått på plass en første generasjon overordnet eiendomsstrategi. Dette arbeidet er fulgt opp med boligmasseprosjektet som er gjennomført av helse- og omsorgssektoren i samarbeid med bygg- og eiendomstjenesten. Boligmasseprosjektet gir et godt grunnlag for det videre arbeidet med å oppnå optimal og framtidsrettet bruk av og investering i kommunal boligmasse.

Dialog med næringslivet og bedre intern samordning

Grimstad næringsforening og samfunns- og miljøsektoren har et samarbeid for å forbedre saksbehandlingsprosessene og dialogen mellom byggenæringen og kommunen. Flere konkrete tiltak er iverksatt, blant annet boligkonferansen i juni 2018 og serviceerklæringer for saksbehandling av plan- og byggesaker. Det gode samarbeidet videreføres i 2019.

Planlegging av nytt renseanlegg

Det er gjennomført en kapasitetsvurdering som viser at Groos renseanlegg er overbelastet i forhold til den spillvannsmengden anlegget er dimensjonert for. Kommunestyret har vedtatt at det skal bygges nytt renseanlegg med driftsstart senest i 2020. I juni 2018 behandlet kommunestyret sak om nytt renseanlegg og fattet følgende vedtak:

«Før en tar endelig stilling til lokalisering av nytt avløpsrenseanlegg, ber kommunestyret rådmannen utrede muligheter for å bygge renseanlegg i fjell, primært i nær tilknytning til eksisterende renseanlegg. I dette inngår det også at teknisk utvalg og representanter fra administrasjonen befarer for eksempel anlegget på Odderøya. Saken tas deretter opp i kommunestyret til endelig avgjørelse innen utgangen av 2018.»

Utredning om mulighetene for fjellanlegg er under utarbeidelse.

Driften på enhetene

Plan-, miljø- og landbrukstjenesten

I 2018 har det vært stor aktivitet på enheten. Det er forventet at dette fortsetter i 2019. Det legges ned mye ressurser i overordnede planer og temaplaner. Her nevnes areal- og transportplan for Arendalsregionen, kommunedelplan for sentrum, områdereguleringene for Aagre og Omre, torg- og gatebruksplan og ny energi og klimaplan.

I tillegg nedlegges et stort arbeid i det interkommunale plansamarbeidet med kommunedelplan for E18. Dette arbeidet vil fortsatt kreve mye ressurser både fra politisk og administrativ ledelse i tiden fremover. I 2018 er enheten godt i gang med arbeidet med revisjon av kommuneplanens arealdel (jf. kommunal planstrategi). Dette arbeidet vil også foregå gjennom store deler av 2019. Det er godkjent en prosjektstilling og midler til evt. kjøp av tjenester på til sammen inntil kr. 2 000 000 for å finansiere kommuneplanarbeidet.

Det ble opprettet et nytt årsverk ved enheten i mars 2017 KS sak 17/44 med følgende vedtak:

«Stillingen skal bidra til en midlertidig kapasitetsøkning i form av økt bemanning fram til naturlig avgang om et til to år. Framtidig behov og eventuell permanent kapasitetsøkning må vurderes i forbindelse med budsjett og handlingsprogram»

En av medarbeiderne på enheten gikk av med pensjon i juni 2018 og behovet vurderes til å være minst like stort nå som i mars 2017. I tillegg til de oppgavene som var kjent i 2017 er arbeidet med den interkommunale plansamarbeidet for nye kommunedelplan for E18. I tillegg er pågangen av private reguleringsforslag økende. Kommunens stadige befolkningsvekst genererer jevnt nye planoppgaver, og det anbefales å videreføre denne stillingen.

Finansiering av kommunens bidrag til felles plankoordinatorstilling i det interkommunale plansamarbeidet finansieres innenfor enhetens rammer. Videre omfordeles kr. 300 000 til brann- og feiertjenesten.

Byggesaksenheten

Byggesaksenhetens primæroppgave er saksbehandling av søknader etter plan- og bygningsloven. Arbeidsmengden gjenspeiles i hovedsak aktiviteten i markedet samt enkeltsakers kompleksitet. Enheten behandler også utslippssaker knyttet til private avløpsanlegg, fører B-delen i matrikkelen, gjennomfører tilsyn og ulovlighetsoppfølging samt bistår med generell veiledning ved byggesakstorget.

I løpet av våren 2019 er det planlagt å gjennomføre et prosjekt for å ta i bruk eByggesak for at kommunen kan ta imot og gå mot en digital behandling av byggesøknader. Det forventes at prosjektet vil kreve litt ressurser i implementeringsfasen.

De siste årene har det vært et økende fokus på å følge opp ulovligheter og gjennomføre tilsyn. Dette arbeidet satses det videre på. Enheten vil i den forbindelse se på hvordan oppgaver løses internt for å frigjøre ressurser til ytterlige ulovlighetsoppfølging. Oppgaver som matrikkelføring, åpningstider på byggesakstorget bør vurderes i den anledning.

Etter flere utskiftninger på bemanningen og permisjoner forventes det at i begynnelsen av 2019 at enheten er fullbemannet med de åtte stillingshjemler som ligger til enheten.

Oppmålingstjenesten

Det er lagt inn en økning i gebyrene på 2,4 % for prisstigning (kommunal deflator).

Oppmålingstjenesten har fått en total utskifting av medarbeidere i 2018. Hele enheten, 4 medarbeidere, sa opp sine stillinger til nyttår 2017/2018. Det ble ansatt ny leder av oppmålingstjenesten fra 1. november 2017. Et nytt lovforslag om oppmålingstjenester ble behandlet av Stortinget i mars 2018. Resultatet av lovbehandlingen er at oppmålingstjenester fortsatt skal være en kommunal oppgave. Etter Stortingets behandling er de øvrige tre årsverkene besatt, og enheten er dermed fulltallig per 1. oktober 2018. På denne bakgrunn har det det vært nødvendig og hensiktsmessig å leie inn oppmålingskapasitet for å kunne levere tjenestene fram til enheten var fullt bemannet. Dette har ført til at kostnadene har vært større enn inntektene i 2018. Den nye enheten vil komme i normal drift i 2019, og det vil vurderes gjennom året 2019 hvorvidt gebyrene er på riktig nivå.

Brann- og feiertjenesten

Grimstad brannstasjon er ikke egnet til formålet etter dagens krav. Dette gjelder både fasiliteter knyttet til personell, men også areal for biler og utstyr. Det er politisk vedtatt som en del av eiendomsstrategien at det settes i gang et prosjekt for å utrede bygging av ny brannstasjon og primært samlokalisering med de andre nødetatene i området.

Kommunen er i kraftig befolkningsvekst og økningen kommer i hovedsak innenfor aksene Birketveit-Grimstad sentrum-Molland. Dette området kan i praksis betraktes som ett tettsted og vil om kort tid passere 20 000 innbyggere når en i tillegg tar med universitetscampus. Dette vil utløse et krav om økning fra 2 til 4 kasernerte mannskaper på brannstasjonen.

Fra tidligere å gå til brannvakta, ivaretas nå mottaksdelen av trygghetsalarmene av felles kommunalt responscenter i Kristiansand. Det resulterer i en mindre portefølje av andre og ikke lovpålagte alarmer. Samtidig er beredskapen utenom ordinær arbeidstid mangelfull så lenge en person er bundet opp i overvåkning av disse alarmene. Dette kan enten løses gjennom økt bemanning eller avvikling av de resterende alarmene. Det siste alternativet fremstår som mest realistisk og vil også frigjøre kapasitet på dagtid og bidra til en mer effektiv drift. Bortfall av inntekter for trygghetsalarmer på kr. 400 000 blir delvis finansiert med overføring fra Plan- miljø og landbruksenheten på kr. 300 000.

Kommunaltekniske tjenester

Det er i budsjettet lagt opp til en økning av budsjettet med til sammen kr. 200 000 til nye tiltak. Aktivitetsøkningen i enheten er større enn budsjettøkningen. Det vil si at enheten må gjennom sitt arbeid med kontinuerlig forbedring finne rom for den økte aktiviteten innenfor enhetens rammer.

I forbindelse med behandling av regnskapet for 2017 ble det bevilget midler til prosjekter på kommunalteknikk på nesten 30 mill. Homborsundveien (10 mill.) og opprustning av veier (6 mill.) er de største prosjektene.

Det har for 2019 ikke vært rom for oppgradering av bil/maskinparken, med unntak av innen vann og avløp. For Grefstadveien har grunnnerverv tatt lengre tid enn forventet. Flere grunneiere har nektet å avstå grunn frivillig. Det arbeides med detaljprosjektering, og når dette er ferdig, kan grunnnervet fortsette. Dersom grunnnervet går uten store problemer er forventet oppstart i løpet av 2019.

Bygging av flomlys på Levermyr blir ikke klart før tidligst våren 2019 p.g.a. en ekstra byggesaksrunde som følge av naboklager. Ny byggesak er behandlet oktober 2018.

For nytt renseanlegg gjenstår å bestemme seg for endelig plassering. Ny sak til politisk behandling kommer sannsynligvis i januar 2019, etter en grundigere utredning om mulig plassering i fjell.

Bygg- og eiendomstjenesten

Bygg- og eiendomstjenesten forvalter, drifter og vedlikeholder kommunens bygg- og eiendomsmasse, og i tillegg har bygg- og eiendomstjenesten ansvar for kommunens boligkontor, som forvalter startlån, bostøtte og tilskuddsordninger gjennom Husbanken. Innenfor prosjekter og utvikling er det jobbet godt med investeringen i handlingsprogrammet til kommunen og utvikling av kommunens eiendommer. Energimerking av kommunale bygg er utført og blir sett sammen med enøk-investeringen som er lagt inn i handlingsprogrammet for 2018 – 2021.

Bygg- og eiendomstjenesten la frem politisk sak i forhold til effektivisering av tjenestene innenfor enheten i 2016 og jobber videre med de politiske vedtak som ble gjort her. Her jobber vi med tilstandsrapporter, status på bygningsmassen og fokus på løpende effektiviseringsarbeid.

Det er høsten 2017 satt i gang arbeid med kontinuerlig forbedring innenfor enheten, dette vil enheten ha sterkt fokus på fremover og det er laget en plan over to år. Det legges opp til å en gjennomgang av egenproduksjon og ressursutnyttelse for hele enheten.

En del av effektiviseringstiltakene har vært å omprioritere personell innenfor drift til å ha større fokus på vedlikehold og reinvesteringer, det er i den anledning opprettet en egen vedlikeholdsgruppe.

Tiltaksmidler fra staten ble avsluttet i 2017, og reinvesteringsmidler som kommunestyret bevilget i 2015 på kr. 6 mill. over tre år til reinvestering i vedlikehold av kommunale bygg ble også avsluttet i 2017.

Boligkontoret er organisert under bygg- og eiendomstjenesten, og har vært gjennom en kartlegging i 2018 og rapporten ble ferdigstilt høsten 2018. Kontoret har jobbet målrettet med å optimalisere bruk av kommunale utleieboliger samt øke bruk av Husbankens virkemidler og fått integrert fakturagrunnlag mot faktura- og gebyravdelingen. Boligkontoret har hatt en sterk økning i bruk av startlånsmidler i 2018, og måtte søke om ytterligere midler. Bygg- og eiendomstjenesten har fokus på boligsosialt arbeid, og er deltaker i Husbankens by- og tettstedsprogram.

Innenfor fagområdet eiendom har det vært fokus på blant annet utarbeidelse av kommunens eiendomsstrategi, etablering av tomte- og boligfond, rettsforhandlinger Smith Petersens brygge, igangsatt prosjekt nytt helsehus og utvikling av industritomta. Det er også lagt frem boligsosial handlingsplan hvor bygg- og eiendomstjenesten har vært sentrale, og handlingsplanen integreres i eiendomsstrategien.

Renholdstjenesten fikk tildelt IA-prisen i 2016, for innsatsen for å være en inkluderende arbeidsplass, og det jobbes godt i renholdstjenesten med dette arbeidet videre. Renholdstjenesten jobber også med implementering av renholdsplaner på nettbrett (Clean Pilot), og jobber med kontinuerlig forbedring og innovativ tenkning for å utvikle tjenesten til å bli enda mer effektiv.

Grimstad kommune har en utfordring med etterslep på vedlikehold av kommunens bygningsmasse. Enheten får ikke kompensert for prisvekst for innkjøp av varer og tjenester for økte drifts- og vedlikeholdskostnader. Manglende kompensasjon for prisvekst betyr i praksis en innsparing på enheten. Disse innsparingene medfører at det år for år vil opparbeides et stadig større vedlikeholdsetterslep for våre bygg.

Bygg- og eiendomstjenesten vil ha større fokus på livssykluskostnader ved framtidige nye prosjekter. NS 3454 beskriver forholdet mellom livssykluskostnader, årlige kostnader, levetidskostnad og årskostnader, og fastlegger hovedposter for disse.

Bygg- og eiendomstjenesten vil også ha gjennomgang av kravspesifikasjoner, hensiktsmessige kontraktsformer, seriøsitet og evaluering av prosjekter for å styrke dette området mot entreprenørbransjen, som stadig blir mer utfordrende mot offentlig sektor.

Kommunens gravplasskapasitet

Det er gjennomført kartlegging av mulig plassering av ny gravlund på Fevik. Det er sett på ulike plasseringer og Skarsdalen er 1. prioritet. Dette er politisk behandlet i sak PS 65/15. For å kunne komme videre med prosessen er det behov for å gjennomføre grunnnerv og regulering av området. Det har vært en pågående prosess for å øke gravplasskapasitet øst i kommunen. Kommunen har gjennomført grunnnerv og ny reguleringsplan for utvidelse av kirkegården på Fjære. Kirken arbeider nå videre med utvidelsen av gravlund og prosjekteringen er ferdig. Utvidelsen antas å dekke behovet for nye graver på Fjære frem mot 2035 - 2040.

I tillegg er opprettingsarbeidene for samtlige 18 gravfelt på Fjære kirkegård, fem gravfelt på Eide kirkegård, 15 gravfelt på Landvik nedre og 11 gravfelt på Landvik øvre kirkegård fullført. De nye gravplanene har frigjort plass til rundt 300 nye graver. Kun Grimstad kirkegård på Frivoll gjenstår i dette prosjektet.

Rådmannen legger til grunn at nevnte tiltak vil gi en økning i kommunens gravplasskapasitet. Rådmannen har derfor ikke avsatt budsjettmidler til etablering av ny gravlund øst i kommunen (Skarsdalen) i budsjettåret 2019. Dette må vurderes i senere års budsjett.

Miljøsertifisering

Prosjekt Miljøfyrtårnsertifisering (MFT) av kommunens enheter ble fullført i 2016 - totalt 28 enheter. En prosjektrapport er utarbeidet og behandlet i kommunestyret i mars i 2017. Det er videre utarbeidet et notat som ble behandlet i kommunestyret i oktober 2017 om hvordan MFT-arbeidet i kommunen skal ivaretas og utvikles fremover. Grimstad kommune har sammen med Arendal og Risør laget en regionavtale som gjelder kostnader for sertifiseringer, konsulenttjenester etc.

Det vil være etableringskostnader ved sertifisering av nytt bibliotek og deling av Holvigaskolene i to MFT-objekter, samt kostnader til årlig regionlisens (Arendal, Risør og Grimstad), medlemsavgift, serviceavgift, miljøstasjoner og noen promoteringsprodukter. Grimstad rådhus, som gir grunnlaget for hovedkontormodellen, ble resertifisert våren 2018. Deretter resertifiseres de øvrige enhetene (syklus på tre år). Det strukturelle og systematiske miljøfyrtårnsarbeidet antas å bli innarbeidet i revidert klima-, energi- og miljøplan.

Sykkelby

Grimstad kommune inngikk i mai 2015 en formell trepartsavtale med Statens vegvesen og Aust Agder Fylkeskommune om satsing på sykkelbyen Grimstad. Hovedmålet med avtalen er at sykkelbruken i Grimstad skal øke med 25 % innen 2020. Alle tre parter har forpliktet seg til å jobbe mot dette målet innenfor egne rammer, men i tett samarbeid. Arbeidet skal rettes mot hele befolkningen; barn, unge, voksne og eldre. Det skal jobbes parallelt med fysiske tiltak og holdningsskapende arbeid.

Statens vegvesen utarbeidet i 2016 en mulighetsstudie for sykkel i Grimstad sentrum. Studiet er langt på vei en oppdatering av hovedplan for sykkel i Grimstad sentrum. Studiet legger føringer for hvordan Grimstad sentrum bør tilrettelegges for å nå målene om økt sykkelandel. I regi av å være en sykkelby har Grimstad kommune og Aust-Agder fylkeskommune fått innvilget statlige tilskudd til to prosjekter innenfor Grimstad kommune, Lillesandsveien og Biesletta. Biesletta er ferdigstilt i 2017 og Lillesandsveien i 2018. I 2018 mottok Grimstad kommune 517 000 kr av de samme tilskuddsmidlene til sykkelparkering på Jappa skole, kvalifiseringstjenesten og til UiA. Sykkelparkeringen på Jappa og kvalifiseringstjenesten ble ferdigstilt i august 2018 og sto klar til skolestart. UiA sin innendørs sykkelparkering vil stå ferdig innen utgangen av oktober. Kommunen har en langsiktig plan for utbedring av sykkelparkering på de øvrige skolene og kommunens øvrige bygg, og det er søkt om midler for å videreføre arbeidet i 2019. I 2019 er Landvik skole og rådhuset prioritert. Det stilles krav om egenandel på 50 % for å motta tilskuddsmidlene.

Fylkeskommunen bevilger årlig midler til sykkelbysatsingen i Grimstad og i 2018 er det gjennomført sykkelkampanjer rettet mot barn, unge, innvandrere og voksne, gjennomført sykkellys- og refleksaksjoner og vintersykkelkampanje. Vi har også fått montert en ny sykkelmåler på Vik (antas i drift denne måneden) og etablert frittstående sykkelparkering flere steder i sentrum. Offentlige pumper er etablert på Torvet og offentlige pumper og verktøysøyer etableres ved Biblioteket og på UIA i løpet av oktober.

Trafikksikker kommune

Grimstad kommune ble i juni 2016 godkjent av Trygg Trafikk som Trafikksikker kommune som første kommune i Agder. Alle enhetene i kommunen har gjort et arbeid for å systematisere sitt arbeid og få på plass rutiner innenfor trafikksikkerhet. Trygg Trafikk har gitt kommunen anbefalinger til videre arbeid for å øke kvaliteten på arbeidet som er gjort fram mot regodkjenning i 2019. Ny trafikksikkerhetsplan (2018-2021) ble vedtatt av kommunestyret 18.06.18, sak 18/ 92. Arbeid med regodkjenning er igangsatt.

Folkehelse

Folkehelseloven fra 2012 flytter ansvaret for folkehelsearbeid i kommunen fra helsetjenesten og over til rådmannen. Formålet er at alle kommunens sektorer skal jobbe for å fremme folkehelse og at kommunen skal tenke folkehelse i alle ledd. Folkehelsekoordinator har en rolle innenfor koordinering av kommunens folkehelsearbeid og jobber på tvers av sektorer og er involvert i mange av kommunens prosjekter og prosesser.

Kommunen har et lovpålagt krav om å utarbeide et oversiktsdokument over helsetilstand i befolkningen og påvirkningsfaktorer. Grimstad kommune utarbeidet sitt fireårsdokument i 2015 og dette skal revideres i 2019 og være grunnlagsdokument for utarbeidelse av ny planstrategi.

Grimstad kommune deltar som aktiv medspiller til ledende aktør (Lillesand) i utvikling av delsattingen Helsefremmende barnehager og skoler (HBS), innen Folkehelseprogrammet. Folkehelseprogrammet er en nasjonal 10-årig satsing hvor Agder er plukket ut som programfylker. Hovedformålet med Folkehelseprogrammet er:

1. Bedre psykisk helse for barn og unge 0-24 år, samt rusforebyggende arbeid
2. Kunnskapsutvikling på området
3. Samordning innad i regionen (Agderfylkene)

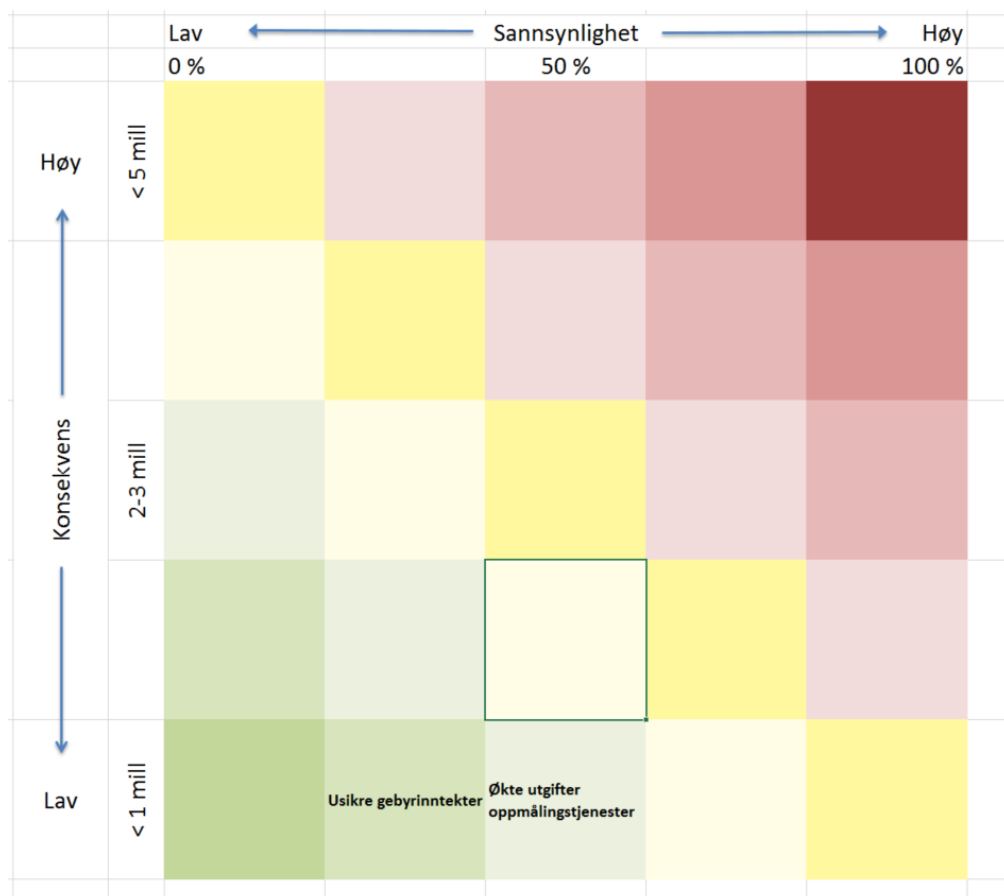
Grimstad kommune mottar i 2018 395 000 til satsingen innenfor HBS. Det er etablert en intern prosjektgruppe bestående av ansatte fra skole, barnehage og helse. Gruppen er inntil det ansettes en prosjektleder (på tilførte midler fra folkehelseprogrammet), ledet av folkehelsekoordinator.

Risikoområder

Den totale budsjetttrammen for samfunns- og miljøsektoren er stram, og det ligger en betydelig risiko knyttet til selve driften. Det er i liten grad tatt høyde for at noe uforutsett skal skje. Det er lagt opp til et stramt budsjett for branntjenesten, der det ligger inne et lavt risikonivå når det gjelder antall brann/ulykker. Hvis det ikke skjer ekstraordinært store/mange hendelser, er denne risikoen like fullt håndterbar.

Innenfor oppmålingstjenesten vil det være en begrenset risiko for at utgiftene blir større enn inntektene, som følge av innleide tjenester.

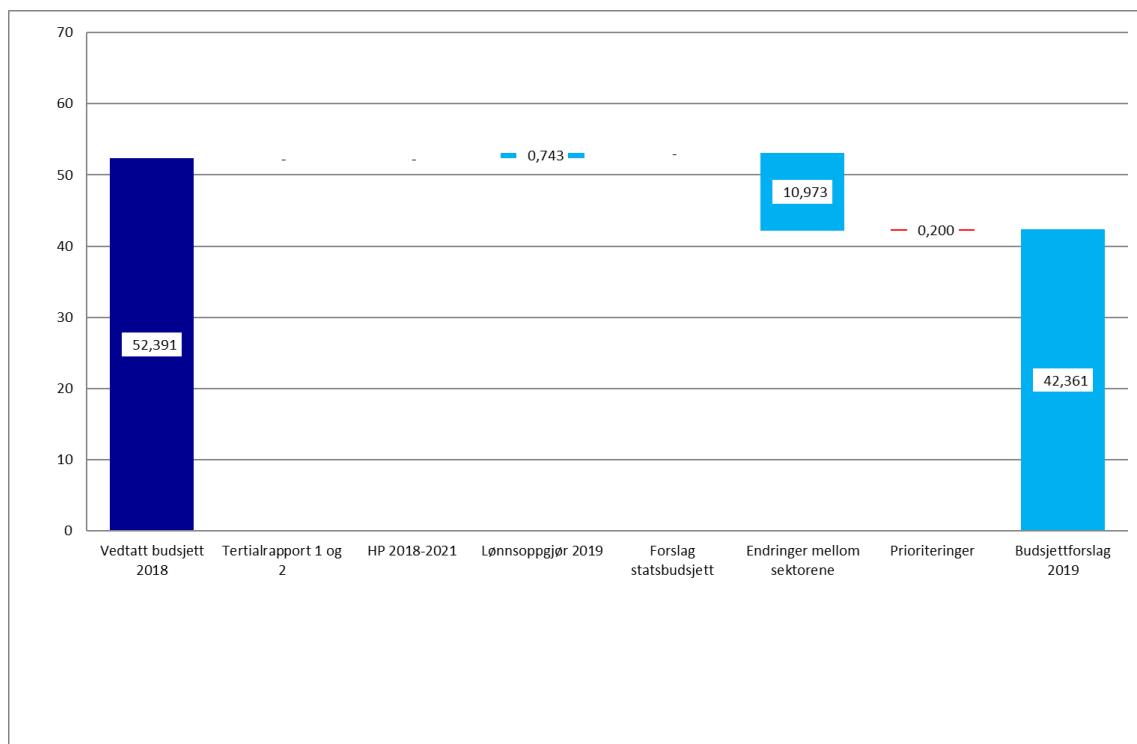
Budsjetterte gebyrinntekter betinger fortsatt stor aktivitet i byggenæringen.

Sektorens mål

Nr.	Mål	Beskrivelse
1	Unngå nye unge uføre	Planlegge og utvikle offentlige møteplasser med tanke på inkludering og mangfold.
2	Prioritere tid og ressurser til å ivareta Grimstad kommunes interesser i arbeidet med det interkommunale plansamarbeidet av kommunedelplan for E18.	Dette gjelder alle fagområdene innenfor plan, miljø og landbruksenheten.
3	Innføring av eByggesak	Digital byggesaksløsning for saksbehandlere
4	Tilby gode oppmålingstjenester til kundene innenfor vedtatt budsjetttramme	Arbeide for at 2019 blir et normalt driftsår
5	Brann og feiertjenesten skal arbeide for å fremme de forebyggende og beredskapsmessige oppgavene etter brannloven for å sikre en effektiv og sikker drift.	Vektlegge aktivitetene i det forebyggende arbeidet slik at de tilgjengelige ressursene blir brukt der de gjør størst nytte. Gjennomføre en beredskapsanalyse for å bli mest mulig tilpasset de oppgaver brannvesenet kan bli stilt overfor. Sørge for kontinuerlig evaluering av driften og grundig opplæring ved nyansettelser.
6	Øke innsatsen innenfor trafikksikkerhet i Grimstad kommune	Arbeide for å heve kompetansen og øke bevisstgjøringen om trafikksikkerhet internt og mot politisk ledelse.
7	Gjennomføring av kartlegging og prosjektering av energieffektivisering	Sett opp mot energimerkingen som er gjennomført og bevilget midler for energieffektivisering. Må det avklares hvilke tiltak som vil gi størst besparelser og gjennomføre prioriterte prosjekter. Dette må også sees i sammenheng med utfasing av fossilt brensel.
8	Jobbe aktivt med kontinuerlig forbedring i alle sektorens enheter.	Fortsette aktivt arbeidet som er igangsatt med kontinuerlig forbedring.

Støttetjenestene og rådmannens stab

Støttetjenester og rådmannens stab fikk et samlet vedtatt budsjett for 2018 på 52,4 mill. kroner. For 2019 legger støttetjenester og rådmannens stab frem et budsjett på 42,4 mill. kroner. Dette er en budsjettreduksjon på 10 mill. kroner. Endringen av budsjetttrammen fra 2018 til 2019 fremgår av diagrammet over og presenteres kort slik:

Lønnsoppgjøret for de stillinger som tilhører stab og støtte er for 2018 beregnet til å være på 0,743 mill. kroner.

Det er lagt inn en endring av budsjett mellom sektorene på totalt 10 973 mill. kroner. Spesifisert er dette:

Beskrivelse – endring av budsjett	Beløp
Budsjett for AKST flyttes til fellesområdet	-9 568
Østre Agder	- 350
Flyttet årsverk til FoU-enheten	-855
Barnefattigdom flyttet til kultur	-200
Totalt	-10 973

Det er foretatt prioriteringer på stab og støttetjenester med totalt 0,2 mill. kroner. Dette fordeler seg slik:

Beskrivelse	Beløp
Tour des Fjords	- 500
Lederprogrammet	- 300
Omstilling 2018	- 1 000
Reversert tidligere budsjettkutt	1 500
Omstillingskostnader	500
Totalt	200

I støttetjenester har man samlet rådgivere innen administrasjonsfagene i ett felles fagmiljø. Formålet med å samle disse rådgiverne under én leder, kommunalsjef for støttetjenester, er å styrke den tverrgående rådgiverkompetansen. En styrking av denne kompetansen vil være viktig i en tid hvor organisasjonen blir stadig mer kompleks. Støttetjenester består av IKT, økonomi, HR, kemner, faktura og gebyr, kommunikasjon, politisk

sekretariat, lederstøtte, innkjøp og jus. Fagfeltene økonomi, HR samt innbyggerservice/ kommunikasjon og IKT har i tillegg sine egne fagsjefer. Støttetjenestene skal sørge for at enhetene og politikere får gode og relevante rapporter med god datakvalitet.

Økonomi

Fagfeltet økonomi skal støtte opp om utarbeidelse av budsjett, økonomirapportering og driftsanalyser. I tillegg har økonomi systemansvaret for Grimstad kommune sitt ERP-system.

HR

Fagfeltet HR skal støtte opp om fagområdene HMS og arbeidsgiverpolitikk og bistå med støtte og rådgivning til enhetene innfor HR. HR skal inneha spisskompetanse på rekruttering, pensjon og sykefraværsoppfølging. HR skal også utarbeide rapporter og analyser av kommunens HR-tall. Fra 2019 vil beredskap og internkontroll bli plassert i HR.

Beredskap og internkontroll

Dette fagfeltet vil fra 2019 være underlagt HR-sjef. Stillingen som fagsjef for dette området omgjort til en rådgiver etter at fagsjefen gikk av med pensjon høst 2018.

I fagfeltet ligger arbeid med beredskap, internkontroll, HMS og avvikshåndtering. Beredskap og internkontroll skal etablere og videreutvikle et helhetlig system for internkontroll. Det skal utvikles et helhetlig kvalitetsarbeid i kommunen også opp mot de faglige kvalitetssystemene. Det jobbes i tillegg med å implementere et overordnet system for risikovurdering. Arbeidet med beredskap og beredskapsplaner ligger også inn under dette fagfeltet.

Faktura og gebyr

Faktura- og gebyrseksjonen har hovedansvaret for forvaltning og fakturering av kommunale eiendomsgebyrer, fakturering av barnehage, SFO, husleie og gebyrer knyttet opp mot tjenester i samfunns- og miljøsektoren. Eiendomsskattekontoret og fagansvaret for renovasjon ligger også under seksjonen. Kommunale eiendomsgebyrer omfatter gebyrer for renovasjon, vann, avløp, slamtømming, feiing og eiendomsskatt.

Faktura- og gebyrseksjonen består av seks årsverk og sender årlig ut ca. 170 000 fakturaer. Seksjonen har det faglige ansvaret for at lovverk rundt utfakturering i kommunen overholdes, og systemansvaret for faktureringsmodulen i økonomisystemet.

Seksjonen har forvaltningslederansvaret for forvaltningsgruppen kommunaltekniske forsystemer samt lederansvaret for forvaltningsgruppen for faktura og innfordring i IKT Agder-samarbeidet.

Kemner

Kommunene Grimstad og Lillesand har et felles kemnerkontor med ansvar for skatteoppkreverfunksjonen i begge kommunene. Grimstad er vertskommune for samarbeidet, og enheten holder til i moderne og trivelige lokaler i Ericssonbygget i Grimstad, hvor de er samlokalisert med skattekontoret (Skatt sør) og interkommunal arbeidsgiverkontroll i Agder. Kemnerens hovedoppgaver er regnskapsføring, fordeling og innkreving av skatter og arbeidsgiveravgift, samt kontroll og informasjon overfor arbeidsgiverne i kommunene. Kemneren har også ansvar for innkreving av kommunale eiendomsavgifter og andre kommunale krav for Grimstad kommune.

Høsten 2018 føres det samtaler med Arendal kommune om en sammenslåing av kemnerfunksjonen i Grimstad og Arendal. Det vil bli fremmet en egen politisk sak på dette. En eventuell sammenslåing vil ikke påvirke Grimstad kommune sine kostnader til dette i budsjettet, da Arendal vil måtte legge inn like mye inntekter som kostnader.

Utover dette er kommuneadvokaten og rådgiver for innkjøp og avtaleinngåelse underlagt virksomhetsstyring.

Innbyggerservice og kommunikasjon

I innbyggerservice- og kommunikasjonsavdelingen ligger politisk sekretariat, valg, lederstøtte, kommunikasjons- og informasjonstjenester, publikumsmottak/ekspedisjon, telefoni og sentralbordløsninger og IKT.

Avdelingen jobber med tilrettelegging for bruk av digitale kommunikasjonskanaler, å ta ut gevinster av digitaliseringsarbeidet, og å innføre digitale tjenester. Medarbeidere deltar i denne sammenheng i prosjekt og faggrupper innenfor IKT Agder-samarbeidet. Avdelingen har ansvar for gjennomføring av valg. Her ligger også ansvaret for samarbeidet med Fadderstyret ved UiA i forbindelse med ulike studentarrangement. Avdelingen har systemansvar for flere fagsystem, som saksbehandlings- og arkivløsning, web-løsninger, fagsystem innenfor skole og barnehage, web-TV og pleie- og omsorgssystemet Gericat. Avdelingen bidrar med IKT-faglig kompetanse i

arbeidet med utvikling av nye digitale løsninger i helse- og omsorgssektoren, eks. velferdsteknologiske løsninger og alarmsystem. Kundecontact- og bestilleransvar overfor IKT Agder ligger også her.

Agder Kommunale Støttetjenester

Agder Kommunale Støttetjenester (AKST) er et interkommunalt samarbeid mellom kommunene Arendal og Grimstad. AKST ble opprettet 01.01.15, og består av tidligere ansatte fra Grimstad og Arendal kommune som betjener lønns-, regnskaps- og arkivtjenester for disse to kommunene. AKST er en selvstendig virksomhet etablert i lokaler i Grimstad i Terje Løvåsvei 1.

Risikovurdering

Det er to områder som vurderes å ha en risiko innenfor støttefunksjonene:

Medarbeiderne i støttetjenester har vært igjennom et meget travelt år, og belastningen på mange medarbeidere har vært stor. I 2019 skal fortsette arbeidet med rolleavklaringer både internt i støttetjenester og mot sektorene

Kvalitetssjef gikk av med pensjon høsten 2018. Vi skal rekruttere en ny medarbeider. Denne medarbeideren vil bli innplassert som rådgiver, og fagfeltet legges inn under HR-sjef. Det blir viktig å finne riktig kompetanse og få ny medarbeider raskt i produksjon på fagområdet.

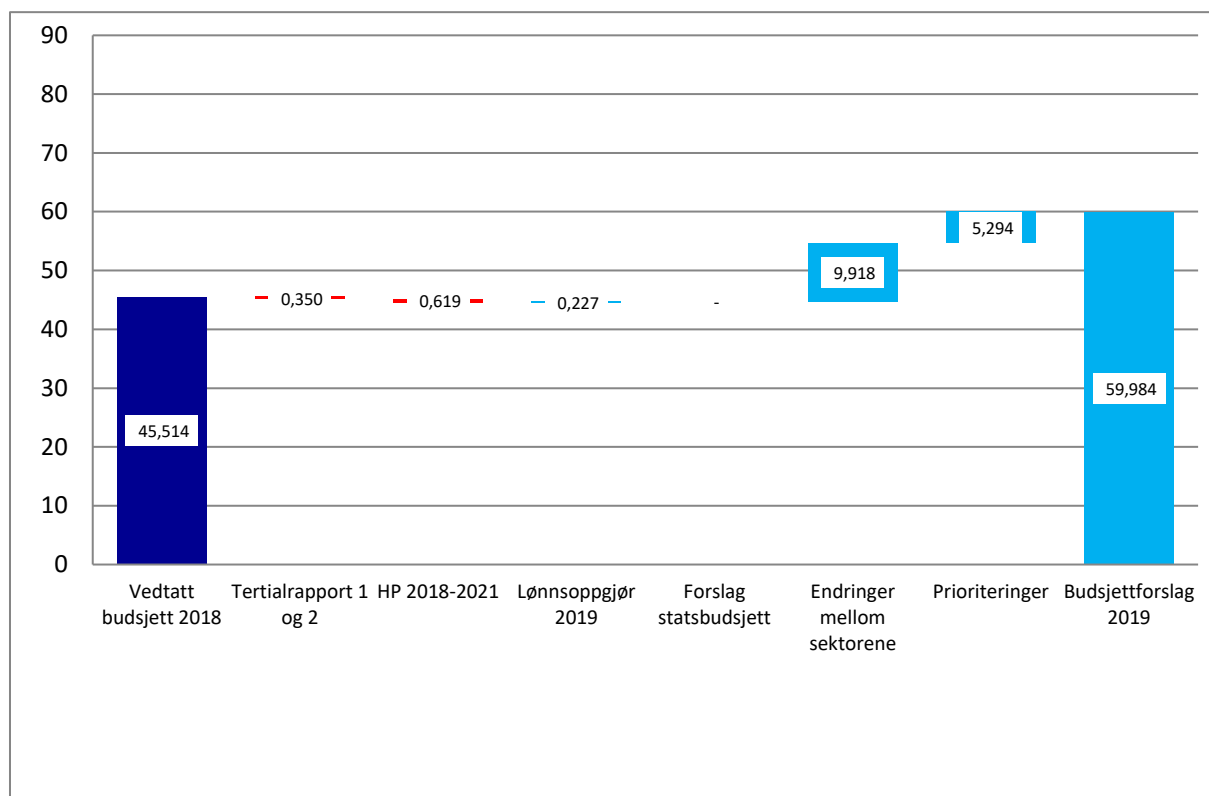
Tiltak det ikke er funnet plass til i budsjett 2019

Stab og støtte:		
1	Taksering næringseiendommer	250 000
2	Lisenser og kontigenter	230 000
3	Trio sentralbordsløsning	74 000
Totalt		554 000

Støttetjenester og rådmannens stab - mål for budsjettåret 2019

Nr	Mål	Beskrivelse
1	Støttetjenester skal arbeide med digitalisering av tjenester for Grimstad sine innbyggere og medarbeidere	- Deltakelse i digitaliseringsprogrammet i IKT Agder-regi - Deltakelse i investeringsprosjekter som gjøres for å digitalisere tjenester til innbyggere og medarbeider - Jobbe med prosessevaluering av arbeidsoppgaver i støttetjenester for å legge disse til rette for digitalisering
2	Tydelige roller og ansvar som sikrer at alle vet hva som skal leveres og kundene vet hva de kan forvente	- Alle skal vite hvilken rolle og hvilket ansvar de har. Kundene skal vite hvilke leveranser de kan forvente - Det må gjennomføres en internundersøkelse på støttetjenester for å avklare om målet er på plass - I 2019 skal det gjennomføres en ny medarbeiderundersøkelse. Resultater fra denne må følges opp.
3	Sykefraværet i støttetjenester skal ned til 4,5 %	- Benytte metoder for å redusere sykefraværet fra bedriftshelsetjenesten og KS - Arbeide med arbeidsmiljø
4	Støttetjenester skal fremstå som tilgjengelige og effektive overfor våre brukere	- Våre kunder skal oppleve at de raskt får svar og tilbakemelding på sine spørsmål - Jobbe med møtekultur, kan vi redusere tiden vi sitter i møter. - Etablere Kommune Kari på innsiden. Digital spørrekanal for medarbeidere som svarer ut enkle rutinespørsmål.

Fellesområdet

Waterfall-grafikken for fellesområdet viser følgende endringer fra budsjett 2018:

I rapporten for 1 tertial 2018 ble 0,350 mill. kroner flyttet fra fellesområdet til kultur. Dette gjelder Aust Agder Museum.

Det ligger inne en endring på -0,619 mill. kroner basert på Handlingsprogram 2018 -2021. Dette fordeler seg slik:

Beskrivelse	Beløp
Kommunestyrevalg 2019	1 072 000
Læringer	800 000
Felles IKT kostnader	- 2 491 000
	- 619 000

Det er lagt inn 0,227 mill. kroner for å dekke lønnsoppgjør

Det ligger inne en flytting av budsjett mellom sektorer på 9,918 mill. kroner. Dette fordeler seg slik:

Beskrivelse	Beløp
Østre Agder kontingent	350 000
AKST flyttet fra støttetjenester	9 568 000
	9 918 000

I budsjettet til fellesområdet er det for budsjett 2019 lagt inn prioriteringer på totalt 5,294 mill. kroner. Dette fordeler seg slik:

Beskrivelse	Beløp
Økning personalforsikringer	120 000
Personalvernombud (østre Agder)	242 000
Reversering av kutt fra tidligere år	1 240 000
Andel næringsmedarbeider (Østre Agder)	259 000
Kjøp av juridiske tjenester	1 000 000
Økning kostnader IKT (IKT Agder)	2 000 000
Kontrollutvalget	256 000
Læringer	- 200 000
AKST	377 000
	5 294 000

Læringer

I kommunestyresak 18/95 foreslo rådmannen en ny opptrappingsplan på læringer. Denne la opp til at man i 2021 kunne tilby 69 lærlingeplasser i 2021. I sitt vedtak i samme sak ønsket kommunestyret å forsere denne opptrappingsplanen med ett år, slik at man i budsjett 2019 skulle budsjettere med 58 læringer.

Rådmannen har i sitt forslag til budsjett for 2019 ikke funnet rom for denne økningen, men har innarbeidet den opprinnelige opptrappingsplanen som lå i handlingsprogrammet. Det vil si at det budsjetteres med 45 læringer for 2019.

IKT Agder

Grimstad kommune har sammen med Arendal, Grimstad, Froland, Tvedestrand, Risør, Åmli, Vegårshei Gjerstad og Aust-Agder fylkeskommune etablert IKT Agder. Den 19. april 2018 besluttet fellesnemnda at IKT Agder skal levere IT tjenester til den nye fylkeskommunen. Det betyr at IKT Agder vil vokse, både i antall ansatte og antall brukere og lokasjoner som de leverer tjenester til.

IKT Agder har i dag ca. 60 ansatte som har ansvaret for ca. 32 000 brukere. Selskapet leverer tjenester til eierkommunene som blant annet omfatter supporttjenester, drift av utstyr, nettverk, Ikt rådgivning, forvaltning av applikasjoner, prosjektledelse og videreutvikling av disse.

IKT Agder vil være sentral i Grimstad kommunes digitalisering og digitaliseringsstrategi. Nasjonale føringer og kommunens planverk (f. eks. kommuneplanen, handlingsplaner og virksomhetsplaner) gir føringer for satsingen på digitalisering i IKT Agder-samarbeidet. Grimstad kommune vil legge en ny digitaliseringsstrategi frem for politisk behandling i 2019.

Digitalisering

I 2018 ble det startet et eget digitaliseringsprogram i IKT Agder. Digitaliseringsprogrammet skal sørge for at IKT Agder-samarbeidets felles digitaliseringsstrategi og kommunenes handlingsplaner på området realiseres, og er samordnet med Grimstad kommunes IKT-strategi for 2014-2017. Programmet skal identifisere, anskaffe, utvikle og implementere løsninger som optimaliserer en effektiv tjenesteproduksjon og gode innbyggertjenester. Det er satt en økonomisk ramme på totalt 16 mill. kroner til gjennomføringen av programmet. Programmet skal også følge opp at gevinster av løsningene blir realisert av den enkelte organisatoriske enhet i kommunene.

Programmet skal levere 30 digitale tjenester til innbyggere og næringsliv, der 15 tjenester er hel-digitale (automatiserte) og 10 er proaktive tjenester, for eksempel tildelinger uten søknad. I tillegg kommer fem ikke definerte tjenester. Tjenestene vil være fordelt over kommunes fagområder. Programmet vil sammen med fagområdene definere dette i detalj.

I tillegg skal programmet tilrettelegge for effektiv tilgang til og gjenbruk av informasjon på tvers av prosesser og løsninger for å utvikle en effektiv tjenesteproduksjon med best mulig kvalitet. Dette muliggjør bl.a. ferdig utfylte skjema og en helhetlig tjeneste. Tjenestene skal være robuste og sikre. Flere og flere tjenester vil derfor legges i «skyen» frem for å drifte selv.

Prosjekter

Prosjektaktiviteten i IKT-samarbeidet fortsetter, hovedsakelig med utskifting av mindre fagsystemer og utbedring og påbygging av eksisterende systemer og tjenester.

Følgende nye investeringsprosjekter ble i juni 2018 prioritert av porteføljerådet for 2019:

- eHandelsløsning
- Sentralbordløsning
- Barnevernsvakt
- Barnehagesystem 2 – Vigilo Øst
- Mobilt barnevern
- BRA Arkiv
- Mine Eiendommer
- eByggesak
- Avvikssystem

I tillegg ønskes oppstart av Office 365 for skole.

IKT-kostnader i budsjett 2019

Det er i budsjettet lagt inn en økning i IKT-kostnadene på 3,4 mill. kr fra 2018 til 2019. Handlingsprogrammet 2018 – 2021 la til grunn en økning som var lavere enn dette. Dette gir oss en kostnadsmessig utfordring på IKT Agder: I rådmannens budsjettforslag for 2019 blir den kostnadsmessige økningen til IKT Agder kun kompensert med 2 mill. kr. Dette gir fellesområdet et innsparingskrav på 1,4 mill. kroner. Dette innsparingskravet vil bli dekket inn ved en reduksjon av andre driftskostnader på fellesområdet, samt en gjennomgang av antall brukere som er lisensiert gjennom IKT Agder, som er lisensiert gjennom IKT Agder.

Følgende forhold ligger til grunn for økningen i IKT-kostnaden fra 2018 - 2019:

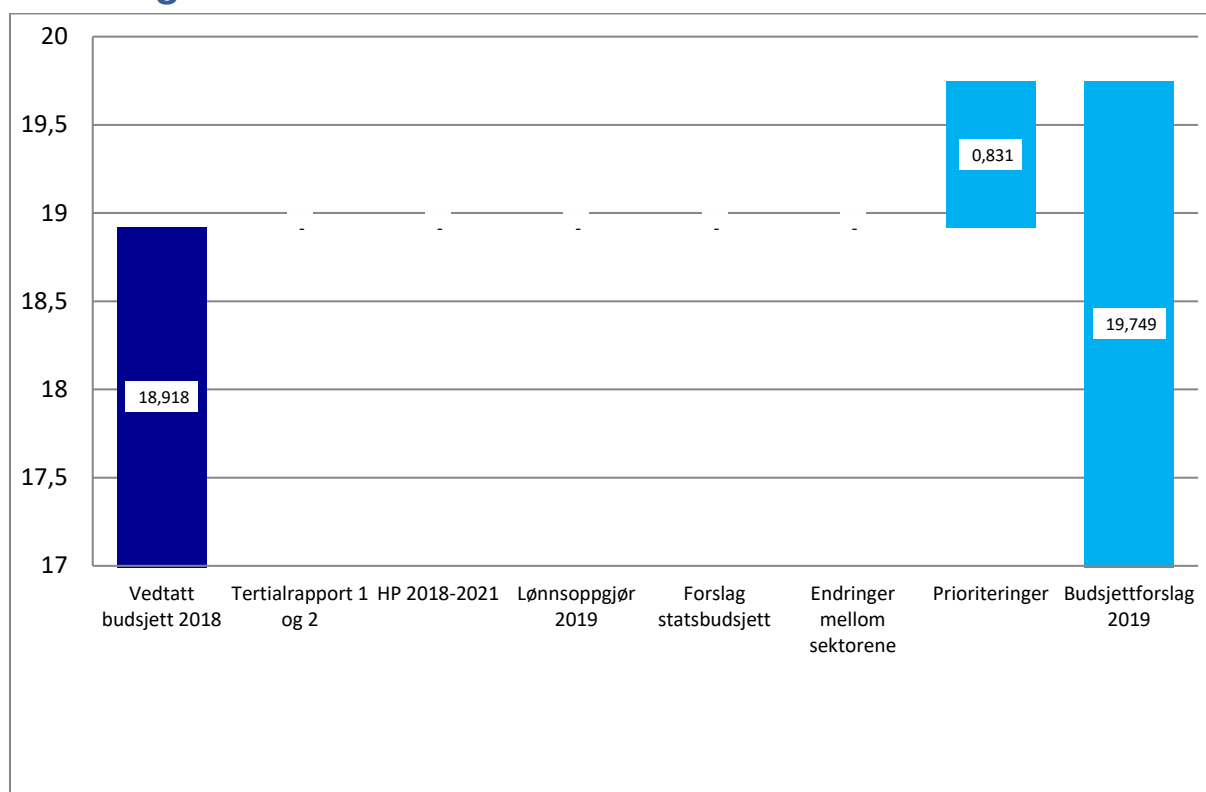
- Det er besluttet at IKT Agder samarbeidet skal gå over fra å eie pc-er til å lease dem. Dette betyr at kostnaden for pc-er flyttes fra investeringsbudsjettet til driftsbudsjettet. Denne endringen gjør at driftskostnadene som følge av leasing øker med 1,2 mill. kroner fra 2018 - 2019
- Økte avskrivnings- og rentekostnader til fellesprosjektene som nytt ERP-system og nytt arkiv system ligger også inne i økningen med 1, mill. kroner.
- Det ligger inne en liten prisøkning i enhetsprisen på antall trådløse punkter
- Økning i pris på eksterne avtaler

Fra 1. januar 2018 ble IKT Agder slått sammen med DDØ til et nytt selskap. Disse virksomhetene hadde ulik organisering, en som vertskommuneløsning og en som IKS så den økonomiske stillingen til de to virksomhetene var svært ulik. For å kunne dekke de løpende driftsforpliktelser var det i IKT Agder IKS bygget opp en driftskapital som per årsskiftet 2017/2018 var om lag 10 millioner kroner. Ettersom den nye virksomheten ble organisert som et interkommunalt samarbeid etter § 27 i kommuneloven vil de samarbeidende kommuner og fylkeskommunen sammen stå direkte ansvarlig for driften. Rådmennene foreslo derfor at eierkommunene i IKT Agder IKS får tilbakeført avsatte fondsmidler etter sin eierandel i virksomheten. Eierkommunene vil få tilbakebetalt sin andel i to avdrag. Ett i 2018 og ett i 2019. Grimstad kommune vil i 2019 motta 1,6 mill. kr. som sin andel av tilbakebetalingen i 2018. Denne tilbakebetalingen er lagt inn i rådmannens budsjettforslag for 2019.

Tiltak det ikke er funnet plass til i budsjett 2019

Fellesutgifter		
1	Betaling IKT Agder (felles IKT) - delvis med	1 455 000
2	Wifi-driftskostnader sykehjem H&O (budsjettvedtak 2018)	480 000
3	Digitalt løft Grimstadskolen (felles IKT)	385 000
4	IKT-utstyr politikere	44 000
5	KommuneKari-utsiden (felles IKT)	55 000
6	KommuneKari-innsiden (felles IKT)	53 000
7	Pcer kursrom Dømmesmoen (felles IKT)	42 000
8	AV-utstyr møterom rådhuset (felles IKT)	80 000
9	Flytte driftskostander Gericca til H&O (felles IKT)	-
10	Bredbåndsutbygging (felles IKT)	400 000
11	Skifte telefoniløsning (felles IKT)	356 000
12	Besøkskontroll rådhuset (felles IKT)	75 000
Totalt		3 425 000
Støttetjenester og fellesutgifter totalt		3 979 000

Kirke og trossamfunn

Vedtatt ordinært driftstilskudd til Grimstad kirkelige fellesråd er 15 840 000 kroner i 2018. Rådmannens forslag til budsjett for 2019 innebærer et tilskudd på 16 584 000. Økningen på 743 000 kroner gjelder; kompensasjon for pris- og lønnsvekst fra 2018 til 2019 på 444 000 kroner (deflator 2,8%) samt en økning til det fellesrådet har beregnet som en delvis manglende kompensasjon av flere års pris- og lønnsvekst med 300 000 kroner.

I tillegg har fellesrådet foreslått 400 000 kroner til ny diakonstilling fra andre halvår 2019 (helårsvirkning 800 000 kroner) og midler til nasjonal IKT-plattform for Den norske kirke med 200 000 kroner. Dette har rådmannen ikke funnet plass til i budsjett 2019/handlingsprogram 2019 til 2022.

I kommunens investeringsprogram for 2019 er det funnet plass til følgende investeringsbevilgninger:

Kirkegårder:

- Opparbeidelse av nye gravplasser på Fjære kirkegård 4 000 000 kroner
- Anskaffelse av maskiner og utstyr ved kirkegårdene 300 000 kroner

Kirkebygg:

- Vannslukkeanlegg i Fjære kirke 1 900 000 kroner. Her har Riksantikvaren i tillegg gitt tilsagn om 1 000 000 (inkl. mva.) slik at brutto investeringsramme er 2 900 000 kroner (inkl. mva.). Investeringen må være ferdigstilt innen 1. november 2019 for at Riksantikvaren skal kunne gi tilskuddet.
- Overflatebehandling Grimstad kirke 1 250 000 kroner
- Investeringer/vedlikehold av kirkebygg generelt 400 000 kroner

Rådmannen har ikke prioritert å bevilge midler til nye gravplaner for Grimstad kirkegård på Frivoll (700 000 kroner) og midler til planlegging/arkitektkonkurranse av ny kirke på Fevik (1 900 000 kroner).

Tabellen nedenfor viser vedtatte budsjetter for 2018 samt rådmannens forslag for 2019 – 2022. Som for Grimstad kirkelige fellesråd, er det også lagt til en deflator på 2,8 % på budsjettet til andre trossamfunn. Bevilgningen til andre trossamfunn blir da 3 165 000 kroner. Kommunene plikter å yte tilskudd til andre trossamfunn (per medlem) sett i forhold til hvor mye som er budsjettet i tilskudd til Den norske kirke (per medlem). Budsjettposten til andre

trossamfunn er derfor en «anslagspost» der endelig utbetaling vil avhenge av antall medlemmer som staten v/Brønnøysundregistrene godkjenner for 2019.

Område	2018	2019	2020	2021	2022
Fellesrådet (DNK)	15 840 000	16 584 000	16 584 000	16 584 000	16 584 000
Andre trossamfunn	3 078 000	3 165 000	3 165 000	3 165 000	3 165 000
Sum	18 918 000	19 749 000	19 749 000	19 749 000	19 749 000

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018

6. Kommunestyret vedtar følgende overføringer over driftsbudsjettet for 2019:

b. Grimstad kirkelige fellesråd med kr. 16 584 000,-.

Driftstiltak som det ikke er funnet plass til

- Diakonstilling ½ år. 400 000 kroner (helårsvirkning 800 000 kroner)
- Nasjonal IKT-plattform for Den norske kirke 200 000 kroner

Rådmannen viser ellers til forslag til budsjett og handlingsprogram fra Grimstad kirkelige fellesråd som følger som vedlegg til rådmannens budsjettforslag.

Budsjetttabell – kommunestyrets vedtak av 17.12.2018

Beskrivelse	Oppr. vedtatt budsjett 2018 (K-styret 18.12.2017)	Kommunestyrets vedtak budsjett 2019 (17.12.2018)	Vedtatt budsjett 2020	Vedtatt budsjett 2021	Vedtatt budsjett 2022	Endring vedtatt 2019/oppr. vedt. 2018	% endring vedtatt 2019/oppr. vedt. 2018
Finansområdet	-1 270 767	-1 321 432	-1 323 498	-1 325 170	-1 324 098	-50 665	4,0 %
Politikere	5 290	6 444	5 372	6 444	5 372	1 154	21,8 %
Diverse felleskostnader	3 715	15 021	15 021	15 021	15 021	11 306	304,3 %
Felles IKT	27 017	24 226	25 826	25 826	25 826	-2 791	-10,3 %
Læringer	6 856	8 230	8 830	9 430	9 430	1 374	20,0 %
Kontrollutvalget	2 636	2 892	2 892	2 892	2 892	256	9,7 %
Fellesområdet	45 514	56 813	57 941	59 613	58 541	11 299	24,8 %
Finansområdet og fellesområdet	-1 225 253	-1 264 619	-1 265 557	-1 265 557	-1 265 557	-39 366	3,2 %
Rådmann	6 162	5 320	5 020	5 020	5 020	-842	-13,7 %
Rådmann	6 162	5 320	5 020	5 020	5 020	-842	-13,7 %
Helse- og omsorg - fellesområde	3 856	16 221	15 721	15 721	15 721	12 365	320,7 %
Sosialtjenesten	27 770	27 860	27 860	27 860	27 860	90	0,3 %
Boveiledertjenesten	105 347	119 543	119 543	119 543	119 543	14 196	13,5 %
Kjøkkentjenesten	7 939	8 358	8 358	8 358	8 358	419	5,3 %
Helsetjenesten	67 859	75 178	75 178	75 178	75 178	7 319	10,8 %
Barnevernstjenesten	40 169	43 313	43 313	43 313	43 313	3 144	7,8 %
Feviktun	39 926	35 678	35 678	35 678	35 678	-4 248	-10,6 %
Frivolltun	67 705	60 599	60 599	60 599	60 599	-7 106	-10,5 %
Berge Gård	39 075	36 941	36 941	36 941	36 941	-2 134	-5,5 %
Hjemmetjenesten	69 383	77 330	79 568	79 568	79 568	7 947	11,5 %
Bestillerenheten	9 046	5 159	5 159	5 159	5 159	-3 887	-43,0 %
NAV	60 401	61 393	61 393	61 393	61 393	992	1,6 %
Helse- omsorgssektoren og	538 476	567 573	569 311	569 311	569 311	29 097	5,4 %
Kultur og oppvekst - fellesområdet	32 917	206 008	205 508	205 508	205 508	173 091	525,8 %
Grimstad barnehage	3 674	3 682	3 682	3 682	3 682	8	0,2 %
Hausland barnehage	6 042	6 090	6 090	6 090	6 090	48	0,8 %
Tønnevoldskogen barnehage	6 448	6 436	6 436	6 436	6 436	-12	-0,2 %
Storgaten barnehage	4 231	4 573	4 573	4 573	4 573	342	8,1 %
Eide barnehage	7 096	7 046	7 046	7 046	7 046	-50	-0,7 %
Grimstad ungdomsskole	31 841	30 691	30 691	30 691	30 691	-1 150	-3,6 %
Fevik skole	42 244	43 025	43 025	43 025	43 025	781	1,8 %
Eide skole	9 743	9 619	9 619	9 619	9 619	-124	-1,3 %
Jappa skole	23 294	26 393	26 393	26 393	26 393	3 099	13,3 %
Frivoll skole	12 233	12 951	12 951	12 951	12 951	718	5,9 %
Landvik skole	31 540	31 948	31 948	31 948	31 948	408	1,3 %
Holviga Barneskole	25 855	26 606	26 606	26 606	26 606	751	2,9 %

Beskrivelse	Oppr. vedtatt budsjett 2018 (K-styret 18.12.2017)	Kommunestyrets vedtak budsjett 2019 (17.12.2018)	Vedtatt budsjett 2020	Vedtatt budsjett 2021	Vedtatt budsjett 2022	Endring vedtatt 2019/oppr. vedt. 2018	% endring vedtatt 2019/oppr. vedt. 2018
Holviga Ungdomsskole	16 077	17 668	17 668	17 668	17 668	1 591	9,9 %
Fjære Barneskole	23 167	21 797	21 797	21 797	21 797	-1 370	-5,9 %
Fjære Ungdomsskole	12 891	9 694	9 694	9 694	9 694	-3 197	-24,8 %
Langemyr skole	0	0	0	0	0	0	
Spesialpedagogisk enhet	170 385	11 410	11 410	11 410	11 410	-158 975	-93,3 %
Kvalifiseringstjenesten	19 875	20 644	20 644	20 644	20 644	769	3,9 %
Bibliotek	5 483	5 570	5 570	5 570	5 570	87	1,6 %
Kulturtjenesten	21 764	22 671	22 671	22 671	22 671	907	4,2 %
Kultur- oppvekstsektoren	506 800	524 522	524 022	524 022	524 022	17 722	3,5 %
Samfunn og miljø - fellesområdet	4 469	3 723	3 723	3 723	3 723	-746	-16,7 %
Byggesaksenheten	0	0	0	0	0	0	
Oppmåling	611	643	643	643	643	32	5,2 %
Plan, miljø og landbruk	9 898	10 336	10 336	10 336	10 336	438	4,4 %
Brann- og feiertjenesten	16 996	17 152	17 152	17 152	17 152	156	0,9 %
Kommunaltekniske tjenester	27 707	28 287	28 287	28 287	28 287	580	2,1 %
Bygg- og eiendomstjenesten	48 987	49 973	49 973	49 973	49 973	986	2,0 %
Feiervesen	0	0	0	0	0	0	
VAR	0	0	0	0	0	0	
Samfunns- miljøsektoren	108 668	110 114	110 114	110 114	110 114	1 446	1,3 %
Støttetjenester	46 229	37 341	37 341	37 341	37 341	-8 888	-19,2 %
Støttetjenester	46 229	37 341	37 341	37 341	37 341	-8 888	-19,2 %
Trossamfunn	3 078	3 165	3 165	3 165	3 165	87	2,8 %
Den Norske kirke	15 840	16 584	16 584	16 584	16 584	744	4,7 %
Kirke og trossamfunn	18 918	19 749	19 749	19 749	19 749	831	4,4 %
Øvrige områder/sectorer	1 225 253	1 264 619	1 265 557	1 265 557	1 265 557	39 366	3,2 %
Sum netto driftsbudsjett hele kommunen (bunnnlinje)	0	0	0	0	0	0	

Budsjetttabell – rådmannens forslag

Beskrivelse: Områder/sektorer (tall i hele tusen kroner)	Oppr. vedtatt budsjett 2018 (K-styret 18.12.2017)	Forslag til budsjett 2019	Forslag til budsjett 2020	Forslag til budsjett 2021	Forslag til budsjett 2022	Endring forslag 2019/ oppr. vedt. 2018	% endring forslag 2019/ oppr. vedt. 2018
Finansområdet	-1 270 767	-1 314 028	-1 316 094	-1 317 766	-1 316 694	-43 261	3,4 %
Politikere	5 290	6 444	5 372	6 444	5 372	1 154	21,8 %
Diverse felleskostnader	3 715	16 521	16 521	16 521	16 521	12 806	344,7 %
Felles IKT	27 017	26 526	28 126	28 126	28 126	-491	-1,8 %
Lærlinger	6 856	7 601	8 201	8 801	8 801	745	10,9 %
Kontrollutvalget	2 636	2 892	2 892	2 892	2 892	256	9,7 %
Fellesområdet	45 514	59 984	61 112	62 784	61 712	14 470	31,8 %
Rådmann	6 162	5 020	4 720	4 720	4 720	-1 142	-18,5 %
Rådmann	6 162	5 020	4 720	4 720	4 720	-1 142	-18,5 %
Helse- og omsorg - fellesområde	3 856	9 421	8 921	8 921	8 921	5 565	144,3 %
Sosialtjenesten	27 770	27 860	27 860	27 860	27 860	90	0,3 %
Boveiledertjenesten	105 347	120 643	120 643	120 643	120 643	15 296	14,5 %
Kjøkkentjenesten	7 939	8 358	8 358	8 358	8 358	419	5,3 %
Helsetjenesten	67 859	75 178	75 178	75 178	75 178	7 319	10,8 %
Barnevernstjenesten	40 169	43 313	43 313	43 313	43 313	3 144	7,8 %
Feviktun	39 926	35 678	35 678	35 678	35 678	-4 248	-10,6 %
Frivolltun	67 705	60 599	60 599	60 599	60 599	-7 106	-10,5 %
Berge Gård	39 075	36 941	36 941	36 941	36 941	-2 134	-5,5 %
Hjemmetjenesten	69 383	77 330	79 568	79 568	79 568	7 947	11,5 %
Bestillerenheten	9 046	5 159	5 159	5 159	5 159	-3 887	-43,0 %
NAV	60 401	61 393	61 393	61 393	61 393	992	1,6 %
Helse- og omsorgssektoren	538 476	561 873	563 611	563 611	563 611	23 397	4,3 %
Kultur- og oppvekst - fellesområdet	32 917	201 733	201 233	201 233	201 233	168 816	512,9 %
Grimstad barnehage	3 674	3 682	3 682	3 682	3 682	8	0,2 %
Hausland barnehage	6 042	6 090	6 090	6 090	6 090	48	0,8 %
Tønnevoldskogen barnehage	6 448	6 436	6 436	6 436	6 436	-12	-0,2 %
Storgaten barnehage	4 231	4 573	4 573	4 573	4 573	342	8,1 %
Eide barnehage	7 096	7 046	7 046	7 046	7 046	-50	-0,7 %
Grimstad ungdomsskole	31 841	30 691	30 691	30 691	30 691	-1 150	-3,6 %
Fevik skole	42 244	43 025	43 025	43 025	43 025	781	1,8 %
Eide skole	9 743	9 619	9 619	9 619	9 619	-124	-1,3 %
Jappa skole	23 294	26 393	26 393	26 393	26 393	3 099	13,3 %
Frivoll skole	12 233	12 951	12 951	12 951	12 951	718	5,9 %
Landvik skole	31 540	31 948	31 948	31 948	31 948	408	1,3 %
Holviga Barneskole	25 855	26 606	26 606	26 606	26 606	751	2,9 %
Holviga Ungdomsskole	16 077	17 668	17 668	17 668	17 668	1 591	9,9 %

Fjære Barneskole	23 167	21 797	21 797	21 797	21 797	-1 370	-5,9 %
Fjære Ungdomsskole	12 891	9 694	9 694	9 694	9 694	-3 197	-24,8 %
Beskrivelse: Områder/sektorer (tall i hele tusen kroner)	Oppr. vedtatt budsjett 2018 (K-styret 18.12.2017)	Forslag til budsjett 2019	Forslag til budsjett 2020	Forslag til budsjett 2021	Forslag til budsjett 2022	Endring forslag 2019/ oppr. vedt. 2018	% endring forslag 2019/ oppr. vedt. 2018
Langemyr skole	0	0	0	0	0	0	
Spesialpedagogisk enhet	170 385	11 410	11 410	11 410	11 410	-158 975	-93,3 %
Kvalifiseringstjenesten	19 875	20 644	20 644	20 644	20 644	769	3,9 %
Bibliotek	5 483	5 570	5 570	5 570	5 570	87	1,6 %
Kulturtjenesten	21 764	22 371	22 371	22 371	22 371	607	2,8 %
Kultur- og oppvekstsektoren	506 800	519 947	519 447	519 447	519 447	13 147	2,6 %
Samfunn- og miljø - fellesområdet	4 469	3 723	3 723	3 723	3 723	-746	-16,7 %
Byggesaksenheten	0	0	0	0	0	0	
Oppmåling	611	643	643	643	643	32	5,2 %
Plan, miljø og landbruk	9 898	10 336	10 336	10 336	10 336	438	4,4 %
Brann- og feiertjenesten	16 996	17 152	17 152	17 152	17 152	156	0,9 %
Kommunaltekniske tjenester	27 707	28 287	28 287	28 287	28 287	580	2,1 %
Bygg- og eiendomstjenesten	48 987	49 973	49 973	49 973	49 973	986	2,0 %
Feiervesen	0	0	0	0	0	0	
VAR	0	0	0	0	0	0	
Samfunns- og miljøsektoren	108 668	110 114	110 114	110 114	110 114	1 446	1,3 %
Støttetjenester	46 229	37 341	37 341	37 341	37 341	-8 888	-19,2 %
Støttetjenester	46 229	37 341	37 341	37 341	37 341	-8 888	-19,2 %
Trossamfunn	3 078	3 165	3 165	3 165	3 165	87	2,8 %
Den Norske kirke	15 840	16 584	16 584	16 584	16 584	744	4,7 %
Kirke og trossamfunn	18 918	19 749	19 749	19 749	19 749	831	4,4 %
Sum netto driftsbudsjett hele kommunen (bunnlinje)	0	0	0	0	0	0	

Investeringsprogram 2019-2022

Merk at i de tilfellene hvor vedtatt total prosjektramme ikke samsvarer med sum, er deler av rammen allerede brukt i foregående år.

INVESTERINGER HP 2019-2022		(alle tall i 1000 kr)				
INVESTERINGSPROGRAM 2019-2022		Vedtatt total prosjektramme				
TIDL. VEDT. INV. HP 18-21 (BRUTTO):		2019	2020	2021	2022	SUM
(tall i hele tusen)						
Finansområdet						
Startlån	360 000	90 000	90 000	90 000	90 000	360 000
Delsum	360 000	90 000	90 000	90 000	90 000	360 000
Fellestjenester						
1 Egenkapitalinnskudd KLP (882001)	14 400	3 600	3 600	3 600	3 600	14 400
2 Egenkapitalinnskudd KLP sykepl (882002)	3 200	800	800	800	800	3 200
3 Sikkert trådløst rom med eRom HO (8121701)	300	100	100			200
4 Utskifting av tynnklienter HO (8121702)	450	150	150			300
5 IKT - LifeCareMobil pleie for Boveiledertjenesten	526	263				263
6 Biler	12 000	3 000	3 000	3 000	3 000	12 000
Delsum	30 876	7 913	7 650	7 400	7 400	30 363
Helse- og omsorg:						
7 Velferdsteknologi, nattilsyn (8701402)	2 500	500	500	500	500	2 000
8 Bemannet boenheter for sosialtjenesten (6901603)	12 500	12 300				12 300
9 Sykesignalanlegg begge sykehjem (6901612)	5 100	2 500				2 500
10 6 småhus (6901601)	14 000	12 000				12 000
11 Feviktun brannforebyggende investering	4 000	3 900				3 900
12 Frivoltun og GROM - nødvendig ombygging areal omsorgsleiligheter og ventilasjonsanlegg mm	25 500	5 700	11 500	8 000		25 200
13 Tilbygg/personalbase Tønnevoldsgt. 19B	900	500				500
Delsum	64 500	37 400	12 000	8 500	500	58 400
Kultur- og oppvekst:						
14 Ny sentrumsbarnehage (6901505)	36 500	20 000				20 000
15 Fevikhallen, etterisolere taket (6901703)	1 200	1 200				1 200
16 Kulturhuset - utbedring og fornyelse av Pan og Vesle Hallvard (6901709)	3 300	1 900				1 900
17 Rehabilitering av uteområde i kommunale bhg (6901710)	1 200	400				400
18 Byhaven (6851702)	39 000	5 000				5 000
19 Sykkelparkering på skolene (6851705)	600	200	200			400

		2019	2020	2021	2022	Sum	
(tall i hele tusen)							
20	Varslingssystemer skoler og barnehager (8701702)	2 000	500	500		1 000	
21	Grimstad kulturhus - nytt inngangsparti, foaje og sceneinngang	500	400			400	
22	Grimstad kulturhus - nytt lydanlegg/akustikkanlegg i Pan	5 000	5 000			5 000	
23	Skolepakke 3: investeringer på Holvika og Fjære	22 000	21 900			21 900	
24	Ny svømmehall	73 000	3 000	40 000	30 000	73 000	
25	Landvik skole fasader gammel del	2 000	500	-	-	500	
26	Storgata barnehage - utvidelse og oppgradering	9 000	5 000			5 000	
	Delsum	195 300	65 000	40 700	30 000	-	135 700
Samfunn og miljø:							
27	Veier, gang- og sykkelstier (6851606)	11 000	7 000			7 000	
28	Bygningsmessige tilpasninger for brukere (6901312)	800	200			200	
29	Ladestasjoner til elbiler (6851506)	1 620	315			315	
30	Utfasing av fossilt brensel (6901714)	16 400	13 400			13 400	
31	GSV Østerhusmonen	1 500	200	1 300		1 500	
32	Enøkinvesteringer etter energimerking	20 400	5 300	10 000	5 000	20 300	
33	Reguleringsplan for fremtidig bruk av Ekelunden	300	150	-	-	150	
34	Rådhuset, totalrenovering av besøkstolett	750	750	-	-	750	
35	Sorenskrivergården	5 000	5 000	-	-	5 000	
36	Tilfluktsrom	2 800	2 700	-	-	2 700	
37	Forprosjekt utvikling						
37	industritomta/brannstasjon	1 000	900	-	-	900	
38	Nytt høydemateriell til brannvesenet lift/stigebil	6 000	-	6 000	-	6 000	
39	Opprusting av Torvet	10 500	500	10 000		10 500	
40	Kyststi	1 200	300	300		900	
41	Gang-sykelvei Frivoldalen	5 860	5 360	-	-	5 360	
42	Skilting av kommunale veier	125	125	-	-	125	
43	Tiltak i smug og små byrom	500	500	-	-	500	
44	Trafikksikkerhetsmidler	1 500	1 500	-	-	1 500	
	Delsum	87 255	44 200	27 600	5 300	-	77 100
Kirke/kirkegårder:							
45	Handlingsprogram kirkebygg og kirkegårder (840300)	2 000	400	400	400	2 000	
46	Maskiner og utstyr på kirkegårdene (840203)	1 200	300	300	300	1 200	
47	Kirkegårdsutvidelse Fjære(8401603)	17 100	4 000	5 000		17 100	
	Delsum	20 300	4 700	5 700	700	700	20 300
SUM TIDLIGERE VEDTATTE							
INVESTERINGER:							
		758 231	249 213	183 650	141 900	98 600	321 863

		2019	2020	2021	2022	Sum	
NYE INVESTERINGER (BRUTTO): (tall i hele tusen)							
Helse og omsorg:							
48	I4 Helse inventar campus	1 300	1 300			1 300	
49	Ombygging to leiligheter til en bolig (Storesandsveien)	1 250	1 250			1 250	
50	IKToppdateringer/integrasjon responssenter trygghetsalarmer	260	260			260	
	Delsum	2 810	2 810	-	-	2 810	
Samfunn og miljø:							
51	Offentlige pålegg/brannavvik - kommunale bygg	2 400	2 400			2 400	
52	Renholdsmaskiner	500	500			500	
53	Oppsamler gummi Holviga kunstgressbane	650	650			650	
54	Gressklipper	250	250			250	
	Delsum	3 800	3 800	-	-	3 800	
Kirken:							
55	Vannslokkeanlegg Fjære kirke	1 900	1 900			1 900	
56	Overflatebehandling Grimstad kirke	1 250	1 250			1 250	
	Delsum	3 150	3 150	-	-	3 150	
	SUM NYE INVESTERINGER:	9 760	9 760	-	-	9 760	
	SUM TIDLIGERE VEDTATTE OG NYE INVESTERINGER:	767 991	258 973	183 650	141 900	98 600	331 623
VARF, IGANGSATTE INVESTERINGER (NETTO):							
57	Renovasjon, Nedgravde beholdere (6801440)	7 100	1 000	1 000		2 000	
58	Vann, Hesnes fellesføring VA (6801503)	3 500	3 000			3 000	
59	Ombygging mikronisert marmoranlegg, Rosholt (6801702)	2 200	500			500	
60	Kloakkrenseanlegg (6801605)	229 000	1 500	12 000	76 000	116 000	205 500
61	Kloakkledning, Hesnes (6801705)	10 000	4 700				4 700
62	Vannledning, Hesnes (6801706)	5 000	1 500				1 500
63	Avløp, diverse mindre anlegg	2 400	600	600	600		2 400
64	Avløp, utskifting av kompressor	300	300	-	-		300
65	Avløp, utskifting av lastebil	1 500	-	-	1 500		1 500
66	Avløp, utskifting av traktorhenger	300	300	-	-		300
67	Feiertjenesten, utskiftning av 2 biler	600	600	-	-		600
68	Kloakk Tjore, nyanlegg	1 400	1 400	-	-		1 400
69	Kloakkpumpestasjon Tjore	1 700	1 700	-	-		1 700
70	Ny kloakkpumpestasjon Bibelskolen	1 500	1 300	-	-		1 300
71	Ny kloakkpumpestasjon Bie	1 700	1 700	-	-		1 700
72	Ny kloakkpumpestasjon, Byhaven	3 500	3 000	-	-		3 000
73	Ny vannledning, Rønnes	2 000	2 000	-	-		2 000
74	Ny vannledning, Tjore	1 300	1 300	-	-		1 300

		2019	2020	2021	2022	Sum
(tall i hele tusen)						
75	Ny varebil, avløp	1 550	400	400		1 200
76	Ny varebil, vann	1 150	400	-		800
77	Vann, diverse mindre anlegg	2 400	600	600	600	2 400
78	Vannledning Rosholt - Solbergåsen - Egra	10 000	6 000	-	-	6 000
79	Vannledning Trollaldalen	4 500	-	4 500	-	4 500
	SUM IGANGSATTE VARF- INVESTERINGER:	256 800	12 200	13 000	76 000	116 000
						217 200
VARF, NYE INVESTERINGER (NETTO):						
80	Nytt høydebasseng Solbergåsen	12 700	1 000	9 700	2 000	
81	Nyanlegg vann Tjore	1 300	1 300			
82	Turbiditetsmålere Rossholt	1 300	1 300			
	SUM NYE VARF- INVESTERINGER:	15 300	3 600	9 700	2 000	-
	SUM TOTALE VARF- INVESTERINGER:	272 100	15 800	22 700	78 000	116 000
						217 200
FINANSIERING						
	Startlån fra Husbanken, videre utlån	-360 000	-90 000	-90 000	-90 000	-360 000
	Lån VARF	-15 300	-3 600	-9 700	-2 000	-15 300
	Lån kommunen	-9 760	-9 760	-	-	-9 760
	Bruk av fond	-17 600	-4 400	-4 400	-4 400	-17 600
	Momskompensasjon	-1 952	-1 952	-	-	-1 952
	SUM FINANSIERING:	-404 612	-109 712	-104 100	-96 400	-94 400
						-404 612
	SUM INVESTERINGER TOTALT:	1 040 091	274 773	206 350	219 900	214 600
						915 623
	SUM TIDLIGERE FINANSIERT	-635 479	-165 061	-102 250	-123 500	-120 200
	SUM FINANSIERING NYE VEDTAK	-404 612	-109 712	-104 100	-96 400	-94 400
						-404 612
	SUM NETTO	-	-	-	-	-
						-

Kommentarer til investeringer 2019-2022

I dette kapittelet beskrives kort de investeringene som er ført i tabellen med investeringsprogram på de foregående sidene.

Investeringer fra 1-47 er allerede behandlede investeringer fra tidligere års handlingsprogram. Investeringer fra 48-56 gjelder foreslåtte nye investeringer for handlingsprogram 2019-2022. For VAR gjelder punkt 57-79 allerede behandlede investeringer fra tidligere års handlingsprogram, mens 80-82 gjelder foreslåtte nye investeringer.

Der hvor det ikke er endringer i tall, er det tekstene fra tidligere års handlingsprogram som er lagt inn for investeringene.

(1og 2) Egenkapitalinnskudd KLP

Pensjonsavtalen med KLP innebærer et egenkapitalinnskudd som skal føres i investeringsregnskapet. Rådmannen fører opp 17,6 mill. kroner i årene 2019 til 2022, hvor 3,2 mill. gjelder sykepleiere. Egenkapitalinnskudd kan ikke lånefinansieres, og finansieres derfor av ubundet investeringsfond.

3. Sikker trådløst rom med eRom HO

Etablere trådløst lukket nett (Wifi) for sykepleiere, leger og annet helsepersonell for bruk av eRom på nettbrett. Dette vil gjøre det mulig for helsepersonell å bevege seg rundt på institusjoner og HDO med trådløs tilgang til journalsystemet. Løsningen vil kvalitetssikre og lette arbeidet rundt pasientdokumentasjon i H.O.

4. Utsifting av tynnklienter HO

Helse og omsorg benytter såkalte tynnklienter (datamaskiner) for tilgang til fagsystemer for pasientdokumentasjon og administrasjon. Tynnklientene er i bruk hele døgnet hver dag i året, og må byttes ut med jevne mellomrom grunnet slitasje. Det er flere hundre slike terminaler spredt rundt i alle helseenheter. Enkelte av disse er det nå behov for å skifte ut.

5. IKT – LifeCareMobil pleie for boveiledertjenesten

LifeCareMobil pleie (LMP) er en løsning på smarttelefon som allerede er innført i hjemmebaserte tjenester. LMP gjør det mulig for ansatte å få tilgang til fagsystemet fra smarttelefonen, og på den måten frigi tid, og gi økt fleksibilitet. LMP er et moderne verktøy som gjør tjenesten bedre i stand til å håndtere et økende behov for informasjon og dokumentasjon. Boveiledertjenesten har startet opp med LMP på Landviktun med gode erfaringer, og ønsker nå å ta dette i bruk i hele tjenesten. LMP gir økt kvalitet ved at ansatte til enhver tid har tilgang til gjeldende tiltak, rutiner og prosedyrer for den aktuelle mottaker av kommunens tjenester. Nye velferdsteknologiske løsninger vil knyttes til LMP-smarttelefonene.

6. Biler

Rådmannen har igangsatt utarbeidelse av konkurranse for kjøp av 15 el biler, med opsjon på ytterligere 15 biler. Rådmannen er nylig gjort kjent med at flere av de store bilmerkene skal lansere nye modeller våren 2018. De nye modellene er opplyst å få en vesentlig økning i kjørelengde, fra dagens ca. 12-15 mil til nå 25-30 mil. Økt kjørelengde antas å gi større anvendelsesmuligheter og samtidig gi oss mer egnede biler. Rådmannen vil på den bakgrunn vurdere om en skal avvente kunngjøring av nevnte konkurranse til vårparten, slik at vi anskaffer en mest mulig optimal og tidsriktig bilpark. En ytterligere grunn for en slik utsettelse er de ansattes medvirkningsrett og kravet om å kunne gjennomføre prøve kjøring (bil er en del av det fysiske arbeidsmiljøet for hjemmetjenesten) som en del av kontraktstildelingen. For noen av leverandørene har vi oppfattet at det for øyeblikket ikke vil være modeller å prøve før lansering til våren.

7. Velferdsteknologi, nattilsyn (8701402)

Grimstad kommune har hatt en aktiv rolle i utprøving av velferdsteknologi. Målet er å kunne demme opp for framtidig vekst i behov for tjenester og for bemanning gjennom bruk av velferdsteknologi.

Det er utarbeidet en gevinstrealiseringsplan for velferdsteknologi i 2016. Planen er utarbeidet etter veiledning fra PA Consulting og i tett samarbeid med de andre Østre Agder - kommunene i prosjektet. Det ble kartlagt gevinster knyttet til digitalt tilsyn og elektroniske dørlåser (eLås). Planen skiller mellom gevinster knyttet til økt kvalitet, unngåtte kostnader og spart tid.

Netto nåverdi er lik 24,2 mill. kr. Positiv netto nåverdi viser at de økonomiske gevinstene overstiger kostnadene i perioden 2014-2017, og at satsingen på velferdsteknologi er lønnsomt for kommunen. Forventede gevinster forsvarer investeringer i innføring av teknologi og bruk av ressurser i daglig drift. Gevinstestimatene er et potensial, ikke faktiske gevinster. Det kreves systematisk arbeid med realisering av gevinstene.

I handlingsprogrammet er det lagt inn 500 000 kroner årlig til investeringer innen velferdsteknologi. Dette er en forutsetning for videre arbeid med innføring og videre utbredelse av velferdsteknologiske løsninger.

eHelsekoordinator skal være pådriver for arbeid med velferdsteknologi i hele sektoren samt følge opp ulike utprøvinger og prosjekter som kommunen er involvert i. Oppgavene med installasjon hos hjemmeboende har hittil blitt ivare tatt ved kjøp av tjenester fra firmaer og hjelp fra brann- og feiertjenesten og vaktmestertjenesten. Med ytterligere utbredelse, anses det mer kostnadseffektivt å ha egen funksjon i kommunen.

8. Bemannet boenheter for sosialtjenesten (6901603)

Det er en del brukere som har et større omsorgsbehov, og som vil ha behov for et bofellesskap. Det vil være behov for 10 boenheter med heldøgns bemanning.

Forskjellen fra Ekelunden er at dette er et tilbud med heldøgns bemanning, kameraovervåkning (i felles områder og ved inngangspartiet) og adgangskontroll. Erfaringen fra tilsvarende bofellesskap i Arendal er at det er mye mindre kjøp/salg av rusmidler, mindre skadeverk på leilighetene og tryggere beboere. Ved å opprette et slikt boligkompleks vil vi oppnå en tryggere bolig for brukerne og omgivelsene.

I Arendal ligger et slikt bofellesskap utenfor bysentrum, men med nærhet til offentlig kommunikasjon. Vi ønsker også at en slik type bolig skal ligge utenfor sentrum, men med nærhet til offentlig kommunikasjon.

Målet er å kunne tilby hensiktsmessige og forsvarlige boliger til vanskeligstilte. Også dette blir nye boliger til noen av dem som må flytte fra Ekelunden, ved avvikling av disse boligene.

9. Sykesignalanlegg begge sykehjem

Sykehjemmenes (Feviktun og Frivolltun) nåværende alarmsystem er gammelt og lite fremtidsrettet. Det er store årlige reparasjonskostnader på systemene og det finnes ikke lenger reservedeler til sentralen på Fevikun. Behovet gjelder også på GROM hvor det har vært alvorlige avvik på alarmsystemet. Behovet er et fremtidsrettet alarmsystem med mulighet for ulike trykksensalarmer, sporing, fall sensorer med mere. Grimstad kommune er med i en felles anskaffelses prosess med Østre Agder kommunene.

Sykesignalanlegget vil installeres på 3 ulike lokasjoner: Fevikun, Frivolltun (inkl. Grom) og Berge Går. Disse vil være 3 separate prosjekter med noe ulike rammer innenfor en total ramme på 5,1 millioner.

10. 6 småhus (6901601)

Det ble bygget 4 småhus i 2016 («Sjef i egen bolig»). Erfaringen med disse boligene har vært veldig bra. Det vil være behov for flere små eneboliger når Ekelunden skal avvikles. Det er vanskelig å finne tomt til 6 nye småhus i Grimstad. Vi vurderer om det vil være mer hensiktsmessig å kjøpe 6 små eneboliger på det private eiendomsmarkedet. En vurdering av om det skal kjøpes eller bygges må gjøres i det enkelte tilfelle.

Målet er å tilby hensiktsmessige og forsvarlige boliger til vanskeligstilte. Det blir i all hovedsak nye boliger til de som må flytte fra Ekelunden, ved avvikling av boligene. Det vil også være aktuelt med en omrokking av beboerne i forhold til hvilken boligtype som passer for dem. Det betyr at det tildeling av småhus, kan bety at det blir ledig for tildeling til beboere fra Ekelunden i en annen kommunal bolig.

11. Fevikun – brannforebyggende investering

Brannvesenet bruker ca. 17 minutter ut til Fevikun. Innsatstiden for brannvesenet ut til Fevikun har økt de siste årene på grunn av flere fartsdumper og nedsatt hastighet. Innsatstiden skal ikke være høyere enn 10min i forhold til denne type institusjon. Hovedparten av pasientene har en demenssykdom og må ha assistanse ved evakuering. Fevikun fikk avvik på innsatstiden i 2017. For å lukke avviket må det monteres overrisslingsanlegg i bygget.

12. Frivolltun og GROM, nødvendig ombygging areal omsorgsleiligheter og ventilasjonsanlegg mm

GROM har 42 heldøgnsomsorgsboliger. Bygningsmassen er imidlertid ikke helt egnet til den brukergruppen som benytter boligene. Det er personer med alvorlig demens som bor i boligene, og det er behov for mindre enheter inne på GROM. Det kan bygges om for ivareta dette behovet. Det er behov større plass til dagsenteret, kveldssenteret, flere vaktrom/samtalerom/kontor i begge etasjer. Videre er det behov for en mindre stue til bruk for

skjerming og for å samle færre beboere i begge etasjer. Dagens vaskerom er små og lite egnet. Det er behov for et tilpasset vaskeri. Bygget må da oppgraderes til risikoklasse 6 med nødvendige brannsikringstiltak.

For å få dette til må det gjøres større ombygninger og seks eller syv av leilighetene bør bygges om for å få til disse endringene. Dette vil bety en reduksjon av antall heldøgnsomsorgsboliger til 35 boliger. Eventuell tilbakebetaling av tilskudd til Husbanken grunnet omgjøring av leiligheter er ikke medtatt i regnestykket.

Dette prosjektet er slått sammen med tidligere vedtatt prosjekt om bytting av ventilasjonsanlegg og bygningsmessige tilpasning på demensavdeling.

13. Tilbygg/personalbase Tønnevoldsgt. 19B

Det ble av hovedverneombudet i januar 2017 foretatt en inspeksjon av personalfasilitetene ved Tønnevoldsgate 19 B. Dette er et rom på 8 kvadratmeter. Hovedverneombudet mener at dette er uforsvarlig og uakseptabelt og bør gjøres noe med umiddelbart, da det nærmest ikke fyller noen av kravene i arbeidsplassforskriften. Det lille rommet fungerer som kontor, soverom, garderobe, personalrom, overlapping, medisinerom pauserom, samtalerom med pårørende osv.

Det er behov for kontorareal med minst 2 arbeidsstasjoner. Det må være plass til å holde møter for 12-15 personer. Kontoret må ha kjøkkenmulighet. Boligen har ikke WIFI, bør ha det som et hjelpemiddel og som et arbeidsmiljøtiltak. Det må bygges et tillegg som tar hensyn til alle disse behovene.

14. Ny sentrumsbarnehage (6901505)

Kommunestyret har vedtatt i budsjettbehandlingen for 2016 å bygge ny sentrumsbarnehage for 80 barn på «Fagskoletomta» til en kostnad på 25 mill. kroner. I mai 2017 behandlet kommunestyret en sak om finansiering av den nye barnehagen etter at nye kostnadsberegninger var gjennomført. Kommunestyret vedtok å øke kostnadsrammen til 36,6 mill. kroner. Barnehagen vil stå ferdig ved årsskiftet 2018/2019.

15. Etterisolere tak – Fevikhallen

Hele Fevikhallen er renoverert med unntak av taket. Taket lekker inn i den nyrenoverte delen - det oppstår kondens og lekkasjen er således ikke relatert til kun nedbør. 2014 ble forventet levetid beregnet til maks 5 år, 2019. Renovering av taket med etterisolering vil medføre så mye besparelse på energikostnader at ENOVA ikke vil støtte dette prosjektet. Dette er avklart med ENOVA.

16. Kulturhuset – utbedring og fornyelse av Pan og Vesle Hallvard

Den største salen på kulturhuset, Catilina, ble utbedret i 2013 og 2014. Stoler og gulvbelegg ble skiftet ut sammen med lys og kinolydanlegg. I samme periode ble maskinrommet utbedret og nødvendig sceneutstyr skiftet ut. Til sammen ble det investert ca. 6 mill. kroner. Finansiering ble gjort ved låneopptak, men i etterkant er det søkt om spillemidler til kulturhuset på nesten 2 mill. kroner. Disse ble utbetalt til kommunen i 2016.

Utbedring og fornyelse av de to minste salene på kulturhuset, Pan og Vesle Hallvard er sterkt påkrevd. Stolene må skiftes i begge salene og det er nødvendig å bytte lysarmaturer og legge nytt gulvbelegg. I Vesle Hallvard er det lagt opp til å heve golvet i amfiet for å oppnå riktig synshøyde til kinolerretet. I Pan er det lagt opp til at salen skal fungere både som kinosal og til mindre konserter og teaterforestillinger. Det er planlagt bygd et enkelt tillegg bak scenen som backstageområde for artister. Det er utarbeidet en nærmere kravspesifikasjon for oppgraderingen av de to kinosalene som grunnlag for kostnadsberegningen. Samlede investeringskostnader er beregnet til 3,3 mill. kroner.

Rådmannen har budsjettert med at utbedring og fornyelse av de to minste salene på kulturhuset gjennomføres i 2017 og 2018 til en samlet kostnad på 3,3 mill. kroner. Det vil bli søkt om spillemidler til prosjektet som del av finansieringen.

17. Rehabilitering av uteområde – kommunale barnehager

Tre av de fem kommunale barnehagene er mer enn 30 år. Alle uteområdene trenger fornyelse og oppgradering etter mange år med daglig bruk av mange barn. En fornyelse av uteområdene vil bidra til å gi barna et tilbud som er tilpasset dagens behov og standard. Barnehagene har vurdert nødvendige tiltak for å bedre barnas uteområde. Aktuelle tiltak vil f.eks. være å legge støtdempende matter som fallunderlag under lekeapparater, oppgradering av nedslitte lekeapparater, utskifting av plattinger og terrassebord, reetablering av plen, planting av busker og trær, oppgradering av porter og gjerder, drenering av vannansamlinger.

Rådmannen har tidligere budsjettet med 400 000 kroner årlig i perioden 2017, 2018 og 2019 til rehabilitering av uteområdene i de kommunale barnehagene. Man ser imidlertid at det er behov for 150 000,- ekstra for å kunne ferdigstille uteområde på Hausland

Rehabiliteringen av uteområde på hver barnehage vil være egne prosjekter med egne kostnadsrammer, men totalrammen vil være 1,2 millioner.

18. Byhaven

Etablering av ny park ved det nye biblioteket er en forutsetning for å få brukstillatelse på det nye biblioteket. Biblioteket åpner høsten 2017. For å sikre en god framdrift på etablering av parken er det avgjørende å ha en god framdrift i planlegging og etablering av parken.

Hensikten med tiltaket er å gjennomføre intensjonene og forutsetningene som er vedtatt i reguleringsplanen for Vesterbukt, der det er stilt krav om opparbeidelse av ny park i forbindelse med etablering av nytt bibliotek. Dette er et viktig byutviklingstiltak som vil binde de store utviklingsområdene på Odden sammen med sentrum for øvrig.

Planlegging av ny park gjennomføres i regi av plan, miljø og landbruksenheten. Utbygging av parken vil skje i regi av Kommunalteknisk enhet. Kommunalteknisk enhet vil ha fremtidig ansvar for drift av parkområdene.

Planlegging og opparbeidning av parken skal dekkes av fondsmidler fra salg av areal i havneområdet, jfr. KS-vedtak 05.09.16, pkt.4. Tiltaket medfører dermed ikke økning i ordinære driftsutgifter til etablering.

19. Sykkelparkering – skolene

Flere av barne- og ungdomsskolene har et mangelfullt og dårlig tilbud om sykkelparkering. Grimstad kommune som sykkelby ønsker at 80 % av elevene skal sykle eller gå til skolen, men ingen av skolene har tilstrekkelig med sykkelparkering til elevene som sykler. Kommuneplanens bestemmelser angir at skolene skal ha en dekningsgrad på sykkelparkering på 50 % av elev- og ansattmasse. Dette er det få, eller ingen av skolene som har. Anleggene for sykkelparkering er samtidig generelt gamle, dårlige og lite egnet til å oppbevare elevenes sykler trygt.

Som sykkelby har Grimstad mulighet til å søke midler via ordningen "Tilskudd til tiltak for økt sykkelbruk i kommuner og fylkeskommuner". Dette krever en egenandel på 50 %, vi vil altså kunne søke statlige midler tilsvarende de midlene kommunen setter av til å oppgradere sykkelparkering på skolene. Vi gjennomfører nå en kartlegging av antall sykkelparkeringsplasser og standarden på disse, på alle skolene i Grimstad. Dette vil danne grunnlag for prioritering av hvilke skoler som bør tas først.

20. Varslingssystemer – skoler og barnehager

Gode varslingssystemer i skoler og barnehager er nødvendig dersom det oppstår vold eller trusler om vold. Installering av slike varslingssystemer er sterkt ønsket og høyt prioritert av skole- og barnehageledere. Selv med gode og gjennomarbeidede beredskapsplaner, vil gode varslingssystemer være et viktig og nødvendig verktøy dersom en alvorlig situasjon skulle oppstå.

Rådmannen anbefaler at slike varslingssystemer installeres i kommunens skoler og barnehager så snart som mulig og har budsjettet med 0,5 mill. kroner årlig i handlingsprogramperioden. Det vil være nødvendig med videre avklaring både m.h.t type varslingssystem og endelige kostnader. Rådmannen anbefaler likevel at arbeidet starter opp i 2017.

Det er i første omgang besluttet å starte med skolene som har ungdomstrinn, altså Fjære ungdomsskole, Holviga ungdomsskole, Grimstad ungdomsskole og Fevik skole.

21. Grimstad kulturhus – nytt inngangsparti, foaje og sceneinngang

Grimstad kulturhus har de siste årene opplevd et oppsving med betydelig økning i besøk og salg. Driften av kiosk og kafe er av vesentlig betydning for at kulturhuset i dag leverer overskudd. Kioskområdet og foajeen er imidlertid en flaskehals som legger begrensninger på betjening av publikum på en tilfredsstillende måte. Styret i Grimstad kulturhus ønsker at det etableres et nytt inngangsparti til kulturhuset i hjørnet av bygningen (der dagens kiosk er. Videre foreslås at fasaden mot Hestetorget bygges ut en meter med glass opp til og med 2. etasje. Nye toalettanlegg er en del av prosjektet i tillegg til ny rampe mot Storgata for teaterbuss og utstyr. kfr. vedlegg fra Grimstad kulturhus.

Kostnadene må vurderes nærmere. I 2018 er det bare lagt inn planleggingsmidler.

22. Grimstad kulturhus – nytt lydanlegg/akustikkanlegg i Pan

Grimstad kulturhus har opplevd et oppsving de siste årene med betydelig økning i besøk og salg. Styret i Grimstad kulturhus er opptatt av å fortsette videreutviklingen av stedet slik at dette fremstår som et attraktivt, moderne og innholdsrikt kulturhus.

I handlingsprogram 2017-2020 bevilget kommunestyret 3,3 mill. kroner til utbedring og fornyelse av de to minste salene på kulturhuset. Vesle Hallvard sto ferdig til Kortfilmfestivalen i juni 2017 og Pan vil etter planen stå ferdig våren 2018. Dette investeringstiltaket er et ønske om en ytterligere investering i Pan for å gjøre salen om til en optimal multisal med en elektronisk klanganlegg som muliggjør akustiske tilpasninger slik at salen både kan bli en svært god konsertsal for mindre ensembler og scenekunstgrupper og også være en glimrende kinosal. Et elektronisk klanganlegg supplert med et Dolby Atmos kinolydanlegg vil gjøre Pan til fremtidsrettet sal med et stort bruksområde.

23. Skolepakke tre – investeringer på Holvika og Fjære

Kommunestyret har bedt rådmannen om gjennomgå skolestrukturen og skolekretsgrensene i kommunen og vurdere mulighetene for en mer hensiktsmessig skolestruktur. Befolkningsprognoser fra Statistisk Sentralbyrå viser at antall grunnskoleelever vil øke med ca. 300 de neste ti årene. Gjennomgang av elevkapasiteten til skolene viser at skolene samlet har tilstrekkelig kapasitet til å ta hånd om denne økningen.

Hensyntatt planlagte utbyggingsområder, skolenes bygningsmessige tilstand og vurdert mot nærskoleprinsippet i opplæringsloven, vil det være nødvendig å både utvide og utbedre enkelte skolebygg de neste årene.

Rådmannen har utarbeidet utkast til rapport: Skolekapasitet, skolestruktur og skolekretsgrenser i Grimstad, Skolepakke tre. Rapporten vil etter en høringsrunde bli lagt fram for politisk behandling. Prioritering av utbyggingsbehov er derfor ikke en del av budsjettprosessen, men rådmannen har budsjettet med 2,0 mill. kroner i 2018 til forprosjektering av nye skoleinvesteringer og foreslått å avsette 20 mill. kroner til investeringer i skolebygg

24. Ny svømmehall

Grimstad kommune har en svømmehall som har en teknisk levetid på maks 10 år. (2027) Det anbefales derfor å prosjektere og bygge ny svømmehall før den gamle (50 år) får alvorlige driftsutfordringer. Plassering av ny svømmehall kan enten gjøres i Holvika i forlengelse av kunstgressbanen, eller i campusområdet der kommunen har en eiendom sentralt i området. Fordelen med sistnevnte er at det i dette området vil ligge sentralt i kollektivaksen.

KS bevilget penger (2.8 mill.) til ny fasade i 2018, men dette prosjektet anbefales å stoppes/utsettes til man ser en endelig løsning på svømmehall i Grimstad.

Med tippemidler ca. 30 000 000 og andre tilskudd (Enova) vil en ny svømmehall måtte lånefinansieres med i underkant av 50 000 000.

Det er bygget en lignende svømmehall i Aurskog kommune som vi har hatt dialog med. Vi har utvekslet erfaringer og tegningsunderlag, og investeringskostnadene baseres på treningsbasseng med 8 svømmebaner a 25 meter, gode garderobeforhold/logistikk, tilrettelagt for tribune inntil 2-300 personer, med lager under tribunen samt stort velværebasseng med badstuer og tilhørende dusjer.

25. Landvik skole – ny fasade på gammel del

Landvik skole fremstår som ny, med unntak av den eldste delen. Skolen trenger nye vinduer og ny fasade. Løsningen med utvendig trapp til nybygget fra 2012 bør løses med et nytt trapperom i den gamle delen. Dette er utskiftninger i forhold til livssykluskostnader, der kledningen har vært brukt to ganger tidligere. Kledningen har stått på annet bygg og er så slitt at den ikke kan brukes mer.

26. Storgata barnehage – utvidelse og oppgradering

Kommunestyret behandlet i møte 2. mai 2017 sak om prognose barnehagebehov og kommunale barnehageplasser i sentrum (sak 57/2017). Kommunestyret vedtok bl.a. følgende:

- 1) Driften av Storgata barnehage videreføres i dagens lokaler og barnehagen utvides med ca. 30 plasser.
- 2) Rådmannen bes legges fram kostnadsoverslag, fremdriftsplan og forslag til finansiering i forbindelse med budsjett for 2018.

Dagens barnehage drives i 1. etasje i bygningen som ble bygd i 1871 som Grimstads første barneskole. Utvidelsen av barnehagen med 30 plasser (til ca. 70 plasser) gjennomføres ved å ta i bruk 2. etasje i den opprinnelige skolebygningen. I tillegg til ordinær opprusting av lokalene med maling innvendig og utvendig, vil det bl.a. være behov for:

- utskifting av vinduene i bygget
- brannsikring, bl.a. sprinkling av 2. etasje og nye rømningsveier i.h.t pålegg fra brannvesenet
- støyisolering 2. etasje gulv
- etablere nytt toalettrom/stellerom og kjøkken i 2. etasje
- vurdere behovet for nytt tak
- solavskjerming mot øst og syd i begge etasjer
- vurdere enkel ventilasjonsløsning i enkelte rom (ellers naturlig ventilasjon som i dag)
- nødvendig utstyr og inventar for utvidelse med 30 barn
- diverse utvendige arbeider

Gymsalen fra 1891 må brannsikres og vanntilførsel bringes i orden i tråd med utarbeidet plan og pålegg for sikring av bygget. Det vil også føre til at gymsalen kan benyttes.

27. Veier, gang og sykkelstier (6851606)

Dette gjelder en strekning på 850 m fra Fv. 420 og frem til avkjørselen til Grefstadvika. Dagens vei har en meget dårlig standard, og er sannsynligvis kommunens dårligste kommunale vei. Den er smal og har en meget dårlig oppbygning slik at bl.a. vegen siger ut. For midlertidig å unngå at bilene ødelegger understelet ved at hjulsporene synker, må det jevnlig fylles masse i hjulsporene. Veien har også stor trafikk til fastboende, hytter, barnehage og friområder. Det foreligger reguleringsplan for ny vei inkl. gang/sykkelsti. Man regner med å være ferdig med prosjektet i løpet av 2018.

28. Bygningsmessige tilpasninger for brukere (6901312)

Bygg- og eiendomstjenesten og andre enheter i kommunen har ikke avsatt midler til bygningsmessige tilpasninger for brukere med spesialbehov. Erfaringsmessig vil det i løpet av et driftsår dukke opp brukere med særlige tilpasningsbehov. Dette kan være bygningsmessige tilpasninger som for eksempel kjøkken, heis, dører, ramper eller annet. Det er en forutsetning at den totale kostnaden for tilpasningsprosjektet overstiger 100 000 kroner for at det skal kunne tas som en investering. Rådmannen har satt av en årlig sum på 200 000 kroner. Hvert enkelt prosjekt legges fram med en investeringsoversikt for rådmannen til godkjenning før tiltaket iverksettes.

29. Ladestasjoner til elbiler (6851506)

Kommunestyret vedtok å investere i ladestasjoner for tjenestebiler, besøkende og ansatte på flere kommunale bygg. Investeringen går over perioden 2016-2019 og total ramme på prosjektet er 1,62 mill. kroner.

Prosjektet er godt i gang og infrastrukturen for strøm til ladestasjonene begynner å komme på plass. Sett i sammenheng med at flere av tjenestebilene blir elbiler, prioriteres ladestasjoner på sykehjemmene og Dømmesmoen. De første ladestasjonene står ferdig første tertial 2017.

30. Utfasing av fossilt brensel

Grimstad kommune har 17 bygg med fossilt brensel til oppvarming av bygget. Kommunen har to bygg som bruker fossilt brensel som primæroppvarming og således faller inn under Regjeringens mål. Kravet er per i dag en anbefaling og ikke lovpålagt. Hvis stortinget vedtar dette med lov, vil Grimstad kommune pålegges å fase ut all bruk av fossilt brensel til oppvarming. Hvis dette blir lovpålagt forsvinner støtteordningen fra Enova, og således er vi heldige som er tidlig ute å vill kunne få dekket store deler av kostnadene. Grimstad kirke kommer i tillegg til de overnevnte bygg.

Rådmannen anbefaler at utfasing av fossilt brensel gjennomføres i 2017 og 2018 til en samlet kostnad på 16,4 mill. kroner. Det er allerede innvilget inntil 3,56 mill. kroner i støtte fra Enova, samt at det er søkt om ytterligere støtte til Grimstad kirke.

31. GSV – Østerhusmoen

I krysset Østerhusmonen/Mollandsveien må det bygges rundkjøring, når det skal settes i gang privat utbygging av byggefelt nordvest for krysset. Rundkjøringen bygges ut i privat regi. I denne forbindelse vil det være gunstig å senke Østerhusmonen noe rett før rundkjøringen. I tillegg bør det samtidig bygges GS-vei langs Østerhusmonen frem til avkjørselen til byggefeltet Østerhuslien og Langemyr skole. GS-veien må reguleres før evt. bygging. Når man først skal regulere denne delen av Østerhusmonen, bør det vurderes å regulere GS-vei langs resten av veien, til der hvor den møter regulert GS-vei litt på opp siden av Bibelskolen. Det er stadig fokus på at kommunen ikke har prosjekter klare til gjennomføring, som det er mulig å få tilskudd til.

32. Enøkinvesteringer etter energimerking

Etter energimerkingen av alle kommunale bygg ble det utarbeidet en tiltaksliste på hvert bygg som var rettet mot enøk. BE ønsker å igangsette de mest energieffektive tiltakene på hvert bygg. Planen er å prosjektere og prioritere tiltak i 2018 for så å iverksette de tre neste årene. Inntjeningstiden på planlagte tiltak vil ligge på 6-8 år.

De fleste tiltak vil utløse tilskudd fra ENOVA, men det er vanskelig å anta hvor mye dette vil utgjøre totalt. Det utarbeides en tiltaksliste som styringsgruppen bør gjøre endelig beslutning på. I denne tiltakslisten vil det fremkomme forventet innsparing (tilbakebetalingstid) og tilskudd fra ENOVA. Det er på nåværende tidspunkt ikke mulig å fastslå hverken FDV-kostnader eller mulig ENOVA tilskudd, dette vil utredes i 2018.

33. Reguleringsplan for fremtidig bruk av Ekelunden

I budsjettbehandlingen for 2017 (PS 16/154) vedtok kommunestyret som et av tekstforslagene følgende:

«Rådmannen bes om å forberede et reguleringsarbeid som klargjør eiendommen Ekelunden for salg til boligformål i 2018 eller 2019.»

Det var i vedtaket ikke bevilget midler til å gjennomføre arbeidene. For å kunne igangsette arbeidene med å regulere eiendommen til boligformål er det behov for et vedtak knyttet til finansiering av arbeidene. En ordinær reguleringsprosess har en antatt kostnad på ca. kr. 250 000-300 000.

34. Rådhuset – total renovering av besøkstoiletter

Besøkstoiletene er svært slitt og er ikke utbedret videre siden bygget var nytt i 1978. Tanken er å bygge om garderobe og toalettkjernen i 1 etg samt alle toalettkjernene i bygget forøvrig. (ikke 3 etg syd). Det er planlagt å legge opp til materialvalg som vil gi enklere renhold og samtidig fremstå som innbydende og moderne.

35. Sorenskrivergården

En arbeidsgruppe har sett på alternativer for ny bruk av Sorenskrivergården når turistkontoret flytter over til det nye biblioteket i desember i år. Bygningen er fra 1816, samme året som Grimstad fikk bystatus. Kommunen har eid huset siden 1909. Bygningen ble sist restaurert i 2002. Rådmannen legger fram egen sak for med forslag om framtidig bruk av Sorenskrivergården i møte 11. desember 2017. Rådmannen har budsjettet med 5,0 mill. kroner i 2018 for utbedring av Sorenskrivergården.

Kommunestyrets vedtak 17.12.2018

Tekstforslag

15.

Sorenskrivergården anses som et strategisk viktig knutepunkt i Grimstad sentrum og det ønskes en bred politisk prosess på framtidig bruk av eiendommen. Det legges frem en sak for kommunestyret innen utgangen av juni 2019 hvor flere alternativer presenteres, også anslag på økonomiske konsekvenser av hver modell. Det legges så opp til at prosjektet kan innlemmes i budsjettet for 2020.

36. Tilfluktsrom

Prosjektgruppen for biblioteket har laget ett forprosjekt for tilfluktsrom i gangtunnelen til P-huset Arresten. Det er laget 2 alternativer, ett for 66 person som dekker behovet for Grimstad kommune som en erstatning for tilfluktsrommet som var i tidligere politihuset, og ett alternativ for 304 personer som også dekker behovet for Salto Oddensenter AS.

Det vises til tidligere orientering om denne saken i kommunestyret. Kommunen har fått krav fra DSB om at tilfluktsrommet i tidligere post/politigården må erstattes i forbindelse med nytt bibliotek. Det er avholdt flere møter med DSB som har ansvar for oppfølging av tilfluktsrom i kommunen. Det er vurdert flere alternativer for å erstatte tilfluktsrommet i post/politigården. Det er benyttet eksternt firma som er spesialister på bygging og drift av tilfluktsrom.

Følgende alternativer er vurdert:

Alternativ plassering i gangtunnelen P-hust Arresten, 66 eller 304 plasser. Etablering av et tilfluktsrom i gangtunnelen til parkeringsanlegget Arresten utført etter forskriftenes krav vil dekke kravet til tilfluktsrom for både biblioteket og en eventuell ekstern brukere.

Alternativ plassering i eksisterende garasje ved biblioteket, 66 plasser. Etter en vurdering av eksisterende garasjes dekke framkommet på tegninger samt beskrivelse av overliggende masser opp mot de belastninger tilfluktsrommet skal motstå finner vi at dekket ikke er tilstrekkelig uten omfattende forsterkningsarbeider, samt at det må anskaffes og tilrettelegges for søyler som monteres ved beredskap.

Prosjektgruppen har på bakgrunn av dette konkludert med at etablering av tilfluktsrom i gangtunnelen P-huset Arresten er det beste alternativ. Alternativ i eksisterende garasje ved biblioteket vil måtte forsterkes under eksisterende vei, og vil være svært krevende.

37. Forprosjekt – utvikling av industritomta/brannstasjonen

I forbindelse med utredningen av eiendomsstrategien for Grimstad kommune. Er det fremtredende at det er behov for å se nærmere på fremtidig bruk av industritomta. Industritomten er i dag liten og uhensiktsmessig arrondert i forhold til dagens behov. Slik at det vil være hensiktsmessig å også finne bedre egnet lokalisering for kommunens verksted og lagerbehov for enhetene kommunaltekniske tjenester og bygg- og eiendomstjenesten.

Arealet er i kommuneplanen avsatt til bolig. Men det bør også sees nærmere på en kombinasjon av blant annet ny brannstasjon, helsesenter, boliger innenfor helse og omsorg samt annen boligbebyggelse. En slik transformasjon vil innebære at kommunens verksted og lager må flytte til mer hensiktsmessig lokalisering.

38. Nytt høydemateriell til brannvesenet lift/stigebil

Brannvesenet har i dag en Lift fra 1993 som ble kjøpt brukt fra Oslo brannvesen i 2003. Den blir årlig kontrollert av et eksternt firma som godkjenner videre bruk. Det er registrert tiltakende problem med rust og i løpet av få år må den skiftes ut. Høydemateriell er primært beregnet for slukkeinnsats og er viktig redskap for å hindre spredning av brann og å kunne dekke/slokke den femte fasaden, nemlig taket. Det er også mulighet for å benytte høydemateriellet som ekstra rømningsvei og i den tette trehusmiljøet er dette veldig aktuelt. Enkelte nybygg legger også til grunn at brannvesenet med sitt høydemateriell kan hindre spredning via brennbar kledning.

39. Opprusting av Torvet

I Torv- og gatebruksplanen fremkommer det at Torvet skal opprustes. Nærmere detaljer kommer når planen er klar. Kostnadene som er satt opp er usikre fordi planene for Torvet ikke foreligger.

40. Kyststi

I budsjett 2017 er det i handlingsprogram 2017 - 2020 lagt inn kr. 200.000 både i 2017 og 2018. Dette er midler som brukes til planlegging av kyststi. For 2018 legges det inn midler for å kunne starte opp deler av prosjektet med skilting og mindre tiltak.

41. Frivolldalen – gang- og sykkelvei

I gjeldende Handlingsplan for trafikkssikkerhet 2014-2017 er dette tiltaket prioritert som nr. 2. Regulering pågår og vil sannsynligvis bli ferdig i 2017. Det foreslås at grunnerverv og utarbeidelse av tekniske planer og anbudsdokumenter gjøres i 2018. Bygging av anlegget foreslås gjennomført i 2019.

42. Skilting av kommunale veier

Når gatebruksplanen er ferdig og tiltak skal gjennomføres, vil dette medføre en del endring i skilting.

43. Tiltak i smug og små byrom

Tiltak vil komme frem i torg- og gatebruksplanen når denne blir ferdig.

Det er ikke lagt inn noen driftskonsekvenser da det ikke er bestemt hva som skal gjøres enda.

44. Trafikkssikkerhetsmidler

Det er stort fokus på trafikkssikkerhet. Det er da viktig at det blir satt av midler til dette i budsjettet. Trafikkssikkerhetsplanen er under arbeid og vil bli vedtatt i løpet av høsten. I planen vil det fremgå hvilke tiltak som skal prioriteres.

45. Handlingsprogram kirkebygg og kirkegårder (840300)

Rådmannen viderefører bevilgningene til kirkebygg og kirkegård i samsvar med det som er lagt inn i handlingsprogrammet for 2016. Det forutsettes at fellesrådet kun gjennomfører tiltak som kan godkjennes som investeringer i henhold til gjeldende regnskapsstandard. Vedtak om reduksjon fra 500 000 til 400 000 på grunn av økt kostnad for restaurering av orgel i Grimstad kirke, ref. Handlingsprogram 2015-2018.

46. Maskiner og utstyr på kirkegårder (840203)

Rådmannen viderefører 240 000 kroner i 2017 til 2020 i samsvar med prinsippene i gjeldende handlingsprogram. Det forutsettes at fellesrådet kun gjennomfører tiltak som kan godkjennes som investeringer i henhold til gjeldende regnskapsstandard.

47. Kirkegårdsutvidelse, Fjære

Grimstad kommune arbeider med å regulere 12 dekar nytt kirkegårdsareal på Fjære. Dette arealet kan dekke behovet for gravplasser på Fjære frem mot 2040. Det er utført prosjektering for kr 0,5 millioner i 2016. I tillegg foreslår rådmannen å avsette kr 8 millioner til selve kirkegårdsutvidelsen i 2017 og 2018.

48. I4Helse inventar

Behov for innvendig kontormøbler, PC til vaktrom, møterom og undervisningsrom og inventar til medisinerom, garderobes, virtuelt besøksrom, kjøleskap til oppbevaring av middager fra produksjonskjøkken som hjemmetjenesten kjører ut. Oppbevaringssystem for uniformer på rent lager. Inventar til lagerrom for oppbevaring av medisinteknisk utstyr, samt rom for snøskuffer, spylervæske, strøsand++. Dette gjelder alle ansvar som skal inn i nye lokaler fra 2019: Hjemmebaserte tjenester, bestillerenheten, FOU, ergo og fysioterapi, innsatsteam, hjelpemiddelkontor og boveiledertjenesten

49. Ombygging Storesandsveien

Boveiledertjenesten har en bruker som trenger en bolig som er spesialtilpasset. Tjenesten har personalbase i nabobygget på Skoleveien 55/57 der enheten yter tjenester for flere brukere innenfor enheten. Tiltaket vil effektivisere driften ved å samlokalisere brukere og tjenester, da tiltenkt bruker nå bor i egen bolig som er for liten for å ivareta brukers egne behov og personalfasiliteter. Tiltaket går ut på å bygge om to leiligheter til en stor bolig. Det er sterkt behov for noen spesialtilpassede boliger med tilpasninger utover normal HC-krav. Det legges også til rette for en liten personaldel i boligen (egen inngang, soverom/kontor, eget bad) dersom det er behov for forsterket tjenesteyting.

50. IKT-oppdateringer/integrasjon responssenter trygghetsalarmer

Generer automatiske arbeidsoppdrag fra responssenter til kommunens fagsystem (mobile enheter).

51. Offentlige pålegg

Det er avdekket flere kostbare brannavvik, og det er forventet nye avvik i årene som kommer på grunn av endringer i regelverket.

Registrerte avvik er:

- Landvik skole: Etablering av ny seksjoneringsvegg/ branncellevegg mellom gammel og ny del. Beregnet kostnad 400 000.
- Grimstad ungdomsskole: Branncelleinndeling mellom svømmehall og gymsal. Beregnet kostnad 400 000.
- Fjære ungdomsskole; Avvik på alle nød- og ledelys som må skiftes ut etter pålegg med advarsel fra branntilsyn. Beregnet kostnad 500 000.
- Bergetun: Det må bygges ny søppelbod da eksisterende åpne søppelinnhegning står inntil bebodd bygg. Beregnet kostnad 130 000.
- Holvikhallen: Brannsentral må i henhold til avvik byttes ut. Brannalarmanlegget er gammelt og har feil som det ikke lar seg gjøre å utbedre. Beregnet kostnad 250 000.
- Gamlebygget Dømmesmoen: Avvik etter sprinklerkontroll. Utskifting av lysarmatur til hinder for sprinkleranlegg. Beregnet kostnad 250 000.
- Frivolltun: Sprinkling fra sprinkelsentral til sprinkelanlegg. Beregnet kostnad 250 000.
- Fevik skole: Sprinkling fra sprinkelsentral til sprinkelanlegg. Beregnet kostnad 220 000.

Oversikt offentlige pålegg	Beregnet kostnad
Landvik skole	400 000
Grimstad ungdomsskole	400 000

Fjære ungdomsskole	500 000
Bergetun	130 000
Holvikahallen	250 000
Gamlebygget Dømmesmoen	250 000
Frivolltun	250 000
Fevik skole	220 000
Sum offentlige pålegg	2 400 000

52. Renholdsmaskiner

Det er behov for å investere i maskinparken i renholdsavdelingen for å ivareta nødvendig renhold og drift i kommunale bygg. Større arealer og mer bygningsmasse krever effektivisering. Det er derfor viktig å ha holdbart og riktig utstyr, slik at arbeidsoppgavene for de ansatte er håndterbare og man kan drifte de økte arealene på en forsvarlig måte.

53. Tiltak for oppsamling av gummi, Holvika kunstgressbane

Det er nå kommet krav om at gummi som kommer på utsiden av kunstgressbanene skal samles opp. I Holvika er det i dag ikke mulig å få dette til på en ordentlig måte. Blant annet er den ene langsiden bare sprengstein. Her må asfalteres og lages avrenning for overvann. På den andre langsiden må det blant annet lages mur og gjerde for ikke å spre gummien for langt utover, og for å kunne samle det opp. Det må også monteres siler i sluk.

54. Gressklipper

Det trengs en ny gressklipper, da den gamle er dårlig og trenger mye vedlikehold. Dette gir mye unødvendige utgifter, i tillegg til at det gir avbrudd i bruken når den trengs mest.

55. Vannsløkkeanlegg, Fjære kirke

Riksantikvaren har godkjent den gjennomførte forstudien og bevilget kr. 800 000 ekskl. mva. til å installere vanntåkeanlegg i Fjære kirke. Kapitalbehovsberegningen fra forstudien summerer seg til kr. 2 300 000 ekskl. mva. Differensen på 1,5 mill. kr. ekskl. mva. må egenfinansieres.

56. Overflatebehandling Grimstad kirke

I 2018 er det tretten år siden Grimstad kirke ble overflatebehandlet. Dette kirkebygget bør overflatebehandles nå for å unngå kostbare reparasjoner og utbedringer. Kapitalbehovet på 1,25 MNOK omfatter rigg og stillas, vask av hele bygget, reparasjon av råteskader, annet forarbeid på overflater og vinduer, sikring av løse takstein og to strøk maling på alle overflater.

57. Renovasjon, nedgravde beholdere

Innføring av nedgravde avfallscontainere for å kunne ha et godt tilbud til områder med tett bebyggelse, områder med smale uframkommelige veier og områder der estetikk er viktig. Ved bruk av nedgravde avfallscontainere i forhold til felles plastbeholdere reduseres arealbruk, forsøpling og brannfare.

Dette er en funksjonell løsning for abonnenter i forhold til betjening, hygiene, servicenivå, arealbruk og sikkerhet.

Nedgravde containere er kostnadseffektive løsninger i forhold til investering og drift av systemene, samt en rasjonell og miljøriktig løsning med hensyn til registrering, innsamling og videre disponering av avfallet

Prosjektets mål:

En utviklingsprosess mot nedgravde avfallsløsninger som ivaretar framtidige krav til funksjonalitet, effektivitet, håndtering av økende avfallsmengder, og samtidig inngår som kommunalteknisk infrastruktur.

Prosjektet tar med dette hensyn til ny renovasjonsløsning som ble vedtatt 15.06.15 av Representantskapet i Agder Renovasjon IKS, og skal gjennomføres innen april 2017. Ny renovasjonsløsning medfører flere avfallsskap per boenhet enn dagens situasjon, noe som kan være plasskrevende.

Dette i henhold til vedtak KS 52/15

58. Vann, Hesnes fellestøring VA

Drottningborg skole har i dag ikke nok vanntilførsel fra kommunal vannledning til å tilfredsstille kravet til brannvann. Derfor bør eksisterende asbestsementledninger i området saneres og større dimensjon på rørene legges. Dette gjøres samtidig som det legges ny kommunal kloakk i området. Planlegging starter opp høsten 2016.

59. Ombygging av mikronisert marmoranlegg – Rosholt

Det mikroniserte marmoranlegget er en viktig del av vannbehandlingen på Rosholt vannbehandlingsanlegg. Helt siden anlegget var nytt, har det vært driftsproblemer med dette ved at marmoren klumper seg og tetter ledningen fra lagertanken og frem til doseringspunktet. Denne ledningen er hele 50 meter lang. Denne delen av vannbehandlingsanlegget er det som skaper mest problemer ved anlegget ved mye drift- og vedlikeholdsarbeider. Mange av feilene skjer også utenom normal arbeidstid. Dette medfører at driftspersonellet må rykke ut til anlegget for å utbedre feilene. Det foreslås å bygge et nytt marmoranlegg av en annen type som også flyttes nærmere doseringspunktet.

60. Nytt kloakkrenseanlegg

Det er gjennomført en kapasitetsvurdering som viser at Groos RA er overbelastet i forhold til den spillvannsmengden anlegget er dimensjonert for. I 2016 ble det gjennomført et skisseprosjekt, som beskriver forskjellige alternative rensemetoder, og gir kostnadskalkyler for disse. Det fremgår av skisseprosjektet at bygging av nytt rensanlegg er å foretrekke fremfor å bygge om eksisterende anlegg på Groos. Det gjenstår å bestemme plassering og ønsket kapasitet på nytt rensanlegg.

I skisseprosjektet er kostnadene beregnet til kr. 229 mill. eks. mva.

Kommunestyret vedtok i møte 30.10.17 at ombygging av Groos rensanlegg ikke er aktuelt. Det ble også vedtatt at prosessen med Lillesand kommune om et felles rensanlegg skal gjennomføres. I denne forbindelse skal bl. a. også Støle og Omre industriområde vurderes ang. plassering av rensanlegget.

61. Avløp – kloakkledning Hesnes

Drotningborg skole ønsker kommunal kloakk til området, fordi skolen ønsker utbygging. På deres private rensanlegg må det foretas en betydelig oppgradering, fordi anlegget er gammelt og nedslitt. I kommunestyremøtet 20.06.16 (PS 82/16) ble det vedtatt at det skal startes planlegging av prosjektet for gjennomføring i 2017 - 2018, og at rådmannen bes prioritere anlegget i arbeidet med investeringsbudsjett 2017. Det er inngått avtale med en utbygger om overtakelse av privat anlagt 110 mm pumpeledning som skal brukes på deler av strekningen.

62. Vann – vannledning Hesnes

Drotningborg skole har i dag ikke nok vanntilførsel fra kommunal vannledning til å tilfredsstille kravet til brannvann. Derfor bør eksisterende asbestementledninger i området saneres og større dimensjon på rørene legges. Dette gjøres samtidig som det legges ny kommunal kloakk i området.

63. Vann – diverse mindre anlegg

Disse midlene er beregnet for evt. opp dimensjonering av ledninger i forbindelse med private utbygginger, eller forlengelse av ledningstraseer for å få en best mulig løsning totalt sett.

64. Avløp – utskifting av kompressor

Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil- og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter.

65. Avløp – utskifting av lastebil

Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil- og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter.

66. Avløp – utskifting av traktorhenger

Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil- og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter.

67. Feiertjenesten – utskifting av 2 biler

Feiertjenesten har to biler som trenger utskifting i 2019. De blir da 10 år gamle og for å sikre at en får utført arbeid til avtalt tid, er det nødvendig med en oppdatert bilpark.

68/69. Avløp, kloakkpumpestasjon Tjore

Det er lagt en del kloakkledninger på Tjore i forbindelse med sanering av vannledninger for noen år siden. For å ta kloakkledningene i bruk, må det monteres en kloakkpumpestasjon. Tjoreområdet er ikke tilknyttet kommunal kloakk i dag.

70. Ny kloakkpumpestasjon Bibelskolen

Pumpestasjonen er unormalt dyp og tilfredsstiller ikke HMS-krav. Den er dessuten gammel (bygget tidlig på 1980-tallet).

71. Ny kloakkpumpe­stasjon Bie

Kloakkpumpe­stasjonen er gammel og det er behov for utskifting.

72. Ny kloakkpumpe­stasjon Byhaven

På sikt er det planlagt at Fv. 420 gjennom byen skal utvides. Grensen for veiarealet mot Byhaven er mottatt fra Statens vegvesen. Dagens pumpe­stasjon ligger innenfor det fremtidige veiarealet. Pumpe­stasjonen kan derfor ikke ligge der den er plassert nå. Ny pumpe­stasjon må derfor bygges før Byhaven gjøres ferdig i dette området. Det er ikke hensiktsmessig å grave opp deler av Byhaven for flytting av pumpe­stasjon senere, når Fv. 420 skal utvides. Fylkeskommunen har sagt seg villig til å dekke deler av kostnadene med ny pumpe­stasjon, men størrelsen på refusjonsbeløpet er ikke fastsatt. Det stipuleres derfor et beløp. Arbeidene medfører også store omlegger av vann- og avløpsledninger.

73. Vann – vannledning Rønnes

Det skal legges en privat kloakkledning ned mot hovedbebyggelsen på Rønnes. På den aktuelle strekningen ligger det i dag en gammel ledning med for liten dimensjon. Det er ønskelig at kommunen deltar i prosjektet, slik at vannledningen kan skiftes ut.

74. Vann – vannledning Tjore

Det skal legges kommunal kloakk på Tjore. I den forbindelse må det også legges nye vannledninger. Dette for bl. a. bedre brannvannsforsyningen.

75. Vann, ny varebil

Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil- og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter.

76. Avløp – ny varebil

Nåværende varebil (2004 modell) må skiftes ut. Det er viktig å ha en jevn utskifting av bil- og maskinparken, slik at ikke utstyret blir for gammelt og krever for mye vedlikehold og økte driftsutgifter.

77. Vann, diverse mindre anlegg

Disse midlene er beregnet for evt. oppdimensjonering av ledninger i forbindelse med private utbygginger, eller forlengelse av ledningstraseer, for å få en best mulig løsning totalt sett.

78. Vann – vannledning Rosholt

Dette gjelder utskifting av hovedledningen fra vannbehandlingsanlegget på Rosholt og frem til ny fordelingskum på Egra. Eksisterende asbestsementledning skal skiftes ut. Denne har begrenset levetid, og må i tillegg oppdimensjoneres.

79. Vann – vannledning Troll­dalen

I Troll­dalen ligger en gammel asbestsementledning. Denne må skiftes ut som et ledd i arbeidet med å skifte ut alle asbestsementledningene i kommunen.

80. Vann, nytt høydebasseng Solbergåsen

Hovedplanen for vann ble revidert i 2016. Her fremkommer det at et hovedtiltak som må prioriteres er økt høydebassengkapasitet på Solbergåsen. Her er et basseng (2400 m3) i dag, og det foreslås å bygge ytterligere et basseng (3100 m3) for å bedre kapasiteten. Fra vannbehandlingsanlegget på Rosholt blir alt vann pumpet til Solbergåsen, før det fordeles videre ut i kommunen. Det foreslås å starte planlegging og utarbeiding av anbuds­dokumenter i 2019.

81. Vann, nyanlegg vann Tjore

Det skal legges kommunal kloakk på Tjore. I den forbindelse må det også legges nye vannledninger. Dette for bl.a. å bedre brannvannsforsyningen.

82. Vann, turbiditets­målere Rosholt vannbehandlingsanlegg

Etter noen års drift viser det seg at det er behov for å installere turbiditets­målere til hvert Dynasandfilter (24 stk.) Dette etter anbefalinger i en ROS-analyse fra Sintef. Det har vært gjennomslag i et eller flere filter, uten at det er utløst alarm om dette. Dynasandfiltrene er sammen med UV-aggregatene en av vannforsyningens viktigste hygieniske barrierer. Det er derfor viktig at drikkevannsforskriften overholdes. Turbiditeten ut av filtrene skal ikke være over 0,2 FNU i h.h.t. drikkevannsforskriften. Installasjon av turbiditets­målerne vil stoppe anlegget ved alarm, slik at de hygieniske barrierene opprettholdes til problemet er løst.

Tiltak det er funnet plass til i budsjett 2019

Nye budsjettøkninger 2019			
1	I4-helse campus, lokaler	Hjemmetjenesten	919 000
2	I4-helse campus, parkering	Hjemmetjenesten	200 000
3	Deflator kommunale og private barnehager	VUT og kommunale barnehager	4 950 000
4	Basistilskudd fastleger	Helsetjenesten	1 060 000
5	Skole pc-er	K&O fellesområdet	743 000
6	Økning personalforsikringspremier	Fellesområdet kommunen	120 000
7	Personvernombud (GDPR) Østre Agder	Fellesområdet kommunen	242 000
8	Reversering budsjettkutt rådhuset jf. kommunestyrevedtak	Rådmannen	1 500 000
9	Reversering administrativt kutt lederutviklingsprogram og sparte kostnader sykefravær	Fellesområdet kommunen	1 240 000
10	Andel næringsmedarbeider(Østre-Agder)	Fellesområdet kommunen	259 000
11	Kontrollutvalget	Kontrollutvalget	256 000
12	AKST	Fellesområdet kommunen	377 000
13	IKT Agder (Delvis inndekning av prisøkning)	Felles IKT	2 000 000
14	Juridiske kostnader	Fellesområdet kommunen	1 000 000
15	Omstilling/lederutvikling/diverse fellestiltak hele kommunen	Rådmannen	500 000
16	Prisvekst/deflator til Den Norske kirke	Den Norske kirke	444 000
17	Beregnet etterslep flere år pris-/lønnsvækst Den Norske kirke	Den Norske kirke	300 000
18	Omstillingsmidler i 2019 for Helse- og omsorgssektoren	H&O fellesområdet	500 000
19	Omstillingsmidler i 2019 for Kultur og oppvekstsektoren	K&O fellesområdet	500 000
Sum økte budsjettmidler/prioriteringer			17 110 000

Investeringer det ikke er funnet plass til i budsjett 2019

Jappa skole: egen avdeling, SFO
Eide skole: nye arbeidsplasser og møterom
Eide skole: oppgradering av skolekjøkkenet.
Eide skole: Garderobebygg - og hørselstilpassing
Hausland barnehage: totalrenovering av alle toalettrom/bad
Holviga ungdomsskole: innkjøp av stoler til elever
Kulturtjenesten: uteområdet til Gamle Fagskolen
Kulturtjenesten: aktivitetssal på Gamle Fagskolen
Kvalifiseringstjenesten: oppgradering av modulbygg
Langemyr skole: male tre bygg utvendig
Langemyr skole: trafikksikring - droppsone, gjerde/port, asfaltmerking, skilt
Jappa skole: skolekjøkken
Jappa skole: uteområde, fotballbane
Berge gård hjelpemiddelavdelingen: to nye varebiler til hjelpemiddelavdelingen
Boveiledertjenesten: bil ambulerende tjenester og aktivitetshuset
Hjemmebaserte tjenester: inventar til nytt lokale Fevik hjemmebaserte tjenester på Fevik
Hjemmebaserte tjenester: nytt lokale på Fevik for Fevik hjemmebaserte tjenester
Berge gård: nye heldøgnsomsorgsboliger, jfr. eiendomsmasseprosjektet
Boveiledertjenesten: barnebolig
Boveiledertjenesten: Landviktun 7 og 16
Boveiledertjenesten: personalbase i Skoleveien
Feviktun: rehabilitering kjøkken/stue på 8 avdelinger
Frivolltun: ny herregarderobe
Helsetjenesten: Brannstasjonen legesenter - nytt kontor
Helsetjenesten - helsesøster- og jordmortjenesten: etablering av modulbygg
Kjøkkentjenesten: reinvestering nytt kjøkken Berge gård
Bygg- og eiendomstjenesten: dusjvegger i fellesdusjer haller og gymsaler
Bygg- og eiendomstjenesten: ladbare hybridbiler til renhold, vedlikehold og byggdrift
Bygg- og eiendomstjenesten: ny lift til innebruk, haller, skoler, administrasjonsbygg, bibliotek
Bygg- og eiendomstjenesten: oppgradering av kommunale tilfluktsrom
Bygg- og eiendomstjenesten: reinvestering bygg
Bygg- og eiendomstjenesten: reinvestering rådhuset
Bygg- og eiendomstjenesten: restaurering av Smia
Bygg- og eiendomstjenesten: sykkelparkering rådhuset
Bygg- og eiendomstjenesten: tilfluktsrom Arresten
Bygg- og eiendomstjenesten: utskifting av hallgulv Vikhallen
Brann: bytte ut småbil i brannvesenet
Brann: ny bil til forebyggende avdeling
Brann: 6X6 til bruk ved skogbrann og ekstremvær
Kommunaltekniske tjenester park: nytt lysanlegg strandpromenaden fra Torskeholmen til gjestehavna
Kommunaltekniske tjenester: utskifting av skiltbil
Kommunaltekniske tjenester veg: utskifting Wille redskapsbærer
Plan, miljø og landbruk: hjertesone

Kommunestyrevedtak 2018 det ikke er funnet plass til i budsjettforslag 2019

Kommunestyret - vedtak fom. januar tom 3. sept. 2018 (vedtak ikke innarbeidet i rådmannens budsjettforslag 2019 - 2022)					
Sak. nr	Navn på sak	H&O	K&O	Fellesomr.	Sum
18/11	"Styrke- og balansegrupper" - treningstilbud til eldre (0,36 årsverk Fysioterapeut)	150 000			150 000
18/59	Opprett. årsverk Fjære barneskole 2018 (4,79 årsverk)		3 210 000		3 210 000
18/84	Opprett. årsverk - Holviga barneskole (3,0 årsverk pedagog)		2 010 000		2 010 000
18/89	Skonnerten Solrik - Grimstad kommunes engasjement i videre drift		300 000		300 000
18/95	Opptappingsplan for lærlinger i Grimstad kommune (fra 45 til 69 lærlinger)			4 680 000	4 680 000
Sum		150 000	5 520 000	4 680 000	10 350 000

Vedlegg 1: Budsjettskjema 1 A – driftsbudsjett

Alle tall i 1000 kr.	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Skatt på inntekt og formue	-697 878	-637 932	-664 295
Ordinært rammetilskudd	-499 193	-553 373	-576 954
Skatt på eiendom	-66 312	-67 400	-68 500
Andre direkte eller indirekte skatter	-206	-209	-205
Andre generelle statstilskudd	-79 783	-66 117	-59 713
Sum frie disponible inntekter	-1 343 372	-1 325 031	-1 369 667
Renteinntekter og utbytte	-35 668	-34 062	-35 013
Gevinst på finansielle instrumenter	-0	-	-
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	41 025	47 071	42 392
Tap på finansielle instrumenter	15	-	-
Avdrag på lån	53 847	57 151	57 151
Netto finansinntekter/-utgifter	59 219	70 160	64 530
Dekning av tidl års regnskapsmessig merforbruk	430	-	-
Til ubundne avsetninger	56 638	-	-
Til bundne avsetninger	46 735	-	642
Bruk av tidl års regnskapsmessig mindreforbruk	-49 327	-	-
Bruk av ubundne avsetninger	-16 104	-3 432	-
Bruk av bundne avsetninger	-37 414	-4 995	-7 071
Netto avsetninger	958	-8 427	-6 429
Overført til investeringsbudsjettet	-	-	-
Til fordeling drift	-1 283 195	-1 263 298	-1 311 566
Sum fordelt til drift fra skjema 1B	1 222 058	1 263 298	1 310 328
Merforbruk/mindreforbruk	-61 137	-	-1 238

Vedlegg 2: Driftsregnskap skjema 1 B

Alle tall i 1000 kr.	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Lønn inkl sosiale utgifter	1 064 775	1 080 252	1 102 013
Forbruksvarer til bruk i egenproduksjon	193 553	181 241	192 726
Kjøp av av tjenester som erstatter egenproduksjon	330 041	324 984	334 964
Overføringer uten krav til motytelser	120 056	85 461	91 215
Finansutgifter og finanstransaksjoner	65 098	191 627	178 510
Sum utgifter	1 773 523	1 863 565	1 899 428
Salgsinntekter	-198 254	-191 360	-198 250
Refusjon med krav til motytelser	-277 387	-267 822	-212 372
Overføringer uten krav til motytelser	-10 486	-18 545	-64 413
Finansinntekter og andre finanstransaksjoner	-65 336	-122 239	-114 065
Sum inntekter	-551 463	-599 966	-589 100
Sum fordelt til drift	1 222 060	1 263 599	1 310 328

Vedlegg 3: Regnskapsskjema 2a – Investeringsregnskapet

Regnskapsskjema 2A - Investeringsregnskapet			
Tall i 1000 kr.	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
FINANSIERINGSBEHOV			
Investering i anleggsmidler	153 718	266 238	180 373
Utlån og forskutteringer	64 033	50 000	90 000
Avdrag på lån	11 579	-	-
Avsetninger	15 390	-	-
Kjøp av aksjer og andeler (egenkapital KLP)	4 628	3 000	4 400
Årets Finansieringsbehov	249 348	319 238	274 773
FINANSIERING			
Bruk av lånemidler	-183 682	-212 982	-222 482
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-3 460	-4 100	-
Tilskudd til investeringer	-5 979	-15 475	-
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-23 310	-	-
Kompensasjon for mva	-23 089	-36 381	-47 891
Sum ekstern finansiering	-239 520	-268 938	-270 373
Bruk av tidligere års udisponert	-5 208	-	-
Bruk av avsetninger	-4 650	-50 300	-4 400
Sum finansiering	-249 378	-319 238	-274 773
Udekket/Udisponert	-30	-	-

Vedlegg 4: Budsjettskjema 2B – Investeringsbudsjettet fordelt på sektor-ansvar

Vedlegg 4: BUDSJETTSKJEMA 2B			
Investeringsbudsjettet fordelt på sektor-ansvar			
Alle tall i 1 000 kroner	Regnskap 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019
Fra budsjettskjema 2A:			
Investeringer i anleggsmidler (eks. husbank og egenkap KLP)	153 718	266 238	180 373
Fordeling på sektor-ansvar			
Særregnskap			
Fellestjenester	3 746	2 563	3 513
Helse- og omsorgssektoren	1 849	8 815	40 210
Kirke- og trossamfunn	5 340	7 240	7 850
Kultur- og oppvekstsektoren	202	500	65 000
Samfunns- og miljøsektoren	126 222	197 790	48 000
Selvfinansierende tjenester	16 359	49 330	15 800
Finans	-	-	
Sum fordelt	153 718	266 238	180 373

Stikkordsregister

Agder Energi.....	22	driftsutgifter ...	12; 28; 31; 96; 103; 104	I4Helse.....	10; 55; 56; 65; 67; 101
AKST	20; 78	dykkertjeneste	19	IA-bedrift	33
aktivitetsvekst	9	Dømmesmoen.....	64; 82; 98; 101; 102	IKT Agder	10; 18; 20; 27; 41; 62; 64; 77; 78; 80; 81; 82; 106
aktivitetsøkning	12; 31; 57	E-18.....	18	IKT-kostnadene.....	81
arbeidsgiverpolitikk	30; 32; 77	eHelsekoordinator	94	innbyggere.....	9; 16; 27; 30; 34; 65; 71; 78; 80
Areal- og transportplan	69	eiendomsskatt	21	Innovasjon	10; 15; 30; 43; 66
Arresten.....	99; 100; 107	eiendomsskatteloven.....	12; 22; 23	innsparingskrav	66
Aust-Agder fylkeskommune	17; 20; 41; 51; 73; 80	eiendomsskatten	12	inntektsutjevning	28
avsetninger	21	eiendomsstrategi	70	interkommunalt samarbeid	19; 78; 81
barnevernsvakten.....	20	Ekelunden	90; 94; 99	internkontroll	34; 65; 77
bedriftshelsetjenesten	34	el-biler.....	66	investeringer	22; 94; 97; 101
befolkningsvekst.....	13; 48; 71	elevtall	10	investeringsfond	93
bemanningsfaktor	10; 46; 54	endringsprosesser.....	9; 11	investeringskostnader	95
bemanningsnorm	27; 46	energikostnader	95	investeringsprogram	83
beredskap.....	77; 100	fagsystemer	81; 93	kemnerkontor	77
Beredskap.....	77	faste årsverk	12	Kilden	51; 52
beredskapsplaner	77; 96	fellesområdet.....	19; 42; 76; 79; 81; 87; 88; 106	kjønnsfordeling.....	31
Berge gård	32; 56; 57; 107	Fellesområdet	82	kjønnsfordelingen	32
bibliotek	70	Feviktun.....	32; 57; 62; 87; 89; 94; 107	Kommunal øyeblikkelig hjelp	64
Bibliotek	51; 88	Fjære ungdomsskole.....	10; 11; 27; 42; 43; 96; 101; 102	kommunale eiendomsgebyrer	77
biblioteket	70; 96; 99; 100	Fjæreheia	51	kommunalteknisk	19
bofellesskap.....	57; 94	folkehelse.....	15; 69; 74	kommunaltekniske tjenester	68; 69
bosettingstall.....	52	Folkehelseprogrammet.....	41; 74	kommunedelplan ...	11; 69; 70; 71; 75
boveiledertjenesten	57	folkehelse tiltak	9	kommuneplan	13
brann	69	folketal	16	kommunestyrevedtak	12; 21
Brann- og feiertjenesten	71	forebyggende tjenester	9	kompetansebehov.....	32; 62
brannsikringstiltak	10; 95	fossilt brensel.....	75; 90; 98	kompetanseheving	18; 67
budsjetteringsmodell	32; 57	frie inntektene	12; 21; 22; 28	kostnadsindeks.....	12; 21
budsjetteringsmodeller	32; 55	frie inntekter	12; 21; 28	krematorium	18; 19
budsjettmodell	9	friidrettshall	21	krenkende adferd	40
bygg- og eiendomstjenesten	68; 69; 70; 72	Frivolltun.....	12; 32; 56; 57; 87; 89; 94; 101; 102; 107	krisesenter.....	18
Bygg- og eiendomstjenesten	72	gravplasskapasitet	73	kultur- og oppvekstsektoren	37
bygningssmasse	72; 102	Grimstad kirke	83; 91; 98; 101; 102	kulturhuset	51; 95; 96; 97
byutvikling	70	Grimstad kirkegård	73; 83	Kulturtjenesten	50
byutviklingsarbeid	70	Grimstad kulturhus	51; 96; 97	kvalifiseringstjenesten.....	36; 73
bærekraftig samfunn.....	11	Grimstad Næringsforening	15; 17	kvalitet.....	17; 67; 77
Den norske kirke.....	83; 84	Handlingsprogrammet 2018-2021	21	KØH	64
digitale kommunikasjonskanaler	77		21	Landvik skole	73; 87; 90; 97; 101
digitale løsninger	18; 33; 78	heldøgnsomsorgsbolig	59	Landviktun	93; 107
digitale verktøy.....	41	helse- og omsorgssektoren	19; 22; 32; 56; 67; 78	Langemyr skole.....	98
digitaliseringsarbeidet	77	Helsefremmende barnehager og		lederutviklingsprogrammet	33
digitaliseringsprogram.....	80	skoler	41; 65; 74	leseferdigheter	40
digitaliseringsstrategi	80	helsesenter	9; 64; 100	levkår	15
digitalt tilsyn	93	helsetjenesten	56	læringer	34; 35; 80; 108
disposisjonsfond.....	21	heltidskultur ...	9; 10; 31; 32; 62; 67	Lønnsoppgjøret	56; 68
driftsbudsjett.....	37; 56; 68; 109	heltidsmodell	32	Lønnsveksten.....	21
driftsinntekter	12; 16; 28	Holviga barneskole	44; 48; 108	matrikkelføring.....	71
driftskostnader	9; 81; 82	HR	77	medarbeidere.....	19; 34; 71
driftsmargin.....	9			medarbeiderundersøkelse	34
driftsresultat.....	10; 16				
driftstilskudd	17; 52; 83				

meldekultur	34	risikovurdering.....	77	tidlig innsats ..9; 10; 22; 40; 55; 64;	
miljø	69; 70	Samfunns- og miljøsektoren68; 69;		65	
miljøfyrtårn	69	70; 75		tillitsvalgte	11; 34; 60; 62
Miljøsertifisering	73	samfunnsutvikling... 11; 16; 18; 19;		tilskudd.....	17
NAV	17; 18; 34; 56; 64; 87	20		Tjore	91; 92; 103; 104
NIBOR	21	samskaping	10	Torvet	73; 90; 100
næringsutvikling	15; 17	Sivilombudsmannen	43	trafikksikker kommune.....	69
omsorgsyrkene	32	skatteinntekter	12; 21	trafikksikkerhet	69; 74; 75; 100
omstillingstiltak	9; 10	skolebygg	97	trafikksikkerhetsplan	74
oppmålingstjenesten.....	69; 71; 74	Skolepakke 3	43; 90	trossamfunn	83
Oppmålingstjenesten	71	skolestruktur.....	97	trygghetsalarmer ...	71; 91; 94; 101
Organisasjonskartet	30	Solrik	51	turbiditetsmålerne	104
organisasjonsstrategi	30	spesialpedagogisk enhet 36; 44; 45		turnus	32; 62; 67
organisasjonsstruktur	30	spesialundervisning 10; 37; 39; 40;		Tønnevoldskogen barnehage ...	10; 11; 27; 48; 87
park	70	44; 45; 52; 53		uføretrygd	9
pedagognorm	44	statsbudsjett	12; 21; 22; 56	UiA	19; 20; 77
Personalbudsjett	12	Statsbudsjettet	22; 28	universitetsbyen.....	15
planstrategi	13; 69; 70; 74	Storgata barnehage	90; 97	utgiftsutjevning	21
private barnehager.....	47	strategisk næringsplan.....	69	vannbehandlingsanlegg... 103; 104	
psykisk helse.....15; 41; 42; 57; 74		styringsdokumenter.....	9	velferdsteknologi.... 18; 63; 64; 65;	
pumpestasjon.....	104	støttefunksjonene.....	78	67; 93; 94	
PØFI	30; 55	støttetjenester	76	Velferdsteknologi	93
rammetilskudd	12; 21	Støttetjenester.....	78	velferdsteknologiske løsninger. 63;	
rammetilskuddet	13; 16; 21	svømmehall	12; 90; 97; 101	78; 93; 94	
reguleringsplan.....	73; 98	sykefravær	31; 33; 34; 57; 106	videreutdanning	19
renovasjon.....	69; 77	Sykefraværet.....	33; 57	virksomhetsstyring	77; 78
renseanlegg	70; 72; 103	sykefraværsoppfølging...33; 57; 77		Østerhusmonen.....	90; 98
rente	21	sykkelby	69; 96	Østre Agder	17; 18; 19
risiko	26; 66; 69; 78	Sykelbyen Grimstad	50		
risikoanalyser	26	sykkelparkering	73; 96; 107		
risikoområder	11	sysselsatte.....	15; 16		

